

SLOVENSKA STRANKA SE MORA VRNITI V DEŽELNO ZBORNICO

Slovenci, ki nam je usojeno živeti v mejah republike Italije, imamo kulturne, športne in družbene organizacije, ki nam pomagajo živeti človeka in naroda vredno življenje. Ker čutimo, da moramo, če hočemo "stati in obstati", živeti tudi svoje politično življenje (saj ni politika nič drugega kot delo za javni blagor!), se zato tudi politično angažiramo v raznih strankah: nekateri med nami (še vedno nas je takih okrog deset tisoč, kar ni tako malo) tudi v edini slovenski zamejski stranki. Tej je ime Slovenska skupnost in v našem slovenskem zamejskem prostoru nima tekme, ker je pač edina slovenska stranka v Italiji! Drugi si pomagajo, kakor morejo in znajo v raznih italijanskih strankah.

Slovenska skupnost je bila celih 20 let prisotna v deželni zbornici Furlanije-Juljske krajine. Natančno od leta 1964 do leta 1993. Potem so jo s krivičnim volivnim zakonom izključili iz našega deželnega parlamenta. Ta izključitev je našo slovensko narodno skupnost, od Trbiža do Milj, zelo drago stala! Pa ne samo z narodnega vidika, tudi s splošno družbenega stališča je odsotnost slovenske stranke iz vsakodnevne deželne uprave in zakonodajnega ter seveda političnega življenja tako huda stvar, da se to da težko povedati z navadnimi besedami.

Slovenska skupnost je bila skoro trideset let edina slovenska stranka, ki je bila prisotna v deželni zbornici; že s tem je bila vsakdanja vest ostalim strankam in splošni italijanski politiki in nepolitični javnosti. Ni bilo diskusije o kakorkoli pomembnem zakonskem predlogu in političnem prelomu, da ne bi o tem spregovoril njen svetovalec. Med 61 deželnimi svetovalci je bil edini, za katerim je stala tudi povsem slovenska stranka in prek nje naš zamejski slovenski živelj. Mnenje slovenskega predstavnika o kateremkoli narodnostnem vprašanju je vzbudilo pozornost ne samo deželne vlade in večine, ampak vseh strank, ki so bile prisotne v deželni zbornici. Ko je šlo za dosledno in brezkompromisno obrambo naših narodnostnih in družbenih pravic, glas predstavnika Slovenske skupnosti ni bil glas vnebovpijočega v puščavi, ampak vselej spoštovan in tudi poslušan! O tem pričajo deželni zapisniki. Bili so seveda deležni splošne pozornosti tudi drugi slovenski deželni svetovalci, o tem ni dvoma. Kako bi deželna zbornica ne bila prisluhnila ugovoru kar treh deželnih svetovalcev v prvi zakonodajni dobi (Škerk, Šiško, Jarc), pa v četrti zakonodajni dobi (Štoka, Iskra, I. Bratina), dveh v drugi in tretji dobi (Štoka, Lovriha), treh v peti mandatni dobi (Brezigar, Jevnikar, Budin), danes pa Miloša Budina? Italijanski časopisi pa pišejo o slednjem "il piedessino", "il vicepresidente del Consiglio", "il rappresentante triestino": vse pridevnike dajejo Milošu Budinu, samo da je slovenski predstavnik ne! Na žalost!

/ STRAN 2

- DRAGO ŠTOKA

POLOŽAJ OSTAJA ZAPLETEN IN MARSIKOMU NERAZUMLJIV

PRODIJEVA VLADA PREBRODILA TEŽAVE

DRAGO LEGIŠA

Ministrski predsednik Romano Prodi je še pred usodnim nastopom glavnega tajnika komunističnih prenoviteljev Bertinottija v parlamentu označil vladno krizo za "najbolj noro krizo" na svetu. Te dni mu je pritril nemški socialdemokratski voditelj Gerhard Schröder, ki je krizo Prodijske vlade označil za "najbolj nekoristno v vsem povojnem času v Evropi". Pristavil je, kako bi morali dopustiti, da bi Prodi dopolnil svoje delo na področju reform. To delo ni pomembno le zaradi maastrichtskega sporazuma o enotni evropski valuti (euro), temveč tudi in predvsem zaradi verodostojnosti Italije v mednarodnem svetu na splošno, v Evropski zvezi pa še posebej.

Res je, da je Italija zaradi nove finančne politike na dobri poti, kar zadeva uvedbo enotne evropske valute, vendar strokovnjaki opozarjajo, da je za dosego končnega cilja nujno izvesti t.i. "strukturne" reforme na tistih področjih, ki čezmerno bremenijo državni proračun in so glavni vzrok za velikanski javni primanjkljaj.

Res je dalje, da je Italija trenutno dejansko že "zrela" za "euro", saj že izpolnjuje glavne pogoje iz maastrichtske pogodbe, kot kaže zlasti razmerje javni primanjkljaj - kosmati notranji proizvod. Ta naj bi bil po zadnjih izjavah zakladnega ministra Ciampija že celo pod mejo 3 odstotkov, določeno v Maastrichtu. Stanje v državi pa naj ne bi dajalo nobenega trdnega jamstva za prihodnost, kar v bistvu pomeni, da Italija ni verodostojna.

Finančni zakon, ki ga je pripravila Prodijska vlada, je, kot ugotavlja bivši znani italijanski diplomat Sergio Romano, vsaj delno upošteval zaskrbljenost "partnerjev" v Evropski zvezi. Bog ne daj, da bi Prodi in njegova vlada pristala

Krize Prodijske vlade je konec. V nekaj dneh so se Bertinotti, Cossutta in drugi voditelji Stranke komunistične prenove premislili in sporočili, da so pripravljeni na pogovore za nadaljevanje zaveznitva z "oljko". Prodi in sodelavci so na pogovore pristali in je bil v nekaj urah dosežen sporazum. Stranka komunistične prenove bo glasovala v parlamentu za finančni zakon, katerega vsebino in duh je bil pred dnevi natančno obrazložil predsednik vlade Prodi v parlamentu.

na Bertinottijeve zahteve, "saj gre za političnega voditelja, ki - nadaljuje Romano - ne verjame v evropsko integracijo, ki misli obdavčiti državne vrednotnice, hoče izstopiti iz Atlantskega zaveznitva in ima borzo za kraj vsega zla". Kaj se bo zgodilo, ko bo vlada že čez nekaj mesecev morala "z novim manevrom dokazati Nemcem, da Italija z vstopom v »euro« ne bo vlekla za seboj tudi najdražjega pokojninskega sistema v Evropski zvezi? Bo Bertinotti spet izsiljeval?", se vprašuje bivši diplomat in nekdanji veleposlanik v Moskvi.

Neglede na takšna in drugačna nadvse zanimiva izvajanja in neglede na razplet sedanjih vladnih kriz je treba vendarle zabeležiti več novosti na italijanski že tako pisani in pestri politični sceni. Cossutta, Bertinotti in tovariši so s svojim ravnanjem hudo poglobili spor v sami italijanski levici. Javno so dalje ponižali glavnega tajnika leve sindikalne zveze CGIL Cofferatija, češ da je nekakšen podrepnik levsredinske vlade, saj drugače ne bi dvignil rok pred nekaterimi določili predlaganega finančnega zakona.

Kot se bo komu zdelo čudno, povzroča zaplet z Bertinottijem tudi težave v vrstah opozicije. Največjo novost predstavlja Berlusconijska izjava, da ne bo več kandidat "pola svoboščin" za ministr-

skega predsednika, če se bo predsednik republike Scalfaro odločil za razpust parlamenta in razpis predčasnih volitev. Pojasnil je, da bo ohranil le vlogo "režiserja" vsega "pola svoboščin", kar naj bi po njegovem doslej bil D'Alema v okviru "oljke". Takšna njegova odločitev utegne na daljši rok imeti globlje posledice, saj vemo, da je najmočnejša politična sila znotraj "pola svoboščin", to je "Forza Italia"; dejansko Berlusconijska kreacija. Vodil je to gibanje in ga še vodi, kot da je eno njegovih podjetij, kar na daljši rok v politiki ne more zdržati.

STRAN 2

FOTO BUMBACA

**PREDALI SO NAMENU CERKEV
NA PALJKIŠČU** - STRAN 10

Dobrodošli ob sobotah!

nuova banca di credito di trieste
BCTKB nova tržaška kreditna banka

Gruppa BANCA ANTONIANA POPOLARE VENETA

Filiala na Opčinah
Narodna ulica 42,
tel. 040/2158000

Odprti tudi ob sobotah
od 9.10 do 13.00

02 Andrej Bratuž
KATALONIJA: AVTONOMIJA NA POHODU

**Resnica ni prav nič
odvisna od števila ljudi,
ki so o njej prepričani."**

(PAUL CLAUDEL, FRANCOŠKI MISLEC)

03 Breda Susič
EVROPSKA RAZSEŽNOST SEN. BRATINE

03 Erik Dolhar / intervju
LUCIEN CAVERI

04 Vladimir Kos
KO JAPONSKI LISTI RUMENIJO...

06 Andreja D. Antoni
TRI SESTRE V SSG

06 Janko Jež
ELIZABETA JE SPET MED NAMI

08 VOLITVE V DEVINU-NABREŽINI

12 Erika Jazbar
CAVERI V ŠPETRU SLOVENOV

14 LEPI USPEHI ZA KRAŠKE ČEBELARJE

16 Jurij Paljk / intervju
JERICA HUMAR

16 Martin Drufovka
DEŽELNO GOSP. PREDSTAVNIŠTVO

S 1. STRANI

SLOVENSKA STRANKA...

Dejstvo je, da smo danes v deželni zbornici Slovenci osiromašeni, ker nimamo svojega pristnega zastopnika, ker nimamo v njej predstavnika slovenske stranke. In to kljub temu da je dežela Furlanija-Juljska krajina nastala s posebnim statutom prav zaradi slovenske prisotnosti v svojih mejah. To je zgodovinsko dejstvo, ki ga nihče ne more zanikati! To je podčrtal tudi poslanec Caveri v Špetru Slovenov, kjer se je srečal z beneškimi Slovenci 9. oktobra letos. To je ugotovil tudi Ivo Jevnikar, ki je v Novem glasu (9. oktobra) prav tako podčrtal, da se "izključitev Slovenske skupnosti iz deželne zbornice zelo pozna in da je z njo v deželnem parlamentu zmanjkal zelo dragocen dejavnik".

Po petih letih odsotnosti Slovenske skupnosti v deželni zbornici se morajo italijanske politične sile opogumiti, pokazati politično voljo in demokratično poštenost ter vrniti deželni zbornici tisti politični in narodnostni obraz, do katerega ima ta pravico, ker ima za temelj poseben statut.

Bo Italija znala popraviti narodnostno in politično škodo, ki nam jo je zadala z izključitvijo iz deželne zbornice pred petimi leti?

Mislim, da je skrajni čas, da Italija popravi to, kar se danes lahko še da popraviti. Jutri bo morda že prepozno! Za nas, pa tudi za Italijo samo, ker se prav gotovo ne bo mogla pred Evropo bahati s svojo demokratičnostjo in naklonjenostjo do slovenske narodne skupnosti.

S 1. STRANI

PRODIJEVA VLADA...

Edina politična sila, ki se na zunaj vede, kot da se je sedanji politični potres ne tiče, je Severna liga. To se je najbolj očitno pokazalo med posveti, ki jih je imel predsednik republike Scalfaro po Prodijevem odstopu. Umberto Bossi se posveta na Kvirinalu ni udeležil in svojima predstavnikoma naročil, naj državnemu poglavarju sporočita, da Severna liga zahteva razpis volitev. Hkrati ni pozabil potrditi, da bodo 26. t.m. volitve za parlament "Padanje". Bossi baje meni, da bi v primeru predčasnih državnoborskih volitev Severna liga ostala jezikček na tehtnici in dejansko pogojevala nadaljnji razvoj v Italiji.

Položaj je torej še vedno zelo zapleten in za marsikaterega zunanega opazovalca tudi nerazumljiv.

SLOVENŠČINA V DEŽELNEM SVETU

Na eni izmed svojih zadnjih sej je deželni svet Furlanije-Juljske krajine odobril spremembe v notranjem pravilniku. Šlo je za razna določila, med drugimi pa za nas posebno pomembna o rabi manjšinskih jezikov v deželni zbornici. Tako bodo lahko odslej svetovalci uporabljali poleg italijanskega tudi slovenski, furlanski in nemški jezik. S tem so dobili enakopravno veljavo vsi jeziki, ki jih govori avtohtono prebivalstvo naše dežele. Zapisniki in drugi akti pa bodo še vedno samo v italijanskem jeziku. Svetovalci bodo lahko uporabljali svoj jezik tako v ustni kot pisni obliki. Vsekakor je to velik korak naprej, ki ga je dežela naredila v skladu s tretjim členom svojega posebnega statuta, ki določa enakopravnost vseh državljanov brez razlik v jeziku, kulturi itd. Sklep je deželna skupščina sprejela z večino glasov koalicijske, medtem ko so temu nasprotovali opozicijske stranke desnice.

Ta sklep deželne zbornice je lahko za zgled tudi vsem ostalim skupščinam krajevnih ustanov, zlasti občin in pokrajin, v katerih se (npr. v mestnih svetih Trsta in Gorice) še ne more praktično uporabljati slovenski jezik. To bo gotovo tudi pozitivno vplivalo na parlamentarno razpravo o zaščitnem zakonu, ki bi se morala v kratkem nadaljevati.

KATALONIJA: AVTONOMIJA NA POHODU

ANDREJ BRATUŽ

V naših prejšnjih člankih o narodnostnih skupnostih v Evropi smo se že pomudili v Španiji, in sicer ob Baskih. Poglejmo sedaj drugo pomembno narodnostno skupnost v Španiji, namreč Katalonce.

Tudi tu imamo vrsto vprašanj in problemov, ki se sicer rešujejo drugače od baskovskega vprašanja.

Katalonija je velika in pomembna dežela na Pirenejskem polotoku, njeno glavno mesto je Barcelona, drugo špansko mesto po velikosti in važnosti. Slednje je bogato starodavno in obenem moderno vele mestno središče ob Sredozemskem morju. Njegove posebnosti - gotski predel Bariero Gotico s katedralo, Sagrada Família, tipična in originalna cerkev, vrsta zanimivih palač in cerkva, muzejev in drugih spomenikov - vse to daje Barceloni tudi veliko turistično vlogo. V mestu in deželi je uradni jezik katalonski, poleg seveda španskega (kastiljskega). Bogato je publicistično in kulturno izživiljanje v katalonskem jeziku. Vse to sem lahko pred nekaj leti ugotovil sam med kratkim obiskom v Barceloni ob manjšinskem zasedanju CIEMEN. Dnevnik La Vanguardia je med glavnimi v državi. Stranka Esquerra Republicana de Cata-

lunya je bojevit in odločna politična organizacija, ki pa se ne poslužuje nasilnih sredstev v boju za dosego pravic katalonskega ljudstva.

Katalonski narod spada med štiri glavne jezikovne skupine v Španiji, to so kastilska, katalonska, baskovska in "galego" (gališka je v bistvu nekaj podaljšek portugalskega naroda v Španiji). Odveč je podroben zgodovinski oris Katalonije, kar bi bilo v par besedah nemogoče. Vsekakor se katalonska zgodovina začneja zgodaj v srednjem veku, ko je mesto Barcelona (ki je tudi danes prestolnica dežele) prišlo v 9. stoletju izpod arabske oblasti spet pod domačo vladavino. Nato se v naslednjih stoletjih zgodovinska stvarnost spreminja, Katalonci se npr. osamosvojijo od kasnejše francoske nadoblasti in barcelonski grof postane nekaj vladar dežele. Sledijo si razne povezave z drugimi španskimi deželami, kot Aragonijo in tudi z okcitsko provanšalsko skupnostjo.

V moderni zgodovini Španije ima Katalonija vidno vlogo. Od 17. stol. dalje ima kneževina (kot je bila kasneje imenovana) svojo vladno ali Generalitat. Še od srednjega veka pa je ostala skupščina ali Cortes, ki je pravzaprav združevala razne stanovne. V sodobnem času pa se v Kataloniji oblikujejo razne politične organizacije in stranke, med katerimi je znana že prej omenjena ERC (Esquerra Republ. de Catalunya). Pod Francovo diktaturo so seveda Katalonci morali kulturno in narodno v "katakombe". Šele v zadnjih desetletjih frankizma (v šestdesetih letih) je lahko katalonski jezik postopno svobodnejše zadihal. Pravo avtonomijo in kulturno svobodo ter enakopravnost pa so dosegli šele po Francovi smrti in vzpostavitvi demokratične monarhije.

Pred časom je za okcitski list Ousitanio Vivo (ki izhaja v Italiji) dal katalonski predsednik Jordi Pujol vrsto zanimivih izjav o današnjem stanju katalonske dežele in njenih političnih uspehih, ki jih tu v sintezi povzamemo.

Najprej predsednik omenja postopni razvoj katalonske avtonomije, ki jo jamči statut o avtonomiji iz l. 1979. Med drugim ta statut določa zakonodajne in izvršne pristojnosti dežele Katalonije. Statut nadalje omogoča mednarodno priznanje Katalonije in se v tem bistveno razlikuje od ostalih španskih dežel, ki so sicer tudi po svoje avtonomne.

STRAN 16

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

IZTEKA SE ČAS ZA VZPOSTAVITEV NAJUČINKOVITEJŠE MANJŠINSKE ORGANIZIRANOSTI

Znotraj tukajšnje rubrike smo tako rekoč do onemoglosti izražali prepričanje, kakšne nenadomestljive važnosti je celovita manjšinska organiziranost z odgovarjajočimi izvoljenimi organi. Zdi se, kot da se čas za vzpostavitev omenjene celovite organiziranosti izteka. Od prvih demokratičnih volitev v Sloveniji je namreč poteklo že sedem let in pol in čez dobra dva meseca se bomo spomnili sedemletnice plebiscita vseslovenskega dogovora za vzpostavitev popolne suverenosti in lastne organiziranosti. Že kar nekaj dolgih let je tudi minilo, odkar je narodnostno organizirani del manjšine predlagal celotni manjšinski javnosti Narodni svet oziroma izvoljeni skupni organ vseh Slovencev v Italiji. Toda tisti del manjšine, ki se politično prepozna v italijanskih strankah, tega predloga doslej ni v resnici nikoli sprejel. Še več: v tem delu manjšine se ni našla vplivna osebnost, ki bi vendar tehtno pozvala k uresničitvi skupno izvoljenega manjšinskega telesa. Zadnje čase smo imeli celo priložnost zaslediti odkrit strah, da bi se skupno izvoljeni organ le povzpela nad naše ljudi in da bi bil neprijazno središče moči in oblasti. Vse to priča, da gre za skrajno resna nasprotovanja demokraciji kot takšni. Kot vemo, so osnova in bistvo vsakršne resnične demokracije volitve, ki bolj podprejo eno kot druga politična prepričanja, vendar nobenega ne izključijo, pač pa le odgovarjajoče razporedijo.

Namesto izvoljenih manjšinskih organov se vse bolj pojavljajo ideje, naj bi njihovo vlogo prevzeli obe krovni organizaciji, strnjeni v eno samo. Tako bi imeli na eni strani eno samo

krovno organizacijo oziroma strnitev obeh dosedanjih, na drugi strani pa nemara še skupno predstavništvo, ki bi bilo kot sedaj neizvoljeno politično telo vseh tako imenovanih komponent. Zamuda pri vzpostavljanju celovite manjšinske organiziranosti je tako velika, da se res vsiljuje navedena možnost obkrat brez političnih volitev.

Razlika med obema izbarama ni samo velika, ampak je velikanska. Edino v primeru vse-manjšinskih volitev oz. izvoljenega skupnega organa bi manjšina pridobila vso potrebno verodostojnost navzven in navznoter. Bila bi aktivna v odnosu na vse zunanje dejavnike, poleg tega pa bi izvolitev organa pritegnila široko bazo, ki je v zadnjem času upravičeno nezaupljiva, zaradi politične omedlenosti obupana ter se zato umika vsaj v zasebnost, če že ne v asimilacijo. V primeru dogovora za strnitev krovnih organizacij z dokončnim ustoličenjem neizvoljenega skupnega predstavništva, ali pa tudi brez njega, manjšina ne bo imela nobene moči navzven, kar dokazujejo zadnja leta z izgubo TKB vred; vse manj moči bi imela tudi navznoter, in sicer zaradi razočaranja velikega števila ljudi, ki bi bili vrh vsega izključeni iz neposredne izbire svojega novega vodstva.

Moramo se torej končno odločiti. In kaj je res mogoče, da bi se le z nekaj popravki opredelili za ohranitev organiziranosti preživelega povojnega obdobja? Žal se zdi, da je to mogoče in da nekaterih številne izgube nisoesar naučile.

GAJA LEGEND TRETJIČ

Nedeljsko zmagovalje slovenske jadrnice Gaja Legend, katero sta v Tržaškem zalivu na 29. jesenski regati Barcola na tretjič zapored privedla do zmage Mitja Kosmina in Dušan Puh s svojo izredno dobro posadko, je po našem mnenju tako odmeven dogodek, da bi zanj vsa sredstva javnega obveščanja morala najti ustrezno mesto. Prav zato je bilo naše razočaranje nad poročanjem osrednjega slovenskega TV dnevnika iz Ljubljane ob 19.30 toliko večje, saj so novici o uspehu slovenske jadrnice namenili slabih dvajset sekund in še to le po poročilu v športni rubriki na predzadnjem mestu, tik pred kratko vestjo, da je Hrvat Ivanišević zmagal na teniškem turnirju na Duanju. Obenem ugotavljamo, da je osrednji TV dnevnik mreže RAI v svoji zadnji izdaji v nedeljo zvečer najbrž spet "mimogrede" izpustil, da je bila posadka jadrnice Gaje Legend slovenska. Menimo, da bi vsaj državna televizija Republike Slovenije lahko razumela, kako lepo je bilo za nas Slovence, ki živimo v Italiji, v nedeljo videti, kako so slovenski fantje razobesili veliko slovensko zastavo, ki je slovesno zaplapolala v burji. Da je barkovljanska regata največja v Sredozemlju s svojimi ok. 1.500 udeleženci jadrnicami, in tega, da je to že tretja zapovrstna zmaga iste slovenske posadke, najbrž ne bi smeli nobenemu poklicnemu časnika pripovedovati mi.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

LOGOTIP, KONCEPT: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 65.000,

INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 120.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

EVROPSKA RAZSEŽNOST SEN. DARKA BRATINE

BREDA SUSIČ

Dva tedna sta minila, odkar smo se poslovili od pokojnega Darka Bratine, univerzitetnega profesorja, sociologa, politika, senatorja. V tem obdobju je bilo veliko govora o vseh funkcijah in odgovornih nalogah, ki jih je Darko Bratina opravljal, in marsikdo je izrazil svoje presenečenje, ker se do tega trenutka ni zavedal, kako dragoceno je bilo njegovo delo za našo skupnost in kako pomembna mesta je pravzaprav zasedal. Za našo manjšino je bila gotovo najpomembnejša njegova funkcija v državnem parlamentu. Kaj vse lahko naredi slovenski človek za svojo skupnost na tako pomembnem mestu, kot je italijanski senat, je vsem jasno.

Morda pa so le redki v zamejstvu vedeli, da je Darko Bratina svojo funkcijo v parlamentu izkoristil, da je ponesel glas naše male skupnosti tudi v Evropo in s tem v svet. Kot predstavnik italijanskih in slovenskih volivcev je imel namreč priložnost, da se je vključil v parlamentarne skupščine treh izredno pomembnih evropskih organizacij, to je v Svet Evrope, v Organizacijo za varnost in sodelovanje v Evropi in v Zahodnoevropsko Unijo (Western European Union).

Svet Evrope je najstarejša mednarodna organizacija, ki združuje demokratske države v Evropi. Cilji organizacije so večje povezovanje med državami članicami, katerih ureditev temelji na pluralistični demokraciji in spoštovanju človekovih pravic, ohranitev, utrditev in razvoj pluralizma in demokracije ter človekovih pravic znotraj držav članic, iskanje rešitev različnih družbenih problemov, promocija sodelovanja v Evropi in razvoj pristne evropske kulturne identitete. Leta 1949 je Svet Evrope ustanovilo deset držav, število članic pa se je postopno večalo in doseglo višek po padcu berlinskega zidu, ko so bile v Svet Evrope sprejete skoraj vse države Srednje in Vzhodne Evrope (vključno s Slovenijo). Danes šteje Svet Evrope nad 40 članic. Sedež organizacije je v Strasburgu. Njeni najvažnejši organi pa so ministrski svet, ki sprejema odločitve v obliki konvencij in priporočil državam članicam, parlamentarna skupščina, ki ima posvetovalno funkcijo, in sekretariat, ki ima izvršilno funkcijo. Svet Evrope je organizacija, ki ima politični pomen, se pravi, da njene odlo-

čitve niso obvezujoče za države članice (z razliko od Evropske unije, ki pa sprejema za države obvezne odločitve). Zato da postanejo odločitve oz. priporočila Sveta Evrope polnomočne, jih morajo pristojni organi posameznih držav sprejeti in ratificirati.

Ena najvažnejših konvencij Sveta Evrope je Evropska konvencija o človekovih pravicah. Podpisana je bila leta 1950 in je stopila v veljavo tri leta kasneje. Svet Evrope je zelo pozoren tudi na manjšinsko problematiko. Sprejel je več priporočil in listin (med katerimi sta najvažnejši Evropska listina o deželnih in manjšinskih jezikih iz leta '92 - ki je že polnomočna - in okvirna konvencija za varstvo narodnih manjšin iz leta '94), ki bodo, ko jih bodo države članice ratificirale, države obvezovale, da svoje manjšine primerno zaščitijo in ovrednotijo. Kljub temu da Svet Evrope ne more prisiliti držav, da spoštujejo in uresničijo njegove odločitve, ima ta organizacija zaradi svojega političnega vpliva izredno dragoceno vlogo.

Kot znano, je med zasedanjem parlamentarne skupščine te organizacije Darko Bratina obšla slabost, ki je povzročila njegovo smrt.

Pokojni slovenski senator je bil nekaj časa tudi v italijanski parlamentarni delegaciji v Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE). Ta organizacija je širši javnosti znana, če ne zaradi drugega, ker je s svojimi opazovalci vedno prisotna na volitvah v državah v tranziciji in na kriznih območjih (pomislimo na Albanijo in Bosno).

Pa še v eno organizacijo, ki je na evropskem nivoju zelo pomembna, je bil vključen Darko Bratina, namreč v Zahodnoevropsko unijo (UEO oz. WEU). To je mednarodna organizacija, ustanovljena leta 1954 s Pariško pogodbo. Združuje deset (zahodno)evropskih držav. Cilj organizacije je usklajevanje varnostnih politik držav članic, integracija na vojaškem področju ter sodelovanje na ekonomskem in socialnem področju.

Naša manjšina je lahko torej ponosna, da je imela svojega predstavnika ne samo v državnih organih, pač pa tudi v organih pomembnih mednarodnih organizacij.

ŠTIPENDIJE SKLADA DORČE SARDOČ

Upravni odbor *Sklada Dorče Sardoč*, ki je bil ustanovljen na osnovi naročila gospe Anne Ursini-Sardoč in ima namen pomagati potrebnim in zaslužnim mladim študentom, pripadnikom slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, razpisuje natečaj za dodelitev sledečih štipendij:

a) dve štipendiji v znesku milijon lir za učence Zavoda za slovensko izobraževanje v Špetru Slovenov. Prošnji morata biti priložena družinski list in zadnja davčna prijava vseh družinskih članov. Štipendiji bosta dodeljeni v enkratnem znesku do 30. decembra 1997;

b) tri štipendije v znesku dva milijona in petsto tisoč lir za univerzitetne študente. Prošnji morajo biti priloženi sledeči dokumenti: fotokopija univerzitetne knjižice z izidi opravljenih izpitov, družinski list in davčna prijava družinskih članov. Štipendije bodo dodeljene v znesku milijon lir do 30. decembra 1997 in v petih mesečnih obrokih po tristo tisoč lir do 30. maja 1998;

c) ena štipendija v znesku pet milijonov lir za podiplomski študij ali specializacijo. Prošnji morajo biti priloženi sledeči dokumenti: potrdilo o opravljenem univerzitetnem študiju s končno oceno, družinski list in davčna prijava družinskih članov. Štipendija bo dodeljena v znesku milijon lir do 30. decembra 1997 in v petih mesečnih obrokih po osemsto tisoč lir do 30. maja 1998.

V prošnji morajo biti navedeni podatki o eventualnih drugih štipendijah in podatki bančnega računa, na katerega bo štipendija nakazana.

Za zainteresirani naj dostavijo prošnje DO 10. NOVEMBRA 1997 v zaprti ovojnici na sledeči naslov: SKLAD - FONDAZIONE DORČE SARDOČ C/O STUDIO LEGALE SANZIN - ODVETNIŠKA PISARNA SANZIN, ULICA DIAZ ŠT. 11 GORICA-GORIZIA.

Pri dodelitvi štipendij bo upravni odbor upošteval predvsem študijske uspehe in potrebe prosielcev na osnovi 5. člena statuta sklada. Za vse potrebne informacije so na razpolago člani upravnega odbora: Boris Peric (tel. 0481/32545), Zdravko Custrin (tel. 0481/387310), Vera Tuta Ban (tel. 040/299632) in Karlo Černic (tel. 0481/78100).

PRISPEVAJTE ZA "SKLAD D. SARDOČ", TEKOČI RAČUN ŠTEV. 403430 PRI KMEČKI BANKI - GORICA

INTERVJU / LUCIEN CAVERI

"KDOR JE MANJ ZAŠČITEN, JE BOLJ POZOREN NA SVOJE PRAVICE"

ERIK DOLHAR

Poslanec Lucien Caveri, ki pripada stranki Union Valdôtaine, se je 9. oktobra kljub obveznostim v poslanski zbornici (isti dan je padla vlada) z veseljem odzval vabilu Slovenske skupnosti in prišel v Špeter poročat o svojem predlogu zakonske zaščite za Slovence v Italiji. Na posvetu pa je bil govor tudi o splošnih problematikah manjšin ter seveda o političnem stanju v državi. Čeprav je bil poslanec Caveri po napornem dnevu precej utrujen, je z veseljem pristal na krajši pogovor; morda tudi zato, ker je bil že večkrat v naši sredi, ter ne nazadnje tudi zato, ker je kolega časnikar postaje RAI 3.

Kako gledate na trenutno politično stanje v Italiji?

Politični trenutek v Italiji je zelo težaven. Doseženo je bilo že neko ravnoesje, čeprav negotovo, saj je bilo jasno, da je ta večina, zlasti v poslanski zbornici, zelo krhka. Kljub vsemu sem upal, da bo prevladala zdrava pamet, ki pa je v določenem trenutku zmanjkala. V tej politični zadevi so prevladali interesi tako ene kot druge sprte strani, v kateri je vsaka želela potegniti vrv na svojo stran. Predstavniki Stranke komunistične prenoje so tako močno nategnili vrv, da se je pretrgala. Mislim, da stopamo v obdobje, v katerem bi se lahko italijanska politika zavrtela na svoji osi. Pomanjkanje reform bi lahko imelo tudi usodne posledice.

Ali v Dolini Aosta s posebnim zanimanjem sledite Bossijevemu gibanju?

Bossi je sin Union Valdôtaine, morda bi danes lahko rekli nezakonski sin, saj je leta 1979, na prvih evropskih volitvah, v Vareseju kandidiral na listi Union Valdôtaine. Federalizem je spoznal s pomočjo vodilnega predstavnika Union Valdôtaine Bruna Salvadorija. Od časa do časa mi je žal, da sem v poslanski zbornici sam, saj, ko bi imel na desetine parlamentarcev, kot jih ima Severna liga, bi verjetno z večjo silo skušal vplivati na italijansko politiko.

Danes bi lahko Bossi predlagal nekaj izzivalnega enim in drugim. Tega pa ne bo storil, ker po mojem mnenju sledi vijugasti politični liniji, v kateri meša padsko vodo, padanske poroke in keltske obrede s federalističnim načrtom, ki ostaja v bistvu zmeden. Zaradi tega se predvsem v severovzhodni Italiji nezadovoljstvo ljudi usmerja v Ligo, Bossijeva stranka pa dokazuje, da ni dovolj politično zrela, da bi lahko nudila resne odgovore.

Ali je poslanec Bossi občutljiv za probleme avtonomij in jezikovnih manjšin?

Da, po mojem mnenju mu je ta občutljivost ostala iz obdobja, ko je zahajal v kroge Union Valdôtaine. Mislim, da je on osebno zelo pozoren na to, medtem ko je pri mnogih "Padancih", predvsem pri Lombardih, delno tudi pri Venetih, opaziti neke vrste sporen odnos z etničnimi manjšinami. Običajno etnične manjšine, kot v našem pri-

meru, predpostavljajo prisotnost posebne avtonomije. Te pa zgoraj omenjeni imajo za privilegije barbarskih ljudstev, ki živijo na ravninah ravninskih ljudi. Potem pa se nekateri dvignejo na Monviso, da bi videli izvir reke Pad in iz njega zajeli kozarec čiste padanske vode.

Se je dvodomna komisija neposredno ukvarjala s specifičnim problemom zaščite priznanih manjšin v Dolini Aosta, na Južnem Tirolskem in v Furlaniji- Juljski krajini?

Ukvarjala se je le mimogrede, in sicer v smislu, da se je razprava omejila le na vprašanje, ali naj se posebne avtonomije ohranijo ali ne. Tega problema pa po mojem mnenju niso niti posebej poglobili. Vzrok je bila lenoba, morda pa tudi pomanjkljivo poznanje problematike. Vsekakor mislim, da bi v primeru razprave v zbornici imeli možnost nekoliko bolj poglobiti to vprašanje. Bojim pa se, da bo nadaljnji politični razvoj privedel do krepkega zasuka v okviru dvodomne komisije. Tu bo čelni spopad ne-

POSLANEC CAVERI V LJUBLJANI

Po obisku v Špetru je poslanec Union Valdôtaine Caveri v spremstvu predstavnikov Slovenske skupnosti opravil obisk v Ljubljani. Na ločenih sestankih se je pogovarjal s predsednikom parlamentarne komisije za mednarodne odnose Kacinom, podpredsednikom komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu Terčonom in z državno sekretarko v zunanjem ministrstvu Mihaelo Logar. Valdostanskega poslanca in spremljevalce je sprejel tudi predsednik republike Milan Kučan. Ta se je valdostanskemu politiku zahvalil za delo, ki ga opravlja v korist slovenske narodne manjšine v Italiji. Delo je toliko pomembnejše zaradi smrti edinega slovenskega parlamentarca Darka Bratine. Predsednik Kučan je poslancu Caveriju dejal, da so vrata njegovih uradov vedno odprta. Valdostanskega politika so na obisku v Ljubljani spremljali deželni tajnik SSk Breclj ter člana deželnega tajništva dr. Terpin in Gorjup.

FOTO KROMA

ogiben in po vsej verjetnosti tudi neploden. Če pa bo zakonodajnega dela konec in bodo prej ali slej razpisane volitve, bi bilo po mojem še najbolje in tudi najbolj resno, če bi že danes sklenili, naj se novemu parlamentu poveri tudi ustavodajni mandat, s čimer bi se izognili zavlačevanju, ki so bila značilna za štirinajsto legislato in so naposled privedle do rojstva dvodomne komisije.

Je zakonski osnutek o zaščiti Slovencev v Italiji, ki ste ga predstavili v poslanski zbornici, kaj napredoval na poti do odobritve?

Dobro smo napredovali. Predlog je bil že v odboru in v nekaj dneh bi nastalo usklajeno besedilo med vsemi zakonskimi predlogi. Žal mislim, da se bo tudi tokrat predlog ustavil s koncem zakonodajne dobe. Res škoda! Škoda, ker predstavniki vseh italijanskih strank in institucij na vsakem srečanju s Slovenijo veličastno izjavljajo svojo razpoložljivost. Resnici na ljubo pa se pri tem postopku vedno kaj zatakne.

Kaj Vas je posebno prevzelo med obiskom v naši deželi?

Osebnost me vedno prevzame visoka kulturna raven Slovencev. Tega ne pravim zato, da bi se prikupil, ali zato, ker bo ta intervju objavljen v slovenskem časopisu. Poleg tega sem opazil, da je včasih manj zaščiten osebek bolj pozoren na svoje pravice; to sem povedal tudi v Špetru.

Problem za slovensko manjšino je v tem, da bi morala vedno delati tako, kot se je delalo za sestavo okvirnega zakonskega besedila, ki je nastalo po notranji razpravi. Ko sem ga predstavil, sem mu dodal le nekaj tehničnih pripomb. Včasih pa so razhajanja znotraj slovenske manjšine absolutno škodljiva, ker je rimska logika "Divide et impera" - predvsem v zvezi z jezikovnimi manjšinami, ki so razpršene po državi - lahko zanjo usodna.

3

ČETRTEK
16. OKTOBRA
1997

IZ "SONČNE ZAMBIJE" DO NAS

ABANA BA STELA, MLADINA JUTRANJE ZARJE

TEREZIKA SREBRNIČ

Mlada glasbena skupina, eden izmed sadov misijonskega dela patra Mihe Drevenška v Zambiji, z dobro voljo in vedrino prinaša med nas sporočilo upanja. "Naše pesmi in naši plesi govorijo o drugačnem svetu, ki naj ga začne graditi s premnogimi dobrotami nasičena Evropa. Vsem ljudem bi radi oznanili, da je upanje za vse...". V ponedeljek, 20. t.m., bo ob 20. uri skupina pela v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici...

4

ČETRTEK
16. OKTOBRA
1997

Zambijska glasbena skupina s svojimi koncerti navdušuje slovensko občinstvo v matični domovini! To niso nikakoli profesionalci, a s svojo prisrčnostjo, s pristnim veseljem in izvrstnostjo vnašajo v slovenski prostor neko zarjo upanja - upanja v boljši jutri, za vse ljudi.

Z ubranim petjem, glasbo in tradicionalnimi plesi predstavljajo del svoje zambijske kulture pa tudi vrednote, ki so jim pomembne. Vsi člani ansambla *Abana Ba Stela*, pet deklet in trije fantje, pripadajo eni izmed 73 zambijskih etnij - Bemba. Ustanovitelj in vodja skupine je slovenski misijonar, pater Miha Drevenšek, ki se že enainvajset let nesebično razdaja med Zambiji. Že od nekdaj je imel velik dar za glasbo in petje in kot bogoslovec je ustanovil znani ansambel *Minores*, ki so ga sestavljali frančiškanski bogoslovci - minoriti. Posneli so kar dve plošči pesmi z duhovno vsebino, ki so se tudi pri nas veliko prepevale. Ko je z Minoresi gostoval v daljni Avstraliji, ga je po nekem koncertu in ob pogledu na temnopoltega domorodca obšla misel, da bi šel misijonarit v Afriko. Po prihodu domov je oddal potrebne prošnje predstojnikom, ki so jih sprejeli in ga poslali najprej na študij angleščine ter nato v Zambijo. Frančiškani-minoriti imajo v tej državi "močne" postojanke, noviciat, semenišče in veliko fantov želi slediti sv. Frančišku po tej poti. Misijon sv. Jožefa, na katerem je pater Miha deloval verjetno najdlje, je bil nekoč le posejan z nekaj naselji... Sedaj pa se prikaže kot pomembno, urejeno središče. Ob veliki rdečkasti cerkvi je zelo pomembna šola za gluhonemo mladino iz vse države. Ob njej moderen center za duhovne vaje in noviciat, to je hiša, kjer se zambijski fantje pripravljajo na bodoči redovniški poklic. Ob študiju se posvečajo tudi vrtnarstvu, gojenju rib in domačih živali. V bližini je tudi podeželska bolnišnica, ki se posveča zlasti preventivnemu delu na ozemlju in redni mesečni kontroli otrok in mater. Misijon sv. Jožefa pa

dopolnjujeta še osnovna šola ter znana in dobro delujoča višja srednja šola. Zraven je nastalo prijetno naselje za učitelje in profesorje, dvajset hiš. Duša, pa tudi "roka" vseh teh gradenj je bil gotovo prav pater Miha. Zato ga tudi vse pozna, širom naokrog. Ob vsem tem seveda ni zamenjal svojih pastirskih - poklicnih dolžnosti. In del tega je gotovo tudi ubrana mladinska skupina *Abana Ba Stela*. Ko je aktivni pater Miha dopolnil gradnje na misijonu sv. Jožefa, ga je škof naprosil, da zgradi in ustanovi škofijsko radijsko postajo, ki že kar nekaj let uspešno deluje in s svojimi oddajami pokriva ozemlje, veliko kot cela Slovenija. Sedaj je vse v rokah domačinov. Pater Drevenšek pa je dobil novo zadolžitev: urejanje mesečnika *Cengelo*. Ognjišče, ki je edini časopis v jeziku bemba, zelo priljubljen med ljudmi, a večkrat "trn v peti" pri oblasteh; hrabro in odkrito se namreč zavzema za pravice brezposelnih, za reveže, brezdomce, in to v luči evangelija.

Ob skoraj vsakodnevnih nastopih po domovini pravi pater Miha nekoliko hudomušno in šegavo, kot je zanj značilno: "Moje veselje je biti z otroki in mladimi, zato sem jih nekaj povabil, naj z menoj preživijo dopust v Evropi. S seboj smo vzeli še nekaj afriških instrumentov, veliko dobre volje in srce, ki hoče tudi tukaj oznanjati upanje, ki je za ves svet. Naše pesmi in naši plesi govorijo o drugačnem svetu, ki naj ga začne graditi s premnogimi dobrotami nasičena Evropa. Vsem ljudem bi radi oznanili, da je upanje za vse, saj smo vsi otroci enega Očeta. Evropa se združuje in tako išče poti za boljši in srečnejši jutri. Želijo si ga tudi Afrika in njeni ljudje. Povežimo se v veliko človekovo družino in iščimo boljši jutri za vse!" Tako je veselo sporočilo patra Miha Drevenška in njegove glasbene skupine *Abana Ba Stela*.

Prisrčno nas vabijo, da se z njimi srečamo v Gorici. Kje, kdaj? V ponedeljek, 20. oktobra, ob 20. uri v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici. Vstop prost.

VLADIMIR KOS

Iz Japonske, "dežele hišic iz lesa in papirja", nam je priljubljeni in zvesti "daljnovzhodni" sodelavec p. Kos poslal pismo, v katerem pripoveduje, kako se katoliški Japonci ob uničevalnih tajfunih priporočajo usmiljenju "božje vremenske nebeške centrale"...

Letos nas je obiskalo že dvajset tajfunov. Na naših otokih pravijo, da je teh divjih obiskovalcev v "poštenem" letu večjemu štirinajst... Beseda "tajfun" izvira iz japonsko-kitajske "tajfu" (po naše pisano in z dolgim -u na koncu): "taj" pomeni "velik, silen" in "fu" pomeni "veter". Beseda usmiljeno zakriva celotno resničnost: tajfun ni le en veter, ampak trop vetrov, ki gonijo pred seboj armado oblakov, nasičenih z deževjem. Obračajo se tja, kjer jim razmeroma nizek zračni pritisk to dovoljuje. Izvidna vremenska letala, ki iz varne daljave in višine tajfun spremljajo, ga redno fotografirajo kot premikajoči se vrtnec oblakov, z nekakšnim velikim očesom v sredini oblakov, ki se v svoji črni barvi jasno odraža od obdajajoče snežne beline. Ta belina se polagoma spreminja v sivo-črno barvo tistih oblakov, ki sestavljajo spodnjo plast ciklona in ki nam ob prihodu zakrijejo nebo. Kar ni dovolj močnega, po naravi ali po delu pridnih človeških rok, se pod navalom vetrov zruši. Kjer vetrovi zalotijo na poljih visoko stoječo koruzo, tudi njo brez izjeme potlačijo. Včasih so megle, ki spremljajo oblake, tako goste,

da prisilijo vlake, ladje in letala - kljub moderni brzini in strojni zmogljivosti -, da se ne premaknejo. Strmine, ki jih je že dolgo skrivaj izpodjedala voda ali so jo razrahljali potresi, se naenkrat zrušijo nad dolinami in neredko pokopljejo pod seboj hiše - in prebivalce, če se niso bili umaknili na varno. Sicer radio, televizija in zvočniki svariijo pred bližajočim se tajfunom, a kaj, ko se ljudem zdi varna zemlja, kjer zadnjih 30 ali 40 let ni bilo velikih površinskih poškodb... Pod pritiskom vetrov se dviga morje, posebno ob plimi, v velikanse valove, ki udarjajo na bregove; kjer dežuje nenehoma in silovito, prestopajo reke nasipe, tako da postanejo tu in tam naselja otočki, posebno če se reke združijo z morjem.

Vendar ni celoten tajfun "šiba božja": so predeli Japonske, kjer brez tajfunov enostavno ni dovolj vode za celo leto...

Moje poročilo bi ostalo nepopolno, če bi ne omenil katoliških Japoncev, ki ob tajfunu priporočajo te otoke usmiljenju našega Gospoda, se pravi: Njegovi vremenski nebeški centrali, od katere je odvisen tudi prijazen potok blizu hiše, kjer to pišem. Seveda o tej molitvi, ki je lahko močnejša od najbolj modernih protitajfunskih naprav, nič ne vedo tisti, ki upravljajo javna občila. Mimogrede: pred leti - če se prav spominjam, pred desetimi - je Nagasaki doživel strahoten tajfun, strahoten posebno zato, ker ga ni nihče pričakoval v soboto zvečer, ko se celo mesto umiri in

za nedeljo umakne v velikem številu s središč obveščanja in upravljanja. Nagasaki je mesto na gričih in med griči, kjer kljub asfaltnim cestam voda hitro prodre iz ozkih kanalov in se druži z vodo, ki teče nemoteno z gričev... Tisti večer in tisto noč je tajfun ubijal pešce in tiste v avtomobilih, in to posebno z drvečimi rekami, ki se je vanje zrušila prenekateri japonska hišica iz lesa in papirja. Nekaj dni po tajfunu je nagasaki škof kardinal Satawaki objavil pastirsko pismo, v katerem izraža sočutje z žrtvami tajfuna in hvaležno ugotavlja, da v tem tajfunu ni umrl noben katoličan. Po tajfunu je vsa narava kakor prenovljena. Z neba se smeje sonce, oblakov ni, ptički prepevajo, drevesa, v kolikor še stojijo, se odpirajo dobremu, svežemu vetru; človek čuti, da bi tudi reke rade odšle nazaj v svoje struge, če bi jih težnost ne ovirala. Porušene stvari ležijo, kamor so padle, a pod modrim, nasmejanim nebom se zdijo, da so zabredle v tajni sen, iz katerega se nočejo vrniti v resničnost. Poleti utripa narava z obnovljenim življenjem, a zdaj je jesen in listi rumenijo po tajfunu še z večjim zlatim leskom in javorji rdejo v še bolj ognjenih barvah, ki spominjajo na krila deklet, ki pomagajo svečenikom šintoističnih hramov. Na pogled so te služabnice krasne: črnih las in črnih oči, v beli bluzi z dolgimi rokavi, v ognjeno rdečem krilu... in vendar bo prenekateri v zaupnem pogovoru tiho priznala, da še zmeraj išče ženina. Japonci preveva nekakšen strah pred ljudmi, ki so v zvezi s templji in hrami...

DALJE

STARA EVROPA ALI EVROPA STARIH?

Naša stara celina, zibelka svetovne (bolje: zahodne) civilizacije, postaja zemlja, na kateri rodnost stalno in neustavljivo upada...

Če hočemo verjeti neusmiljenim in mrzlim statistikam, ki imajo magično moč postaviti še največjega skeptika ob zid, moramo potem sprejeti dejstvo, da bo leta 2050 v Evropi več kot 40 odstotkov prebivalcev starejših od 60 let, mladih pa le 14%. Lahko govorimo o pravem družbenem preobratu, saj je bilo razmerje "daljnega" leta 1950, ki konec koncev ni tako oddaljeno, točno obratno. Posledice, ki bodo izšle iz takega demografskega trenda, ne obetajo nič dobrega. Naj omenimo le enega najhujših problemov, ki preti naslednjim rodovom in sili k iskanju nujnih alternativnih rešitev: to so pokojnine. Te bodo v prihodnosti zaradi manjkajoče delovne sile mladih vse bolj kamen spotike v politični in družbeni areni in sploh prava drama nezavidljivih razsežnosti.

Če je na splošno v Evropi stanje ob iztekajočem se drugem tisočletju res hudo, lahko mirno rečemo, da je v Italiji še hujše kot drugje, saj je država, v kateri živimo, na celini prva na lestvici upadanja rojstev. Trenutno znaša odstotek mladih pod 20. letom le katastrofalnih 21 odstotkov! Na podobne številke, čeprav ne na tako hude, lahko naletimo v Španiji. Nekoliko boljše je stanje v bolj severnih državah (npr. na Irskem). Poleg vsega se zaradi splošnih bolj lagodnih življenjskih razmer življenjska doba znatno daljša. Moški dosegajo povprečno 83 let, ženske pa, kot vedno, seveda več, in sicer kar 87.

To je stanje, ki ga narekujejo statistike *rebus sic stantibus*. Seveda lahko upamo - in to je od zmeraj bilo in zmeraj bo človeško - v sedaj ne predvidljive spremembe družbenih trendov. Ti so lahko odvisni od skrajnih, revolucionarnih dejavnikov, od dotoka priseljencev, v veliki meri pa tudi od politične volje tistih, ki od-

Tri proti ena... Danes že pozabljeno razmerje

ločajo in tkejo niti družbe. Tega, da je danes težje imeti in vzdrževati več otrok kot pred 50 ali 100 leti, ni treba nikomur razlagati. Z urbanizacijo in tehnoloiziranimi ritmi bivanja se je namreč življenje v zadnjem stoletju korenito spremenilo. Na glavo so se postavile svete vrednote, ki niso nujno krščanske, ampak - v prvi vrsti - človeške. To pa najprej zaradi takih epohalnih sprememb, ki jih je naše stoletje videlo več kot prejšnjih šest stoletij. Sedanje življenje, ki nas tako frenetično preganja, da ga skoraj ne utegnemo živeti do konca, tvega postati vedno bolj ne-človeško. Na nas je, da modro premislimo, kaj je v kratkem časovnem razdobju med rojstvom in smrtjo res vrednega.

DD

POPRAVEK

Članek "Stota ponovitev recitala Slomšek med nami" (Novi glas, 9.10.1997, št. 39, str. 4) je bil objavljen brez naše vednosti ali dogovora z nami. Sporočimo, da eminentnih osebnosti, ki so naštet v predzadnjem odstavku članka (Milan Kučan, dr. Janez Drnovšek, dr. Janez Podobnik itd.), nismo vabili na nobeno prireditev v našo župnijsko cerkev in tudi nikogar pooblastili, da jih povabi. Za kaj takega nimamo nobenega razloga niti možnosti, da bi takim osebnostim nudili usluge, ki so s takim povablom povezane. Zato se od omenjenega članka, posebej od njegovega spornega dela, distanciramo in ga zavračamo.

- CIRIL CEJ, ŽUPNIK V MIRNU

SOCIALNA AKADEMIJA

IZPOPOLNJEVALNI TEČAJ
ZA ANGAŽIRANE LAIKE

BREDA SUSIČ

V kratkem bo v Sloveniji uresničen nov zanimiv projekt, t.i. Socialna akademija (SAK). Gre za neke vrste izpopolnjevalni študij oz. tečaj, namenjen katoliškim laikom, ki bi se radi učinkovito udeleževali v javnem življenju in bi se radi poučili o pravnih, socioloških, filozofskih in moralnih teoretičnih osnovah tega delovanja na področju gospodarstva, politike, prava, javnega komuniciranja in na drugih področjih.

Študij traja dve leti. Vsak semester obsega 80 ur. Študij poteka tako, da se udeleženci zberejo osemkrat na semester ob koncu tedna (petek popoldne, sobota) v enem od primernih duhovnih centrov v Sloveniji.

Take akademije že več časa uspešno delujejo v Avstriji in Nemčiji, sedaj pa jo za Slovence organizirajo Slovenski katoliški izobraženci (SKI) s pomočjo Instituta za filozofijo in družbeno etiko pri Teološki fakulteti v Ljubljani in njenem oddelku v Mariboru. Vodja študija na SAK bo profesor Anton Stres.

V SAK se lahko vključijo tudi zamejci. Posebnih pogojev za vpis ni, potrebna je le dokončana višješolska izobrazba. Število udeležencev bo vsekakor omejeno (25 na leto), saj bi radi oblikovali čim bolj privlačno. Pri

vsakem predmetu bodo klasična predavanja le osnova za delo skupine. Na zloženki beremo, da se bodo slušatelji že na začetku študija seznanili z osnovami komuniciranja in dela v skupini, ob pomoči asistentov-moderatorjev pa bodo sami izbirali

teme in jih okvirno obdelali. Predmeti prvega letnika so: komuniciranje (I. del), sodobni etični, filozofski in politični tokovi, pravo in pravni red, družbeni nauk Cerkve. Predmeti drugega letnika pa so naslednji: komuniciranje (II. del), novejša slovenska

politična, gospodarska in družbena zgodovina, ekonomija in etika, Slovenija v Evropi in v svetu.

Kdorkoli želi dobiti dodatne informacije o poteku študija na Socialni akademiji ali kdor bi se želel vpisati, lahko dobi potrebne informacije pri Mladinskem odboru Slovenske prosvete (ul. Donizetti 3. Trst, tel. št. 040/370846 - od 9. do 17. ure).

OKTOBRSKO
OGNJIŠČE

njo, ki s svojega vozička pove marsikatero lepo stvar o življenju. V oktobrski številki Ognjišča so tudi zgodbe mladih, ki so med mladimi zelo brane, saj na neposreden način govorijo o ljubezni. Mladi s Planine pri Rakeku v rubriki Jaz mislim tako govorijo o povezavi božje in človekove volje. Silvester Čuk pa v obletnici

meseca piše o dr. Janezu Evangelistu Kreku, ki je umrl pred 80 leti. Čuk je tudi pripravil izjemno lepo prilogo, posvečeno Materi Tereziji; v imenitni rubriki Priporočamo, berite nam predstavlja tri nove knjige: Mali srpan Hermanna Hesseja, V znamenju strelca Nika Koširja ter Vodno znamenje Nobelovca Josifa Brodskega. Sledi rubrika Nebeški zavetniki ter nadaljevanje povesti Karla Mauserja Rotija.

Veliko je tudi pisem mladih in običajnih rubrik, med katerimi ne smemo pozabiti na razvedrilo in na obveznega Indijanca, ki iz meseca v mesec preseneča s svojimi nedolžnimi in hudomušnimi domisljicami. Na zadnji platnici pa je predstavljena v sliki in besedi nova cerkev v Pobrežju v Mariboru, posvečena Mariji, Materi cerkve. Tudi ta zapis je pripravil plodoviti časnikar Silvester Čuk. Za lepo obliko mesečnika, ki je najbolj razširjen na Slovenskem, skrbi Mare Čuk; njemu gre zasluga, da Ognjišče sorodna glasila rada posnemajo.

BESEDA ŽIVLJENJA

29. NAVADNA -
MISIJSKA NEDELJA

SILVESTER ČUK

VERO KREPIMO S
TEM, DA JO DAJEMO
NAPREJ

Papež Janez Pavel II., ki kot oznanjevalec Kristusove blagovesti potuje po vseh delih sveta, je proti koncu leta 1990 izdal misijonsko okrožnico *Odrešenikovo poslanstvo*. Z njo nas spodbuja k delu za misijone izven naše stare celine, čeprav je Evropa, ki je postala krščanska že v prvih časih cerkvene zgodovine, zdaj tudi sama vedno bolj misijonska celina. Moderni pogani, njeni prebivalci, potrebujejo "nove evangelizacije", kot vedno znova poudarja papež. Če imamo odprte oči za razmere okoli sebe, bomo papežu pritrdili. Najprej smo nove evangelizacije in spreobrnjenja potrebni mi sami; nihče ne more spreobračati drugih, če sam sebe vsak dan znova ne vpraša, ali je njegovo življenje v skladu z duhom evangelija. Če ni, potem je najbolje, da molči. Če se bomo trudili za lastno spreobrnjenje, potem bomo nosilci misijonske misli ali evangelizacije za ljudi okoli nas. Če na ljudi gledamo površno, bomo najbrž rekli, da jih stvari, ki zadevajo Boga, vero in zlasti Cerkve, ne zanimajo. Pa ni tako! Mnogi ljudje iščejo Boga, ki človeku daje trdnost, gotovost življenja. Velikokrat smo mi, tako imenovani "zvesti kristjani" podobni tistemu starejšemu bratu iz Jezusove prilike o izgubljenem sinu. Dopustiti moramo Bogu, da z ljudmi, ki se morda z njimi težje ujamemo, ravna po svojih načrtih.

Papež Janez Pavel II. v tej svoji misijonski okrožnici zelo poudarja misel, ki jo bomo zlahka razumeli vsi: "Vero krepimo s tem, da jo dajemo naprej." Osnovno pravilo je: nihče ne more dati drugim tistega, česar sam nima. Če pa želi komu kaj dati, se bo trudil, da bo tistega imel čim več. To velja tudi za zaklad vere. Če je tvoja vera trdna in prepričljiva, jo boš - nevede pa tudi zavestno - posredoval drugim, ki jih zanima tvoja duhovna zakoreninjenost in trdnost. Če pa te vere ni v tebi tako, da bi oblikovala tvoje vsakdanje življenje, potem je zaman tvoje prizadevanje, da bi jo posredoval drugim. Vera namreč ni lepo govorjenje, vera je življenje. Življenje pa je sožitje z ljudmi okoli tebe. Tudi če bi kdo vsak dan hodil k maši, pa če bi bil z ljudmi okoli sebe skregan, bi bil kot misijonar povsem neuporaben.

Leta 1926 je papež Pij XI., ki je mlado francosko redovnico Terezijo Deteta Jezusa razglasil za svetnico in zavetnico katoliških misijonov, določil tretjo nedeljo meseca oktobra za misijonsko nedeljo. Ko sedanji papež našteva nosilce misijonskega poslanstva, na prvo mesto postavlja družino, prvo celico družbe, ki naj bi postala tudi prva skupnost vere, in sicer v tem smislu, da otrok v njej vero ne le najde, ampak jo tudi razvija in podarja drugim torej v misijonarskem smislu. Drugo področje, ki je po papeževih besedah enako pomembno, pa je župnijska skupnost ali osnovno cerkveno občestvo. Župnije bi morale biti vedno bolj družine, odprte in razumevajoče za vse ljudi.

Dobro čutimo, da smo daleč od tega, vendar ne smemo izgubiti poguma, saj vemo, da je z nami Bog, ki nas vodi in navdihuje. Z vsakim še tako neznatnim dejanjem dobrote, pozornosti, obzirnosti soljudem govorimo o Bogu in jim - brez visokih besed - dokazujemo, da njegova ljubezen deluje v nas zanje. Bistvo misijonskega dela je v tem, da je v nas čim več božjega Duha, ki se bo potem iz nas prelivaval v druge ljudi.

NOVI NADŠKOF
V ZAGREBU

V soboto, 4. oktobra, je novi zagrebški nadškof msgr. Josip Bozanić prevzel vodstvo te največje hrvaške škofije. Slovesne maše so se udeležili vsi hrvaški škofje s kardinalom Puljićem na čelu. Od slovenskih škofov so bili navzoči dr. Franc Rode, dr. Franc Kramberger in Metod Pirić. Navzoči so bili tudi nekateri drugi škofje iz tujine. Slovesnosti so se udeležili tudi najvišji predstavniki vlade s predsednikom Tudjmanom. Dosedanji nadškof kard. Kuharić je odstopil,

ker je presegel starost 75 let, kot zahteva sedanji cerkveni zakonik. Sv. oče je njegov odstop sprejel ter imenoval na njegovo mesto škofa na Krku Josipa Bozanića.

Diakonska posve-
čenja v Sloveniji

V nedeljo, 26. t.m., bodo v Sloveniji posvečenja novih diakonov. V Mariboru bo pet novih diakonov, v Ljubljani sedem, v Kopru pa dva, in sicer Pavel Kodolja iz Deskel in Vasiljan Rečević iz Sežane.

STATI IN OBSTATI (5)

OTMAR ČRNILOGAR

Apostol Pavel je imel dovolj in preveč priložnosti, da bi obupal nad seboj, nad svojim apostolatom, posebno še nad poslušalci, a mu je zadoščevala Njegova milost.

Apostol Peter tudi potem ni obupal, ko je Jezusa zatajil. In Tomaž se na velikonočno nedeljo ni nič bolj dostojanstveno obnašal; toda obupal ni. Če je Peter ob prihodu v Rim le količkaj trezno razmišljal, bi se bil čimprej umaknil. Pa se ni. In tudi se ni posvetoval s psihologi in sociologi, ali bi bilo modro v Rimu oznanjati Kristusa, in to križanega. In takih vzorov je v zgodovini Cerkve kakor zvezd na nebu. Vztrajali so neglede na okoliščine in - uspeli. Zaupali so vase in seveda v tistega, ki daje moč in milost, kakor je zaupala "kosovska devotka" Mati Terezija.

Morda pa tega ali onega v obup spravlja bolezen, morda starost, morda tudi greh. To so hude reči. Vendar: ali je tedaj rešilna bilka obup? Nikakor! Tudi v takih okoliščinah se je treba zanesti nase in zaupati v tistega, ki premore vse.

V samoto je tedaj treba - ne v osamljenost, v samoto kamrice srca; ali bolje pove-

dano: s kamrico srca pred tabernakelj na osebni pogovor z Odrešenikom. Pa mu ni treba na dolgo in na široko razkladati težav, kot da bi šlo za učen referat. "Ti ni mar, da se potapljam", mu povejmo, kakor Peter, ko se je bil zbal valov. Potem pa prislunimo nebeškemu psihiatru. V splošnem namreč ravnamo, kakor da je v pogovoru z Bogom prva in zadnja beseda naša in seveda vse besede vmes. In ker ne znamo poslušati, ostanemo sami s svojimi besedami in težavami, ki jim grmada naših besed ne prinese zdravila.

Razen tega pa v naši bližini živijo starejši, preizkušeni in prekaljeni bratje, taki, ki z enim očesom zrejo v svojo dolgo preteklost, z drugim pa že v nebeške zarje. Kako prijetno se je pogovoriti s takim bratom, ki ga ne more spraviti s tira nobena reč več, takega, ki je prehodil že vse strmine, v katere je mlajši šele vstopil.

Da, hudo bi bilo, ko bi bil sam; a nisem sam. Zato lahko tudi vase zaupam, potem ko sem se zanesel na vse opornike, ki me obdajajo.

Tudi prilika o talentih ne bi smela nikogar begati. Različne po vsebini in po številu smo prejeli. Narobe je lahko

samo v tem, koliko in kako jih uporabljamo. Ko bi bil namreč tisti z enim talentom delal, kakor sta se potrudila druga dva, in prinesel namesto enega dva, bi bil tudi tisti pohvaljen. Ne "kdor ima, se mu bo še dalo", marveč kdor se bo prizadeval, bo nagrajen. Ni pomembno število talentov, ampak sodelovanje z njimi, prizadevanje posameznika. In če v talentih gledamo milost, bo kaj jasno, kaj je Jezus imel v mislih v znameniti priliki.

Duhovniki, zaupajmo vase!

MOLITE, BRATJE

Aristotelov bog ni krščanski Bog. Aristotelov bog je samo špica stvarstva in tako zelo popoln, da bi ga vsaka skrb za stvarstvo in človeka samo okrnila in tedaj ne bi bil več bog. Zato bi bilo za človeka nesmiselno, da bi Aristotelovega boga bodisi častili bodisi prosili. Po njem je lahko le koprniti, ne da bi bog za to vedel.

Rimska religija, ki je bila državna religija in je bil zato njen poglavar (pontifex maximus) minister vlade, je bila zasnovana na načelu dajdam: kmet je polje pognojil, zoral in posejal ter kozlička bogovom daroval (dam!), potem pa je po pravilih trgovinske pravičnosti od bogov pričakoval pričakovani pridelek (daj!).

Pravo molitev - častilno, zahvalno, prošnjo itn. najdemo šele v Svetem pismu SZ, dopolnila pa jo je nova zaveza z očenašem.

Za staro zavezo je značilno predvsem poveljevanje Stvarnika vesolja in Gospodarja zgodovine, seveda predvsem izraelske. Ta molitvena miselnost prepleta vso Staro zavezo. V skrženi obliki jo ponuja Sirah, zato nekaj vzorcev:

"Kakšna krasota je jasen oblok!

Kako veličasten je pogled v nebo!

Sonce se ob zori prikaže in oznanja, kako čudovita je naprava Najvišjega.

... Lepota neba so sijajne zvezde, lesketajoč okras na Gospodovih višavah.

... Glej mavrico! Proslavlja njegova Stvarnika!

Kako veličastna je v svojem sijaju!

Cez nebo se pne v veličasten lok, roke Najvišjega so jo napele.

... Slano posiplje po zemlji kakor sol

in ko zmrzne, srši kakor trnje.

... Še veliko bi radi povedali, pa ne bi prišli do konca.

— DALJE

OPAZOVANJE ZASANJANOSTI, TRPKOSTI IN NENEHNEGA ISKANJA

ANDREJA D. ANTONI

Naše gledališče je v svoji otvoritveni predstavi sezone kljub težkemu in negotovemu času potrdilo svoj sloves, ki se odraža tudi v takšni izbiri, ki pač mimo Čehova ne more. *Tri sestre*, ta lepa rahločutna predstava, bi morala privabiti številno publiko, da se prepusti opazovanju zasanjane odmaknjenosti, trpke resničnosti in nenehnega iskanja.

V črni globini odra je okvir dogajanja nudila čudovita večplastna scenska zasnova. Prosojnost in bogastvo nas uvodoma približata radosti pomladi z razkošnim cvetjem na beli podlagi. Potem se ob spremenjenih občutjih protagonista oder krčevito stisne na ozek pas, ki ga obdaja črna. Ob koncu pa je naenkrat pred nami širok horizont, v jesenskem šelestenju listja se strnejo občutja ob življenju, ki še ni končano, in kljub iztekanju časa nam ostane zaključna misel, ki je Olga ne oblikuje le zase in za sestro Mašo in Irino "... in zvedele bomo, čemu živimo, čemu trpimo... Da bi le vedele, da bi le vedele!" Marjan Kravos je v oblikovanju od drskega prostora ustvaril resnično mojstrsko umetnino.

Ta se seveda sklada z režiserjevimi hotenji, saj tudi Dušan Mlakar v Čehovu odstira skoraj že stoletno odmaknjenost zato, da bi se jasneje občutila univerzalnost. Naključno besedam, da bo čez dvesto, tristo let življenje drugačno. Jasna in čista režiserjeva črta nas v besedilu spretno usmerja in je kljub nevsiljivosti nenehno prisotna. Zelo natančno in dosledno. Poseben pečat uprizoritve se odraža tudi v oblikovanju posameznih likov.

Vodilna črta pa je bogata tudi zato, ker je stičišče zanimivih igralskih dosežkov, saj je cela vrsta protagonistov, ki so svoji bolj ali manj izpostavljeni vlogi našli svojevrsten obraz.

Olgi je zaradi zadržanosti Maje Blagovič dala svojo podobno Helena Peršuh. Korak v Akademije na oder Kulturne

ga doma je pogumen. (Le težave s primerno glasnostjo - posebej občuteno v sklepnih akordih - so odražale nekaj zadrege). Kakšna virtuoznost v prikazani poti od poučevanja na gimnaziji do predstojniškega mesta, v delu in utrujenosti! Zamaknjeno lep obraz se v III. dejanju ob prikritih notranjih bojih mojstrsko izoblikuje v presunljivo poosebljeno žalost.

Barbara Cerar je izjemno dobro odigrala Irino; igrivo prikupna je v svojem zasanjanem hrepenenju po Moskvi, trpka žalost jo zlomi do joka in vdano sprejme ponujeno baronovo ljubezen. Korak v novo življenje ob njegovi smrti (v dvoboju z zaljubljenim tekmečem) ne zastane. V sklepnem prizoru je izraz na njenem obrazu zresen, v poučevanju pa ni Olgine utrjene potrnosti, ampak zamaknjeno darovanje delu.

Lučki Počkaj je že v samem besedilu lik Maše ponujal velik razpon v oblikovanju občutij in mojstrsko je podala to zanimivo žensko, ki je najprej naveličana žena postarane dolgočasnega moža (ki jo neizmerno ljubi), ob Veršininu pa v obojestranski zaljubljenosti izoblikuje lik ljubljene ženske, ki ponosno uživa v trenutkih sreče, ki potem odidejo za zmeraj, in življenje je treba vdano začeti znova. Njena izpoved ljubezni, ko v elegantni črnini svojima razgaljenima sestrama odkriva zanosno blazenost, je nekakšen vrh predstave.

Na tem mestu je potrebno omeniti tudi nemajhno vlogo, ki jo je ob predstavi imela ko-

stumografka Marija Vidau. Občutja protagonistov, ki so oblečeni v skladu s časom in tudi s činom, dopolnjuje govorica oblačenja. Ženski del igralskega ansambla v raznolikih kostumih elegantno in markantno opozarja nase.

V dobrem nastopu celotnega ženskega dela nastopajočih je treba omeniti tudi Vesno Pernarčič, njena Nataša je prikazana v razponu od nerodne plašnosti do gospodovale odločnosti. Mira Sardoč je obrobno liku Anfise kljub manj intenzivni prisotnosti na odru dala pomembno težo.

Vladimir Jurc je izoblikoval lik podpolkovnika Veršinina, Vojko Belšak pa zaljubljenega barona Tuzenbaha. Ker ju iz prejšnjih sezon poznamo iz mnogovrstnih stvaritev, so naša pričakovanja zahtevna in nas - tako kot vedno - nista razočarala.

Lik brata Andreja ima v delu pomembno vlogo, a Danielu Malalanu ni povsem uspelo, da bi prikrikl nihanja v podajanju tega zasanjano izgubljenega moža. Gregor Geč in Janko Petrovec pa sta dobro znala v Čehovu najti vse tiste oporne točke, ki tudi manjše vloge postavljajo v ospredje naše pozornosti. Prvi kot nerodni Ferapont, sluga na deželni upravi, drugi kot kapetan Saljoni, ki je odbijajoč v namerni besedni provokativnosti, a zna hkrati prikriti z občuteno zaljubljenostjo strmeti v Irino.

Stojan Colja in Aleš Kolar sta le občasno popestrila dogajanje na odru, a prava moštra sta bila v svojih likih Anton Petje in Alojz Milič. Prvi je zelo dobro podal zaljubljenega moža, v zaključnem prizoru

pa je izjemno odigral človeka, ki razume in tolaži ženo ob odhodu njenega ljubimca. Drugi je izvrsten v podajanju Čobutkina, vojaškega zdravnika.

Glasba (Ilija Šurev) nevsiljivo dopolnjuje predstavo takrat, ko besede onemijo. Te pa so sveže v izredno dobrem novem prevodu; seveda delo Milana Jesiha, ki je nepogrešljiv soustvarjalec vseh novih tekstov svetovnih gledaliških klasikov. Lektorstvo je bilo v rokah Jožeta Faganela.

Uspela otvoritvena predstava pa ni bila le zanimiv izziv za vse, ki so jo tako dobro oblikovali; skozi svoje videnje gledališča postavlja v posebno vlogo tudi gledalca. Ta vloga ni enostavna, je pa bogata.

PISATELJ BORIS PAHOR NA DUNAJU

Po nemškem kulturnem prostoru še vedno odmeva objava taboriščnega romana *Spopad s pomladjo* vsestranskega delavnega pisatelja Borisa Pahorja v primernem prevodu Petra Scherberja, ki je izšel pri ugledni stuttgartski založbi Klett Gotta. O knjigi so razni znani časopisi (*Neue Zürcher Zeitung*, dunajska *Die Presse* in *Die Furche*, hamburški tednik *Die Zeit*) objavili v glavnem pohvalne ocene, večkrat so se poleg tega razpisali tudi o življenju tržaškega pisatelja.

Konec septembra je Pahor svojo knjigo predstavil v nekaterih kulturnih središčih v Nemčiji. Bral je v Münchnu in v Frankfurtu na Maini, 2. oktobra pa je nastopil tudi na znamenitem dunajskem literarnem naslovu. V dobro obiskani spodnji dvorani Stare kovačnice (Alte Schmiede) v prvem okraju je po uvodnih besedah direktorja institucije dr. Kurta Neumanna tržaškega avtorja predstavila dunajska univerzitetna docentka za slovenski jezik dr. Katja Sturm Schnabl. Dva daljša nemška odlomka iz Pahorjeve knjige o vrnitvi slovenskega taboriščnika v življenje s pomočjo ljubezni do mladega francoskega dekleta je podal igravec Ulrich Hoffmann, ob koncu pa je slovenski gost prebral še karakterističen odlomek v izvirniku.

Sledil je dokaj zanimiv pogovor o avtorju in njegovi knjigi, ki ga je vodila dr. Sturm Schnabl. Diskusija se je vedno bolj usmerjala k splošnejšim narodnim in družbenim vprašanjem, ki tarejo Slovence v Italiji. Pahor je ob tem podal nekakšen splošen zaris nekdanje raznarodovalne fašistične politike do Slovencev, ob negativnih zgodovinskih dogodkih pa je opisal tudi slovensko in svojo lastno usodo. Precej časa je govoril o sedanjem slovenskem položaju in ob svojem literarnem delu opozoril še na vrsto drugih slovenskih tržaških in goriških pesnikov in pisateljev.

- LEV DETELA

VSE TO JE NAŠA ZGODOVINA, NAŠ PONOS...

ELIZABETA JE SPET MED NAMI

JANKO JEŽ

Tržaški spomenik Elizabeti na stari razglednici

Po dolgih letih sem se lahko spet zamislil pred čudovitim spomenikom cesarice Elizabete v postsecesijskem slogu na prostranem trgu pred tržaško železniško postajo. Kot otrok sem se namreč s sovrstniki lovil okrog njenega kipa, ki je bil tedaj postavljen na morda primernejšem mestu od sedanjega.

Na trgu pred postajo sta bila nekoč dva lepo negovana vrta. Eden je ostal takšen, kot je bil nekoč, drugega pa so s časom razdeljali s postajališčem za avtobuse, občinsko menzo, bencinsko črpalko in v zadnjem času z gradnjo gledališke in koncertne dvorane Tripicovich. Kip cesarice Elizabete je bil v tem drugem vrtu približno na mestu, kjer stoji bencinska črpalka. Obvladal je trg Svobode in takoj pritegoval pozornost vseh potnikov, domačih in tujih, takoj ko so iz neoklasične postajne veže stopali na tla našega mesta.

Medtem ko so se naše matrice zbirale po klopih obeh vrtov in kramljale, smo se otroci brezskrbno igrali in lovili. Najraje smo se šli tolovaje in žandarje. Ko sem nastopal v tolovajski vlogi, je bil zame največji užitek, da sem lahko spretno splezal na cesaričin prestol in se skril za njenim hrbtom. Pazil sem, da se je nisem dotaknil, da je nisem nepremišljeno dregnil. Nisem je hotel zbuditi iz tajinstvene cesarskega sna. Fanatični italijanski anarhist Luigi Luccheni se ji je 10. septembra 1898, medtem ko se je sprehajala po Ženevi, približal s šopkom rož, iz šopka potegnil bodalo in jo zabodel naravnost v srce. Elizabeta je takoj podlegla podlemu atentatu. Njen vprašujoči pogled je bil uprt v atentatorjev obraz, kajti ni mogla verjeti, da je bila komu tako nevarna, da bi jo bilo treba umoriti. Pripravljala se je prva svetovna vojna...

Zdi se mi, da je kipar Franz Seifert, ki je kip izdelal, ta Elizabetin ostrí pogled zadel v polno. Kaj naj bi Elizabeta očitala Tržačanom? To, da so slabo ravnali z bogastvom, ki so ga podedovali od Avstrije, odkar so 17. septembra leta 1382 na lastno prošnjo prišli pod njeno oblast. Vlada habsburške dinastije, zlasti Karel VI., Leopold VI. in Marija Terezija so dali Trstu sodobno

pristanišče, železniško povezavo s srednjo Evropo in s tem možnost novega vzpona mesta. Sploh so bili Tržačani do Avstrije dvolični. Ob petstoti obletnici prostovoljne predaje Trsta Habsburžanom je Elizabeta s soprogom Francem Jožefom obiskala Trst. Meščani so jo tedaj sprejeli kot najbolj zvesti, najbolj pokorni in najbolj srečni podaniki. To so besede tedanjega tržaškega župana Valeria, ki je celo sam izbral prostor za njen spomenik.

Nekateri so hoteli, da bi izkazali največjo počastitev mučeniški cesarici s tem, da bi postavili spomenik na vidno mesto v stolnici sv. Justa. Valerio pa je menil, da bi bila počastitev pokojne cesarice pomembnejša, če bi njen spomenik postavili na primernejše mesto v osrčju mesta, in sicer pred silosom pri železniški postaji. Prav isti župan Valerio pa je brž po koncu prve svetovne vojne l. 1922 s krampom porušil spominsko obeležje prostovoljne predaje Trsta Avstriji v parku nasproti Elizabetinemu spomeniku, nato pa se je še lotil same Elizabete. Pametnejši mestni možje pa so to oskrumbo preprečili in spomenik postavili na varno v miramarskem parku v bližini Elizabetinega svaka Maksimilijana.

Dozorel je čas, da je Trst popravil to krivico, povzročeno avstrijski cesarici, ki je večkrat prišla v naše mesto kot gost ne manj nesrečne svakinje Karlote v miramarskem gradu. Vrnila se je na svoje mesto med velikim slavljem 5. oktobra letos ob navzočnosti najvišjih predstavnikov oblasti. Uradni govorniki so bili župan Riccardo Illy, podžupan Roberto Damiani in Armando Zimolo, predsednik Združenja Italija-Avstrija, ki je med drugim dejal: "Občinska uprava je pravilno ravnala, ko je skoraj po osemdesetih letih spet vzpostavila kos mestne zgodovine." Pri tem se je Zimolo skliceval celo na samega Lenina, ki naj bi bil leta 1918 pozval ruske revolucionarje, ki so z ikonoklastičnim besom rušili vse, kar je spominjalo na carsko preteklost in s tem na slavno rusko zgodovino: "Državljan, nikar ne odstranjuje enega samega kamna, varuj te vse spomenike in stare palače. Vse to je vaša zgodovina, vaš ponos!"

GORŠE NA PRIMORSKEM (2)

VERENA KORŠIČ ZORN

Nadaljujemo z objavo govora, ki ga je imela dr. Verena Koršič Zorn ob odprtju Goršetove razstave v Svečah (in ne v Gorici, kot smo pomotoma napisali prejšnji teden).

Leta 1928 se je Gorše preselil v Gorico, v Cipresno ulico, današnjo Duca d'Aosta. Atelje pa si je uredil v ulici 24. maja, v hiši odvetnika dr. Mirka Koršiča, ki je zelo naklonjeno, mecenško sledil njegovi umetniški poti. Še istega leta mu je kar v lastnem ateljeju uspelo pripraviti razstavo, na kateri je predstavil 28 del. Naslednjega leta pa je 19. maja v odvetniških prostorih dr. Koršiča in v lastnem ateljeju pripravil večjo razstavo, na kateri je predstavil 50 plastik in risb. V kratkem času si je razstavo ogledalo nad 3000 ljudi, zato je bila za en dan podaljšana. V slovenski javnosti so Goršetova dela požela veliko odobravanja, pohvalno pa so o razstavi pisali celo italijanski listi. Na dveh številkah revije *Squille Isontine* sta se pojavila celo Goršetova lesoreza, kar je bilo za čas naraščajoče nacionalistične nestrpnosti prava izjema in priznanje za slovenskega umetnika; s tem je delček Goršetove umetnosti prišel tudi med publiko, ki bi ga sicer nikoli ne sprejela, še manj pa iskala. V decembru leta 1929 so v

Palaci Attens v Gorici odprli II. umetniško razstavo, na kateri so poleg Goršeta od Slovencev sodelovali še Maks Fabiani, sicer bolj znan kot arhitekt, Jože Srebrnič in Venio Pilon. Žal pa se je to navidežno plodno sodelovanje z italijanskimi kulturnimi krogi brutalno poslabšalo. Slikar Lojze Spacal se je umaknil v Turin, slikar Venio Pilon se je izselil v Pariz, Gorše pa se je odločil za Ljubljano, saj so se v utesnjujočem in pretečem okolju vrata za njegovo umetnost začela počasi zapirati. Pred odhodom je razstavljal še v Trstu na II. pokrajinski razstavi sindikata umetnikov in leta 1930 še na beneškem bienalu, kar je bilo nedvomno zanj veliko priznanje. Bera, ki si jo je Gorše v primorskih letih prislužil, je obsegala šest razstav, tri v Trstu in prav toliko v Gorici; še pomembnejše pa je bilo, da si je Gorše pridobil naklonjenost naročnikov, ki so v tistih ne preveč rožnatih letih po prvi svetovni vojni radi naročevali pri njem umetnine, med katerimi zavzemajo vidno mesto portreti, predvsem otroški, alegorične podobe in religiozni motivi, pa tudi žanrski prizori z breuglovskim pridihom. V teh nekaj letih na Primorskem je Gorše tudi veliko ilustriral za založbe v Trstu in Gorici; to delo je imelo poleg kulturno umetniškega tudi narodnoobrambni pomen. Proti koncu dvajsetih let je Gorše svojo umetnost tudi sam označil kot izraz na prehodu iz ekspresionizma v novo smer, to je v novo stvarnost z večjim poudarkom na sintetični in plastični obravnavi kiparskih motivov.

DALJE

O PREDSDOKIH PRED SLOVANSTVOM

PLODNOST MRTVIH DUŠ

ALEKSII PREGARČ

V zanimivem zapisu Jožeta Pirjevca v PD 28. septembra letos je dobesedno citiran prevedeni izveček o slovanskih rodovih (rasi) iz Caprinove knjige "Julijske Alpe", v katerem si avtor privoščil naslednjo izjavo: "Slovanov ni mogoče civilizirati, so redki primer intelektualne sterilnosti, brez iskre umetnosti, brez literarne plodnosti: gre za tišino mrtve duše, za žalostno in ostudno moralno uboštvo." Kaže, da je ta hipohondrični miselni vzorec narokoval zelo podobne blodnje avtorju knjige "Iredentistični vrhovi" Liviu Isaacu Sirotiču, delno dalmatinsko delno judovskega rodu; knjiga je izšla lansko leto v Turinu. Knjige nisem bral, toda hvala Jožetu Pirjevcu, da je nanjo opozoril.

Poudariti gre, da so v Caprinovem obdobju bile knjižne, založniške in kritične sredine tako v Italiji kot tudi v Avstriji, kjer je bilo toliko popustljive demokracije, da je zlahka prenesla tudi Caprinovo rasno hujskanje te vrste, preplavljene s slovansko književnostjo pa tudi s slovansko glasbo; bila je to epohalna eksplozija vzhodnoevropskih avtorjev, ki nas še vedno obdaja z občudovanjem. Če bi rekel "tudi s ponosom", bi me obtožili, da koga vznemirjam s pogretim vseslovanstvom..., vendar ostanimo stvarni oz. objektivni. Le kdor zna lajati samo iz svoje pasje ute, ostaja gluha pred dejstvom, da bi bila Evropa brez Gogolja, Tolstoj, Dostojevskega, Lermontova, Puškina, Čehova, Mickiewicza pa Sienkiewicza osiromašena duša in telo s srčno hibo, ne znala bi onemeti pred odrsko tišino in ji takoj nato zaploskati; se pravi delni duhovni in umetniški invalid. Vse to v Caprinovih časih!

Slovenci smo del tega davnega, globokega procesa. Dovolj je, da spomnimo na Ketteja in Murna ter na njuna vzdevka, dovolj je, da pomislimo na Cankarjev simbolizem itd. - stokrat preverjene in prežvečene reči. Samoumevno je, da smo se kasneje, torej vrsto desetletij obežali na tisto matrico in iz nje črpali vero, pogum in - navdih, torej vse prej kot **mrtve duše**, ki jih je Gogolj nepresežno naslikal (E. Lo Gatto) že l. 1842, namreč veliko prej, kot jih je Caprin neumno priličil slovenskemu zavedanju v svoji bližini; verjetno je naš avtor začutil na vratu sapo mladih in svežih družbenih sil in se jih ustrašil zaradi lastnega zapadanja že vsepreplavljajoči dekadenci. Ko je pa tako lepo gugati se v megli ničernosti...

Kot italijanski iredentist bi razumel, da bi nam tako oznako hoteli naličiti leta 1947, pred zavezniško razmejitveno komisijo, ko je Sovjetija

skušala skleniti obroč okrog "italijanskega" Trsta in smo mi takrat izgubili vsakršni smisel za realnost; tedaj bi to bil induktiven način degradiranja in istočasno nekaj pričakovani odstrel tujka v tropu votle in nadute elite, ne pa za časa Avstroogrske, ko je bil Mussolini še v plenicih in Mazzini pojem svobodoljubnosti... Vsemu navkljub, tudi začetni utopiji o nezlomljivem duhu sovjetsko-ruskega vseslovanstva, nam je bilo usojeno tu ostati in živeti; bili smo pač na svoji zemlji, s svojo preteklostjo in svojo sedanjostjo, v morskem obalnem venci in na apnenčasti kraški trdnjavi, s prikrito ali neprikrito patino slovanstva. Škoda, da nam je vrednost pripadanja tej kulturni brezmejnosti ukalupil Balkan s svojo začetno ždanovščino (primer Kocbeka) in nam še za dolgo obdobje nategoval verige svobodnega duha iz Sovjetske zveze in drugih enakotrobenih vzhodnih režimov pa je k nam prihajalo samo tisto, kar je bilo dovoljeno (Jugoslavija) ali vsiljeno (Kominform), tako da so zaščitne vrednote naše manjšine in s tem naše kulture podlegle nekulturnim potrebam balkanskih politikanov in rastočim strategijam italijanske levice.

Spuščam se v politiko, pa ni to moj namen: imamo pač tisto, kar so nam dali in dovolili, in tisto, česar nismo sami zapravili, nemalokrat v preobleki Gogoljevih mrtvih duš - nikakor pa ne Caprinovih! Naše zdravo jedro bo ostalo, še dolgo. In če bomo pobrskali po ustvarjalnih vrednotah naših pradedov, ne bo nič slabega, če tega ne spregledamo. Hvala Bogu, danes nam je iz slovanskega sveta na voljo vse, kar je bilo prepovedano in zamolčano, tisto, kar se je neslišno kuhalo pod sovjetskim pokrovom, in tisto, kar je propagandni lkar zakuhal v Černobilu. Ko bomo odmislili predsodke pred slovanstvom, bomo znali brati, kar so napisali Gorki in Erenburg, Pasternak in Solženicyn, Solohov in Ahmatova, Majakovski in Jevtušenko. Spoznali bomo pravo vrednost Vaclava Havla in še koga... Ruski razumniki in umetniki so npr. oboževali Sredozemlje (še posebej Apeninski polotok), bili so tod zaželeni in visoko čislani gosti. Najbrž se bo to ponovilo, verjetno v znatno večjem obsegu, zakaj svet krvavo potrebuje medsebojnega spoznavanja in prijaznejše odnose, zato bodo vrata z Vzhodom vedno bolj odprta. Nič ne bo narobe, če bomo imeli Slovenci in izvenmejci za te obiske ključ za majhne stranske vhod; ne vrzimo ga v potok! Tedaj bodo Caprinove **mrtve duše** končno v posmeh vsem. Naj naši mlajši rodovi spremljajo te spremembe!

V PROSTORIH SLOVENSKEGA ETNOGRAFSKEGA MUZEJA V LJUBLJANI

V ZAVETJU SVETNIKOV

KLARA KRAPEŽ

Ljudje so se že od nekdaj radi zatekali v zavetje svetnikov. Njim so prinašali svoje zahvale in prošnje in iskali pomoč ob različnih dogodkih, saj so bili prepričani, da jih razumejo, ker so nekdaj živeli med njimi...

Ljudsko verovanje je skozi zgodovino ustvarilo številne svetnike, katerih imena in poslanstva so se včasih razlikovala le med narodi, ponekod pa so bile te razlike opazne že med posameznimi kraji, regijami in širšimi območji.

Spoznavanje drugačne kulturne dediščine in ljudskega verovanja se nam od 9. oktobra ponuja v prostorih Slovenskega etnografskega muzeja na Metelkovi 2 v Ljubljani, kjer bo do konca novembra odprta razstava z naslovom *Svetniki zavetniki v belgijski provinci Luksemburg*. V sodelovanju s slovensko institucijo jo je posredoval belgijski Musée en Picardie iz mesta Bastogne, ki se ukvarja predvsem s proučevanjem svetnikov zavetnikov in nudi pomoč zasebnikom, državnim in cerkvenim ustanovam pri ohranjanju izumirajoče kulturne dediščine, šeg in verovanja. Sodelovanje slovenskega in belgijskega muzeja je nastalo na podlagi izmenjav v okviru Evropske mreže etnografskih muzejev in pomeni prvo kulturno sodelovanje med obema državama, saj dvostranski sporazum o tovrstnem sodelovanju še ni urejen.

Muzej deluje v prostorih nekdanjega samostana iz 17. stoletja že od leta 1986, pet let po nastanku pa je začel izvajati dejavnost za ohranjanje ljudskega kiparstva. Ena pomembnih nalog Musée en Picardie je izdelovanje kopij vsakega originalnega kipa, kar omogoča, da cerkve v prvot-

Sv. Druon, zavetnik pastirjev, kip iz barvnega lesa, začetek 18. stol., cerkev Naše Gospe, Flamierge

nem okolju zadržijo eno kopijo, druga je namenjena razstavi dejavnosti, originale pa hrani muzej.

Tokratna razstava o belgijskih svetnikih v Slovenskem etnografskem muzeju je prva postavitev izven Belgije in predstavlja izročilo luksemburške province. To je območje pogorja Ardenov, za katerega je značilna gričevnata pokrajina, porasla z gozdovi, v primerjavi z drugimi deli države pa je tudi redko poseljena. V preteklosti je veliko prebivalcev živelo na podeželju in v tesni povezavi z naravnimi cikli ter cerkvenim koledarjem. Svetniki so predstavljali osebe, h katerim se je preprosto ljudstvo obračalo po pomoč v primeru bolezni, vremenskih težav in bolezni, veliko pa jih je bilo tudi krajevnih zavetnikov.

Provincia Luksemburg je v preteklosti poznala več kot 200 zavetnikov, danes pa jih častijo le še približno desetino. Med najbolj znane sodijo Naša gospa Luksemburška (zavetnica Vojvodine), sveti Hubert (zavetnik Ardenov), sveti Druon (zavetnik pastirjev), sveti Fiacre (zavetnik vrtnarjev) in sveti Eligij (zavetnik kovačev), če naštejemo le nekatere med njimi. Poznavanje teh svetnikov se s slovenskimi zavetniki ujema le v nekaterih primerih in je izredno zanimiva tudi zaradi drugačne kulture verovanja in čaščenja. Razstava v Slovenskem etnografskem muzeju, ki je zaradi nedokončanih prostorov postavljena v fotografskem ateljeju, prikazuje 15 poligromiranih lesenih kipov najpomembnejših svetnikov, večinoma iz 17. in 18. stoletja, le pet pa je originalov. Ostalo so kopije, ki jih je izdelal belgijski Musée du Malgre-Tout iz Treignesa, večina del pa je nastala izpod rok neznanih ljudskih umetnikov. Izjema je le kip svetega Fiacra, ki naj bi ga izdelal kipar Jean-Georges Scholtus iz Bastogne. Razstavljeni eksponati ponazarjajo ljudsko verovanje in šege

DARIO FO: NOBEL ZA LITERATURO

Švedska akademija, ki podeljuje vsako leto Nobelovo nagrado za literaturo, je v četrtek, 9. oktobra, sporočila, da je letošnje najvišje literarno priznanje na svetu dodelila italijanskemu dramaturgu in glumaču Dariu Foju. Dario Fo je tako postal pri 71 letih šesti Italijan, ki je prejel Nobelovo nagrado za literaturo. Pred njim so laskavo lovoriko prejeli Carducci, Deledda, Pirandello, Quasimodo in Montale. Presenečenje med vsemi poznavalci literature in nasploh lepega načina pisanja je bilo popolno, tako da so celo italijanski dnevniki dan po razglasitvi Foja za letošnjega Nobelovca na prvih straneh ugibali, če le ne gre spet za kako burko italijanskega komedijanta. Ko pa se je razvedelo, da je res Dario Fo letošnji dobitnik Nobelove nagrade, so bili komentarji zelo različni, saj so bili nekateri zapisi o njem izrazito odklonilni, medtem ko so bili drugi bolj umirjeni in so hoteli predvsem prikazati Fojevo dramaturško delo. Res pa je tudi, da Daria Foja zelo prevajajo in predvajajo po vsej Evropi in ga torej ne poznajo kot komedijanta in včasih že kar dvornega norčka, kakršen se nam kaže predvsem po televiziji.

Že dolgo let se govori, da bi moral Nobelovo nagrado za literaturo prejeti veliki italijanski pesnik Mario Luzi, a se bo tudi njemu najbrž zgodilo tisto, kar se je velikemu Borgesu. Ta ni prejel cenjene nagrade, pa čeprav je dočkal skoraj sto let...

skozi letne čase v provinci Luksemburg, nekateri primerki pa so povezani tudi s kulturo zdravljenja z zelišči. Prikaz kipov je dopolnjen s slikami znane belgijskega ljudskega slikarja Andreja Bosmansa, ki se je rodil leta 1923 v Ardenih. Bil je študent znane pariške slikarske šole Grande Chaumière, v svojih poetičnih delih pa prikazuje predvsem vsakdanje življenje kmečkega človeka in njegovih opravil.

Razstava *V zavetju svetnikov - Svetniki zavetniki v belgijski provinci Luksemburg* je dopolnjena tudi z izredno lepo oblikovanim katalogom in plakatom, spremljalo pa jo bo tudi nekaj dejavnosti. Slovenski etnografski muzej je za otroke tako pripravil delavnice, v katerih bo mogoče spoznavati godovnega svetnika, njegovo podobo pa bo mogoče izrisati tudi na les. Muzej stiškega kapucinskega samostana je pripravil prikaz samostanske lekarne in pripravo čajnih mešanic patra Ašiča, v času razstave pa bodo potekala tudi številna predavanja. Slovenci tovrstne razstave o tej domači ljudski in kulturni dediščini še nismo imeli, dr. Marjan Smolik pa pripravlja knjigo o svetnikih na slovenskih tleh.

ALOJZ REBULA NAGRAJEN V MADRIDU

Pred kratkim je pisatelj prof. Alojz Rebula prejel pomembno literarno prvo nagrado v Madridu, in sicer za kratko prozo. Med nagrajenimi so še razni drugi pisatelji, med njimi italijanski in hrvaški. V mednarodni žiriji je bila tudi tržaška pisateljica Ivanka Hergold.

Pisatelju Rebuli prisrčno čestitamo!

KUČAN PODELIL ZLATI ČASTNI ZNAK SVOBODE

Predsednik Republike Slovenije Milan Kučan je ob sklepu slovesnosti 50-letnice priključitve Primorske matični domovini podelil v Ljubljani najvišja slovenska odlikovanja, zlati častni znak svobode, nosilcem odpora proti fašizmu na Primorskem. Odlikovanja so posmrtno prejeli na smrt obsojeni na prvem in drugem tržaškem procesu, organizacija TIGR, Zbor svečnikov sv. Pavla, ki je bil stanovsko združenje slovenskih duhovnikov na Primorskem in v Istri, ter nekatere borčevske enote.

SSO NA SEDEŽU MINISTRSTVA ZA KULTURO REPUBLIKE SLOVENIJE

Podpredsednik Sveta slovenskih organizacij za Goriško Janez Povše je obiskal Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije. Tam se je srečal s svetovalko za manjšinska vprašanja Mileno Cerar, in sicer v zvezi s financiranjem kulturnih programov Slovencev izven matične domovine. Na srečanju je bila izražena obojestranska želja po tesnejših in pogostejših stikih, s katerimi bo mogoče poglobiti najrazličnejša sodelovanja med matično državo in manjšinami.

HUBERT BERGANT: OB ORGLAH

Tak naslov nosi nova zgoščenka CD, ki mi je prišla v roke te dni. Na njej je posnetih kar 19 skladb za orgle od 16. stoletja dalje do sodobnih skladateljev. Med njimi so znani avtorji iz vseh evropskih dežel. Naj omenim samo nekatere, kot so Gabrieli, Böhm, Bach, Händel, Zipoli, Reger, Premr, Messiaen, Langlais idr. Zastopane so skladbe, ki v svoji pestrosti in stilu dajo poslušalcu zadosten pojem o razvoju orgelske glasbe in literature v preteklosti in danes.

Strniti tak poizkus v eno samo ploščo je veliko in tvegano delo, saj je vsem znano, kako so skoraj vsi skladatelji v preteklosti komponirali tudi za orgle, ki jih po pravici imenujejo "kraljico glasbil". Še bolj pa tako pester spored orgelskih skladb odraža bogastvo orgel za snemanje te zgoščenke, in sicer orgel v cerkvi Kristusa Odrašenika v Novi Gorici. Nastale so v delavnici priznanega mojstra Mascionija (Cuvio/Varese) in razpolaga s 33 registri, med kateri

mi je pet jezičnikov. Sodobna tehnika in električna registracija dajeta možnost izvajanja skoraj vse orgelske literature.

In to nam je dano poslušati v tej zgoščenki, v kateri je prof. Hubert Bergant sam sebe prekosil v izbiri registrov in njih barvitosti, ki jih zmorejmo le tako dobro in velike orgle.

Goriškim bralcem Hubert Bergant ni neznan. Večkrat je že nastopil v naših cerkvah, zadnjič meseca maja letos, ko je igral na velikih travniških orglah. Redni profesor za orgle na Akademiji za glasbo univerze v Ljubljani ima za seboj na stotine orgelskih koncertov doma in po Evropi. Naj omenim, da je za izvedbo celotnega Beethovnevega ciklusa dobil nagrado Prešernovega sklada.

Na tem snemanju pa izstopa njegova brezhibna tehnika, zlasti še zrelost pri doživetem izvajanju klasične in sodobne glasbe. Zgoščenko so izdelali v studiu ROSE (Nova Gorica) pod tehničnim vodstvom D. Šinigoja. Ovitek in listič v njem pa sta lično izdelana in ljubitelji dobre glasbe bodo dobili še druge informacije o vsebini tega uspešnega dela.

SJ

7

ČETRTEK
16. OKTOBRA
1997

VZHODNOKRAŠKI RAJONSKI SVET

PROTI ODLAGALIŠČU
PRI TREBČAH

Rajonski svet za Vzhodni Kras je v petek, 3. t.m., soglasno odobril resolucijo, v kateri nasprotuje ponovnemu odprtju odlagališča za odpadke pri Trebčah in se zavzema za sanacijo zadevnega območja.

V resoluciji zahteva rajonski svet, naj tržaška pokrajinska uprava črta biviše odlagališče iz Pokrajinskega načrta za odpadke, tržaška občinska uprava pa naj zadevno območje dokončno sanira. Z resolucijo bo predsednik rajona Zoran Sosič v najkrajšem času seznanil pristojne krajevne in deželne oblasti.

Zadeva je postala posebno pereča, ko je prišel na dnevni red pokrajinskega sveta osnutek novega Pokrajinskega načrta odlagališč za odpadke, v katerem je bilo predvideno, naj bi biviše odlagališče pri Trebčah na novo uporabljali. Temu so se postavili po robu domačini in ustre-

žno je reagiral tudi rajonski svet, ki je s svojimi stališči tudi podrobneje seznanil predsednico komisije za prozornost Pokrajine Trst Adele Pino.

Rajonski svet najprej ugotavlja v resoluciji, da sodi biviše odlagališče pri Trebčah v gozdno področje in da na njem velja vrsta omejitev krajinske in naravovarstvene narave ter da bi naposled moralo spadati v Kraški park. Vzhodnokraški rajonski svetovalci se poleg tega zavzemajo za očiščenje bivišega odlagališča, za odstranitev ostankov asfaltirane ceste in drugih ruševin ter za obnovo avtohtone flore. Rajonski svet nazadnje predlaga, da bi vse to izvedli pod nadzorom posebne komisije, v kateri bi bili zastopani tudi krajevni prebivalci, kakor tudi, naj bi uporabili študije tega teritorija, ki so jih izvedli ob sklenitvi Osimskih sporazumov.

VOLITVE DEVIN-NABREŽINA

SLOVENSKA SKUPNOST
BO NASTOPILA S ŠIROKO
ODPRTO LISTO

V devinsko-nabrežinski občini se je dosedanja levsredinska koalicija razbila. Na bližnjih občinskih volitvah bo nastopilo, kot kaže, več županskih kandidatov in bodo tudi predložene različne kandidatne liste.

Slovenska skupnost je na dobro obiskanem srečanju članov in somišljenikov v ponedeljek, 13. t.m., sklenila, da bo nastopila s svojim županskim kandidatom in s svojo kandidatno listo. Do zadnjega trenutka se je trudila, da bi se obnovilo dosedanje zavezništvo v okviru leve sredine, a se ji to ni posrečilo. Nihče od dosedanjih zaveznikov ni hotel ničesar slišati o županskem kandidatu, ki naj bi obvladal oba jezika, in o primernem predstavištvu slovenskega življa v novem občinskem odboru. Ker je treba kandidatne liste predložiti do sobote, 18. t.m., o poldne, ni bilo niti časa za morebitno izoblikovanje novega volilnega znaka, ki naj bi tudi na zunanji kazal na široko odprtost liste do posameznih političnih in nazor-

Županstvo v Nabrežini

skih komponent v občini. Tako bo Slovenska skupnost nastopila s svojim tradicionalnim znakom, to je svojo častljivo in zgodovinsko lipovo vejico.

Po daljši razpravi je bil na tajnem glasovanju izbran za županskega kandidata dosednji občinski odbornik za proračun in finance Viktor

Tance iz Nabrežine. Medtem ko pišemo, še ni bil dokončno sestavljen seznam kandidatov liste Slovenske skupnosti za novi občinski svet. Vprašanje je ostalo odprto, da se načelo široke odprtosti, o čemer se je na srečanju veliko govorilo, po možnosti tudi popolnoma uresniči.

PRIMORSKI DNEVI

SLOVENSKI
KULTURNI
KLUB NA
KOROŠKEM

V nedeljo, 12. oktobra, je Slovenski kulturni klub priredil izlet na avstrijsko Koroško. Gledališka skupina SKK je gostovala v Selah z igro *Tajno društvo PGC* v okviru Primorskih dnevov. To pot smo izbrali, da bi obogatili večerni nastop s celodnevni izletom. Že navsezgodaj smo se zbrali na Oberdankovem trgu v Trstu, naložili kulise ter odpotovali. Naš prvi cilj je bilo Vrbsko jezero, po kosilu pa smo se odpravili v Sveče na ogled galerije kiparja Franceta Goršeta, ki je tam črpal iz zemlje in ljudi navdihla za ustvarjanje. Čas pa nas je priganjal in že smo morali v Sele, da bi tam predstavili mladinsko uspešnico *Tajno društvo PGC* v režiji prof. Lučke Susič. Ansambel sestavlja petnajst igralcev, pretežno višješolcev; ker pa je prišlo do nekaterih sprememb, sta doživela na Koroškem ognjeni krst Iztok Cergol in Edwin Bukavec.

Pozno v noč smo se vračali proti domu zadovoljni ob uspehu igrice in ponosni nad kulturno aktivnostjo in močjo, ki jo ima slovenski človek v zamejstvu.

- MATJAŽ RUSTJA

OB ROB 50-LETNICI POSTAVITVE
SPOMENIKA NOB V BOLJUNCU

ANTEK TERČON

FOTO KROMA

V nedeljo sem prisostvoval 50. obletnici odkritja enega prvih spomenikov padlim v NOB-ju, ki so ga postavili Boljuncani. Na vaškem trgu - Gorici - se je zbralo lepo število domačinov, da bi s svojo prisotnostjo počastili tiste, ki so se žrtvovali za lepšo prihodnost. Sodelovali so domača godba, pevski zbor iz Domja in vrsta praporov partizanskih enot, ki so se borile na našem koncu. Videl sem star društveni prapor iz leta 1906, ki ga domači zvesto čuvajo, poleg tega pa še celo vrsto zastav: rdečih, biviše socialistične republike Slovenije in Jugoslavije, italijanskih zvezdo, zaman pa sem čakal na simbol naše matične domovine (da bo jasno: na državno zastavo Slovenije). Spreved je krenil do spomenika, kjer so razna borčevska in politična združenja položila vence, a tudi tu (vsaj zame, a upam tudi še za koga drugega) ni bilo videti ene same slovenske zastave. Kar pa že sega v samo omalovaževanje, je to, da so ob lepo prenovljenem spomeniku vihrale tri zastave: rdeča, italijanske republike in biviše sociali-

stične Republike Slovenije. Res škoda! Saj nam zakon omogoča, da poleg državne (italijanske) zastave lahko razobesimo tudi slovensko (uradno in edino priznana, da ne bo nesporazumov). Naj še poudarim, da je poleg običajnega Artura Calabrie govoril še Ciril Zlobec, sicer pisatelj in partizan, a tudi viden slovenski politik in bivši član predsedstva Republike Slovenije. Bog ve, kaj si je mislil?!

V ponedeljek so v Ljubljani podelili priznanja bivšim zaslužnim borcem za osvoboditev Primorske. Visoka odlikovanja je podelil predsednik Kučan in s tem dejanjem je simbolno popravil krivice prejšnjega režima, ki ni upošteval prispevka TIGR-a, primorskih duhovnikov in še marsikoga. Res poštena, čeprav zapoznela gesta. Po radijskih poročilih pa sem izvedel, da sta bili na uradni proslavi prisotni le dve parlamentarni stranki. A ni to žalostno? Kaj si torej zamejci, od vedno državljani druge stopnje, še lahko pričakujemo od naših "matičnih" politikov?

Ta ustanova je nastala po zadnji vojni in je razširjena že v Kaliforniji, Boliviji, Argentini, Braziliji, Luksemburgu in seveda na Poljskem. Misijonarke te skupnosti se posvečajo zlasti vzgoji, oskrbovanju revnih in bolnih po zgledu mučenika sv. Maksimilijana Kolbeja, ki je v "službi Brezmadežne" širil, zlasti s časopisi, zdravo krščansko kulturo ljubezni po evangelijskih načelih čistosti, uboštva in pokorščine.

Lucija Catalano je opravila redovne obljube 18. maja le-

tos. To nedeljo pa je hotela, po duhovni tridnevni vernikov, v družbi domačinov in sester redovnic ter prijateljev slovesno praznovati sprejem misijonskega križa v domači cerkvi. Med mašo je bilo tudi slovensko petje, v slovenskem jeziku so se brali tudi berilo in prošnje. Med prinesenimi darovi na oltar sta bili tudi luč - oljenka - in ribiška mreža, znamenji apostolata. Po končani slovesnosti je bila družabnost v župnijski dvorani.

NABREŽINA

ŽUPLJANKA PREJELA
MISIJONSKI KRIŽ

V nedeljo, 12. oktobra, je goriški nadškof Anton Vital Bommarco izročil misijonski križ mladi Nabrežinki Luciji Catalano, ki je vstopila v laično družbo Misijonark Brezmadežne - p. Kolbe, ki ima svoj sedež v Bologni...

SMRT MED SLOVENSKIMI REDOVNICAMI

ZAPUSTILA NAS JE
ŠOLSKA SESTRA
EMA STARC

Gospod nas preseneča s svojim pogostim klicem. Z molitvijo na ustih, z vdano stjo v trpljenju in z nasmehom skozi življenje je Gospodar življenja 29. septembra 1997 poklical k večnemu poکوju nam drago sestro Emo v 83. letu starosti. Hvala, Gospod, da si nam jo dal!

Rodila se je 20. maja 1914 v Tomaju. Starši so jo poslali v šolo k sestram, kjer je dokončala osnovno, strokovno šolo pa tudi gospodinjstvi tečaj. Pri sestrah je spoznala in vzljubila redovni poklic in vstopila v noviciat leta 1943 in čez štiri leta je v Beli peči obljubila večno zvestobo Bogu, Cerkev in šolskim sestram.

Kot mlada sestra se je še izpopolnjevala v kuhanju in se tako usposobila za voditeljico kuharskih tečajev.

V svojem življenju je sestra Ema opravljala preprosta dela. Bila je kuharica. Mnogo slovenskih deklet in žena na Tržaškem, Goriškem in v Kanalski dolini je z veliko zavzetostjo učila kuhanja v večernih tečajih. Kot kuharica in predstojnica sestrinskih skupnosti je delovala v Žabnicah več kot dvajset let, v Dolini tudi okrog deset let. Bila pa je tudi v Beli peči, Borštu in Ricmanjih.

Zadnjih sedem let pa je preživela v Provincialnem do-

mu. Tu je v skupnosti rada pomagala, kolikor ji je zdravje dopuščalo. Razveseljevala je sestre z izvrnimi dovtipi. Bila je dobra, vesela, zvesta in preprosta redovnica. Rada je molila in pela Bogu v čast. Delo in trpljenje je darovala Bogu za potrebe vsega človeštva.

Sestre umirajo, prepričana sem, da zelo bogate v veri in prizadevanju za vse dobro. Tudi sestra Ema je v vsakdanji pripravljenosti služila bližnjemu z veseljem v majhnih rečeh, ni imela preračunavanja, obojato, rada se je razdajala za druge. Žal, da današnji svet tega ne razume in redovno življenje bolj malo ceni. Živimo pa samo enkrat!

- ŠOLSKA SESTRE

PREDAVANJE PROF. JOŽETA PIRJEVCA

V DSI O 50-LETNICI PODPISA MIROVNE POGODBE

V ponedeljek, 13. oktobra, so v Peterlinovi dvorani Društva slovenskih izobražencev številni udeleženci prisluhnili predavanju zgodovinarja prof. Jožeta Pirjevca "50 let pariške mirovne pogodbe".

Prof. Pirjavec je na začetku svojega predavanja posvetil precejšnjo pozornost vprašanju meje kot take, ki se je tako med Slovenci kot med Italijani začelo postavljati približno ob istem času, sredi prejšnjega stoletja z nastopom Risorgimenta pri Italijanih in programa Zedinjene Slovenije pri Slovencih. Tako eni kot drugi si takrat še niso bili na jasnem, do kod segajo etnične meje obeh narodov. Zatem je to vprašanje postalo nadvse aktualno v tem stoletju, po prvi in drugi svetovni vojni, ko se je jugoslovansko in slovensko-italijanska meja premaknila najprej globoko proti vzhodu, nato, leta 1947, bolj proti zahodu.

Predavatelj je tudi orisal potek pariške mirovne konference in okoliščine, ki so leta 1947 privedle do začrtanja nove meje med Italijo in Jugoslavijo (danes med Itali-

Predsednik DSI Sergij Pahor predstavlja prof. Pirjevca pred začetkom predavanja (Foto Kroma)

jo in Slovenijo) in do ustanovitve t.i. Svobodnega tržaškega ozemlja. Ta meja je zopet šla po slovenskem narodnostnem ozemlju in pustila v okviru italijanske države močno slovensko manjšino, je pa po mnenju prof. Pirjevca za Slovence - izhajajoč iz nacionalnega oz. državnega, ne pa manjšinskega stališča - ugodna, saj je kasneje, z

razdelitvijo STO-ja, Slovenija dobila Koper in izhod na morje.

Prof. Pirjavec se je v svojem predavanju pa tudi med živahno razpravo, ki mu je sledila, dotaknil tudi drugih okoliščin, ki so vplivale na zadržanje velikih sil, ki so konec koncev edine odločile o usodi naših krajev.

IŽ

ČESTITKE

V nedeljo, 12. t.m., sta si v cerkvi v Mavhinjah obljubila večno zvestobo **gdč. Maja Brajkovič** in **odvetnik dr. Peter Močnik**. Mlademu paru iskreno čestitata deželno in tržaško pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti in mu želita mnogo zadovoljstva, zdravja in sreče na novi, skupni življenjski poti.

Čestitkam in voščilom se pridružujeta uredništvo in uprava Novega glasa.

OBVESTILA

ZAMENJAVA TELEVIZIJSKIH kanalov je povzročila ponekod v mestu in predmestjih določene nevšečnosti. Spomniti velja, da morajo gledalci na Tržaškem naravnati sprejemnike na nova kanala. Tisti, ki spremljajo slovenske TV oddaje preko Ferlugov, se morajo navezati na kanal 40; ostali, ki jim vidljivost omogoča prenosnik pri Miljah, pa na kanal 64. V tistih predelih mesta, kjer se je do nedavnega videl program TV Slovenije 2, se sedaj ne vidi več. Če kljub spremembi kanala vidljivost slovenskih deželnih sporedov ni zadovoljiva, pokličite za potrebna pojasnila na

tehnični urad RAI-a, tel. (040) 7784227.

SLOVENSKI VISOKOŠOLSKI sklad **Sergij Tončič** v Trstu obnavlja letno nagrado **Dr. Franje Tončič**. Zainteresirani naj dostavijo izvod svoje študije do 31. oktobra 1997 Narodni in študijski knjižnici v Trstu, ulica sv. Frančiška 20/1. Prejeta dela bo ocenjevala komisija, ki jo bo imenoval upravni odbor Sklada, nakar bo februarja prihodnjega leta sledila nagraditev.

MLADINSKI ODBOR Slovenske prosvete nudi informacije o socialni akademiji, dvoletnem študijskem tečaju, ki jo organizirajo Slovenski katoliški izobraženci (SKI) s pomočjo Inštituta za filozofijo in družbeno etiko pri Teološki fakulteti v Ljubljani in njenem oddelku v Mariboru, ki je namenjen katoliškim laikom, ki bi se radi učinkovito udeleževali v javnem življenju. Informacije: ul. Donizetti 3, Trst, tel. št. (040) 370846 - od 9. do 17. ure.

SLOVENSKI KULTURNI klub (ul. Donizetti, 3) vabi v soboto, 18. oktobra, ob 18.30, na večer z naslovom **Hongkong v očeh mladega Tržačana**. Fabrizio Polojaz bo ob prikazu diapozitivov pripovedoval o svojem potovanju v Hongkong. Vabljeni vsi mladi!

SLOVENSKA ŽUPNIJSKA skupnost v Rojanu in Slovenska glasbena šola - koncertna pobuda Rojan vabi na prvo jesensko glasbeno srečanje mladih v Rojanu v nedeljo, 19. oktobra, ob 18. uri v Marijinem domu, ul. Cordaroli 29. Nastopili bodo violinistka Raffaella Petronio, harmonikar Adam Selj, pianistka Mojca Barbič, pevki Tinkara Kovač in Martina Feri ter kitarist Pavel Bembi. Vstop prost.

PREDSTAVITEV KNJIGE Aleksija Jercoga *La fisarmonica, Organologia e letteratura*, založba Edizioni Musicali PHYSA iz Trevisa. Publikacijo bosta predstavila prof. Bogdan Kralj in avtor Aleksij Jercog. Sledil bo koncert harmonikarja Maurizia Marchesicha. Sreda, 22. oktobra 1997, ob 18. uri v Tržaški knjigarni, ul. Sv. Frančiška 20 v Trstu.

NAMISIJSKO nedeljo, 19. oktobra, bo popoldne ob 16.30 v Marijinem domu v Trstu, ul. Risorta 3, ura molitve za misijone ob sodelovanju misijonarja Janka Slabeta, ki bo nato ob predavanju diapozitivov prikazal še svoje dolgoletno misijonsko delovanje na Madagaskarju. Spremljala ga bo tudi malgaška družina, ki bo obogatila večer z izvirnim petjem in pričevanjem o misijonih. Vabljeni!

V PONEDELJEK, 20. oktobra, bo gost Društva slovenskih izobražencev v Trstu prof. Otmar Črnilogar, duhovnik, vzgojitelj in prevajalec Sv. pisma. Predstavil ga bo Jurij Paljk. Začetek ob 20.30.

V **SREDO**, 22. oktobra, bo ob 20.30 v župnijski dvorani v Nabrežini mesečna konferenca. Prof. Otmar Črnilogar bo predaval na temo *Vloga Sv. pisma v človeškem življenju od sv. Hieronima do zadnjega slovenskega prevoda*. Sledita razgovor in družabnost. Vabljeni!

DAROVİ

ZA CERKEV v Bazovici: otroci pok. Marije Fonda ob njeni smrti 100.000; ob obletnici smrti pok. Vinkota Križmančiča žena Marija 20.000; v spomin na pok. starše Nada Debenjak 50.000; ob smrti Emilije Stopar vd. Vodopivec sorodniki 100.000; v spomin na pok. moža Vinkota Marca žena 25.000; v spomin na pok. družino Marc darujeta Marija in Danica 25.000; v spomin na pok. Grgič darujeta Marija in Danica 25.000; sosedje ob smrti pok. Igorja Križmančiča 90.000; v spomin na Igorja K. daruje Zdenka M. 50.000; Ana Cuder por. Križmančič za domačo cerkev v Bazovici 50.000; ob obletnici in spominu na sina Aleksandra Ciacchija družina 50.000; Marta Kocjan v spomin na sestro Stano Križmančič 50.000; Bruno in žena Lina Hrovatin ob obletnici poroke 100.000; sorodniki pok. Valentina Štolfa za cerkev v Bazovici 100.000.

ZA CERKEV v Gropadi: v spomin na očeta Frankota Milka Brce, Gropada 100, 50.000; v spomin na pok. moža Milana žena Delka Grgič 50.000; Stefanija Kalc ob smrti soletnice Milke Kalc 20.000.

ZA CERKEV na Pesku: ob srebrni poroki Ivan in Palmira Vidali 50.000; ob obletnici smrti pok. Leota Fidele žena Branka 50.000, hči Susana z družino 50.000.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: v spomin na teto Viko Dina, Adrijana in Marija 100.000.

ZA CERKVENI pevski zbor v Rojanu: Laura Abram v spomin na Lojzko Pangos vd. Selj 50.000.

ZA CERKEV v Nabrežini: družina Žerjal 60.000; Uršič 50.000; N.N. 10.000; Blason 70.000; Caharija 35.000; ob pogrebu Darjota Žerjala 70.000; Ciabatti 35.000; Rutar 15.000; Ber-gamasco 15.000; Rudež 20.000; Lavrenčič 75.000; Pahor 35.000; Florjančič 85.000; Kakeš 100.000; ob pogrebu Angele Pahor 150.000; Slavec 15.000; ob podelitvi misijonskega križa Luciji daruje družina Catalano 200.000; Milič 85.000.

ZA MISIJONARJA Ernesta Saksido: v spomin na Lojzko Pangos N.N. 50.000; N.N. 200.000.

OB KRSTU vnučkov Urške in Andraža darujeta Magda in Robert Petaros 500.000 za openski župnijski dom Andreja Zinka, 500.000 za misijone, 300.000 za cerkev v Ankaranu in 300.000 za lačne po svetu.

JESENSKA GLASBENA SREČANJA MLADIH V ROJANU

V nedeljo, 19. oktobra, bo prvi koncert Glasbenih srečanj mladih v Rojanu.

Letošnje kulturno-glasbeno udejstvovanje mladih v Rojanu, ki ga organizirata slovenska župnijska skupnost v Rojanu in Slovenska glasbena šola-koncertna pobuda Rojan, se nadaljuje z nizom treh koncertov.

V nedeljo, 19. oktobra, bodo ob 18. uri v dvorani rojanskega Marijinega doma nastopili mladi pevki, slovenska tržaška glasbenika, ki sta letos zaključila svoj študij na italijanskih konservatorijih, ter mlada pianistka iz Ljubljane. Predstavili se nam bodo violinistka Raffaella Petronio, ki je diplomirala na tržaškem konservatoriju Giuseppe Tartini, naši publiki že dobro znani harmonikar Adam Selj, ki je svoj glasbeni študij končal na konservatoriju v Pesaru, ter pianistka Mojca Barbič, ki končuje Akademijo za glasbo v Ljub-

ljani. Večer bosta oblikovali še pevki Tinkara Kovač in Martina Feri, ki bosta ob spremljavi kitarista Pavla Bembi izvajali nekaj slovenskih pesmi.

Niz jesenskih glasbenih srečanj se bo nadaljeval novembra in decembra z nastopi mladih glasbenikov iz zamejstva in Slovenije.

Upamo tudi, da nam bo ob zaključku naše letošnje koncertne sezone uspelo predstaviti krstno izvedbo skladbe mladega slovenskega zamejskega glasbenika.

Veseli nas, da so se mladi glasbeniki doslej z veseljem odzvali našim kulturno-glasbenim pobudam, ki jim nudijo možnost nastopanja in tako prispevajo k njihovi umetniški, kulturni in vsestranski človeški rasti.

HM

SVETI IVAN, 11. T.M.

SLOVO OD VIKTORIJE LAVRENČIČ VD. KRAPEŽ

V soboto, 11. oktobra, smo se v svetoivanski cerkvi poslovili od gospe Viktorije Lavrenčič vd. Krapež. Pogrebno svečanost je vodil slovenski kaplan pri Sv. Ivanu g. Milan Nemač ob pomoči župnika Fortunata Giursija, pel pa je domači cerkveni zbor.

Gospa Viktorija Lavrenčič vd. Krapež je dosegla častitljivo starost 92 let, saj se je rodila 16. decembra 1905 v Vrhpolju pri Vipavi. K Sv. Ivanu se je z družino priselila takoj po drugi svetovni vojni kot begunka in je

z možem Edvardom odprla gostilno. Takoj se je tudi vključila v krajevno slovensko župnijsko skupnost in bila v njej dejavna, na isto pot pa je popeljala hčerko in sinova.

S smrtjo gospe Viktorije Lavrenčič vd. Krapež je Sv. Ivan izgubil eno izmed svojih uglednejših prebivalk in župljank. Hčerki gospe Adrijani ter sinovoma gospodoma Borisu in Edvardu naj gre iskreno in globoko sožalje tudi uredništva našega časopisa.

Pri Sv. Ivanu je umrla
**GOSPA VIKTORIJA
LAVRENČIČ
VD. KRAPEŽ.**

Ob tej težki izgubi izreka svetoivanska slovenska župnijska skupnost iskreno in občuteno sožalje svojcem in sorodnikom.

PEVSKI ZBOR LIPA,
ODBOR ŽUPNIJSKEGA
SVETA TER ŽUPNIJSKA
SKUPNOST IZ BAZOVICE
izrekajo Ivo Selju in drugim sorodnikom občuteno sožalje ob smrti drage mame.

ZAHVALA

V torek, 7. oktobra, nas je zapustila draga
LOJZKA PANGOS VD. SELJ

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so pokojnico kakorkoli počastili.

Svojci

Trst, 7. oktobra 1997

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame in none
VIKTORIJE LAVRENČIČ VD. KRAPEŽ

se iskreno zahvaljujemo g. Milanu Nemaču in župniku Fortunatu Giursiju za pogrebno svečanost, cerkvenemu pevskeemu zboru od Sv. Ivana za občuteno petje in vsem, ki so na katerikoli način počastili njen spomin.

Svojci

Sv. Ivan, 11. oktobra 1997

POSVETITEV NA PALJKIŠČU JE BILA V NEDELJO, 12. OKTOBRA

DOLJANI IMAJO SVOJO CERKEV

ODMEVI NA NOVOGORIŠKO RESOLUCIJO

Pred dnevi je bila v goriškem občinskem svetu daljša debata v zvezi z znano resolucijo mestnega sveta v Novi Gorici (ki smo jo objavili v prejšnji številki našega tednika) v podporo goriškemu Slovincem oz. celotni slovenski manjšini v Italiji po znani negativni resoluciji goriškega občinskega sveta o zaščitnem zakonu. Pri tem se je posebno "odliko-

val" goriški župan Valenti, ki je celo sklenil, da bo protestiral na zunanjem ministrstvu, češ da gre za tuje vmešavanje v notranje zadeve Italije. O vsem tem je tudi tehtno spregovoril svetovalec Slovenske skupnosti dr. Bernard Špacapan, ki je zavrnil teze nacionalistične desničarske večine in med drugim napovedal bližnji obisk posebne evropske komisije, ki bo preverila položaj naše manjšine. O tem več v prihodnji številki.

Dogajanje v nedeljo, 12. oktobra, bo odslej zapisano z neizbrisnimi vtisi v spominu ljudi, ki živijo na področju Dola. A ne samo njih. Na ta dan je goriški nadškof Bommarco, ob katerem so stali praznično razpoloženi župnik v Jamljah g. Anton Prinčič, vikar za goriške Slovence g. Oskar Simčič, ceremoniar g. Karel Bolčina, za koprsko

škofijo g. Ivan Likar in skupina duhovnikov, posvetil Brezmadežnemu Marijinemu Srcu cerkvico, ki je v šestih letih zrastle ob državni cesti, ki pelje proti Trstu, ob križišču na Paljkišču, in se danes z okolično lepoto spaja. Dogradili so jo kljub na videz nepremagljivim oviram in bo služila ljudem iz bližnjih zaselkov, ki so Paljkišče, Čukišče, Devetaki, Vižintini, Mikoli, Brni, Ferletiči, Hišarji in Boneti.

Na Goriškem se že dolgo ni gradila nova cerkev, zato je bila priložnost izjemna. Popoldne okoli tretje ure se je ob beli zgradbi z dvema zvonovoma nad vhodno lopo, obdani na dveh straneh z zidkom iz doljanskega kamna, na mestu, kjer smo še do pred nekaj leti videvali skedenj in pa zanemarjeno avtobusno postajo, zbrala zelo velika množica ljudi: prišli so z Goriškega, Tržaškega, iz koprške škofije, prav lepa skupina iz Opatjega sela, h kateremu je naselje pripadalo do razmejitve, in od drugod. V spodnjih prostorih je danes vzdignil napis g. Bernardu Špacapanu v hvaležen spomin: na tem mestu je on prvič maševal leta 1947 in si cerkvico na poseben način želel. Doljani so jo dočakali po 50 letih. Cerkev stoji po zaslugi številnih dobrih ljudi, med njimi so domačini in župnijski svet, v prvi vrsti udarni Milko Vižintin, župnik Prinčič, doberdobska občinska uprava, ljudje iz Opatjega sela, dobrotniki iz zamejstva, Slovenije in zdomstva. Posebno pa so Doljani hvaležni nadškofu in funkcionarjem goriške nadškofije, ki so njihova prizadevanja podprli in podvig omogočili z vsestransko pomočjo.

Iz bivše kapele v nekdanjem šolskem poslopu se je razvila procesija ob petju župnijskega zbora iz Opatjega sela in dosegla zbrane pred cerkvico. Otroka sta nadškofu poklonila slovenski šopek, gospa Alojzija Peric - kot ena izmed najstarejših vaščank - mu je ponudila ključ nove cerkve, s katerim so se simbolično odklenila

cerkvena vrata in je novi sveti prostor sprejel verno občestvo. V notranjosti ni bilo prostora za vse, prve vrste so zasedli predstavniki krajevnih oblasti in dobrotnikov: kdor pa je ostal pred cerkvijo, je spremljal obred po zvočnikih. Posvetitev pred glavnim oltarjem, na katerem stoji kip zavetnice, fatimske Matere božje, je potekala po starem krščanskem obredu, jedro katerega sta bila zgovorna posvetilna molitev ter maziljenje oltarja in cerkvenega prostora. "O Bog, (...) danes hoče tvoje verno ljudstvo s slovesnim obredom tebi za vedno posvetiti to hišo molitve. V njej te bodo ponižno čistili, poučevali jih boš s svojo besedo in hranil z zakramenti." Tako so molili nadškof in somaševalci in v posvečenem prostoru prvič darovali sveto mašo. Ob sklepu obredov je spregovoril župan Mario Lavrenčič; Ana Frandolič in Milko Vižintin sta se zahvalila bližnjim in daljnim prijateljem - dobrotnikom, ki so Doljanom "poklonili" ta dragoceni dar; g. Prinčič se je hvaležno spomnil svojih prednikov Bernarda Špacapana, Jožka Bošnjaka, Jožka Štante. Odslej imajo torej Doljani svojo cerkev, Milko Vižintin jo je imenoval kar "doljansko stolnico". Mimo-idoči po državni cesti pa bodo ob pogledu nanjo morda izrekli tiho molitvico ali pa jih bo to belo svetišče kako drugače nagovorilo. Za konec še to: v soboto, 18. t.m., bodo ob 16. uri v novi cerkvi krstili s slovesnim obredom novorojenčka Domna Perica. Ali ni to najlepši začetek?! IDE

10

ČETRTEK
16. OKTOBRA
1997

PREDSTAVITEV KNJIGE O BENEŠKI SLOVENIJI

FOTO BUMBACA

V petek, 10. t.m., je bil v prostorih Katoliške knjigarne zanimiv večer s predstavitvijo knjige *Gli anni bui della Slavia (Mračna leta Benečije)*, ki obravnava težko povojno obdobje med beneškimi Slovenci s hudim pritiskom italijanskih nacionalistov na slovenske duhovnike in druge domače kroge. Knjigo sta predstavila oba avtorja-duhovnika, in sicer msgr. Marino Qualizza in župnik v Trčmunu Božo Zuanella. Oba je predstavil predsednik Goriške Mohorjeve družbe msgr. Oskar Simčič. Avtorja knjige sta temeljito in z osebno doživetostjo orisala položaj, v katerem so se beneški Slovenci znašli po drugi svetovni vojni in res kot

prava Čedermaca v prvi osebi izkusila vse težave, povezane z delom za ohranitev slovenskega jezika in kulture ob Nadiži in pod Matajurjem. Orisala sta nezakonito delovanje tajnih organizacij (Gladio) in atmosfero, v kateri so se znašli beneški Slovenci zlasti prva desetletja demokratične republike Italije. Ta leta so bila - po mnenju obeh predavateljev - za Benečane hujša in težja od samega obdobja fašizma. Posebej sta prikazala vlogo videmske Cerkve, ki je v zadnjih letih pod vodstvom sedanjega nadškofa korenito preusmerila svojo pot v dialog in sodelovanje. Večer je vzbudil veliko zanimanja, kar je izhajalo tudi iz razprave.

PD RUPA-PEČ V ISTRI

Prosvetno društvo Rupa-Peč in istoimenski mešani zbor sta bila 5. oktobra letos na romanju v Strunjanu in Hrastovljah. V prejšnji številki našega časnika smo že objavili opis poti. Na posnetku vidimo

udeležence romanja na postanku na Markovcu nad Koprkom z župnikom Lojzetom Kržišnikom. Naj na tem mestu spomnimo, da so Rupenci in Pečani začeli s tem izletom novo pastoralno leto.

OBČNI ZBOR PROSVETNEGA DRUŠTVA ŠTANDREŽ

Člani Prosvetnega društva Štandrež se ob začetku sezone vsako leto zberejo na občnem zboru, da pregledajo delovanje minule sezone in začrtajo smernice za prihodnje delo...

Letošnji občni zbor je bil v četrtek, 9. oktobra, v župnijskem domu Anton Gregorčič v Štandrežu. O delovanju je poročala tajnica Martina Nanut. Iz poročila je razvidno, da je bilo delovanje zadnjega leta zelo plodno na raznih področjih. Posebno aktivna je bila dramska skupina, ki je nastopala v dveh zasedbah, v mlajši in starejši. V zadnjem letu so člani sodelovali pri štirih predstavah. Oktobra lani so štandreški igralci prispevali k uspešni uprizoritvi operete *Pri belem konjičku* ob odprtju Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici. Marca so se predstavili s premiero komedije Marcela Francka *Sreča na kredit* v režiji Emila Aberška. Delo so večkrat ponovili na Goriškem, Tržaškem in v Sloveniji. Mladi igralci pa so si za letošnjo predstavo izbrali besedilo Norme Šerment *Vidi se, da je tvoja hči*. Premiera je bila v župnijskem domu Anton Gregorčič v Štandrežu 19. aprila. Tudi to delo je režiral Emil Aberšek. Za poletne prireditve pa so naštevali vedro igro *Čudna bolezen*, ki so jo v režiji Janeza Starine prvič uprizorili 25. maja na Prazniku špargljev. Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež je sodeloval na srečanju goriških ljubiteljskih gledaliških skupin v organizaciji Zveze kulturnih organizacij iz Nove Gorice in se je udeležil natečaja Mladi oder, ki ga razpisujeta Slovenska prosveta iz Trsta in Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice.

Pri opereti *Pri belem konjičku* so sodelovali tudi štandreški pevci. Novembra pa so pod vodstvom Tiziane Zavadlav uspešno nastopili na Cecilijanki v Gorici in v cerkvi na Travniku, kjer je tamkajšnji zbor organiziral koncert v čast sv. Ceciliji. Zbor je sodeloval na reviji *Primorska poje* in pel 23. marca na Opčinah. Štandreški zbor je obogatil s svojim nastopom Prešernovo proslavo v Štandrežu, otvoritveno slovesnost razstave dokumentov, fotografij in predmetov iz obdobja 1866-1927 ter otvoritev balinarskega cen-

tra v Štandrežu 12. julija. Zbor je zastopal ZSKP na srečanju zamejskih zborov v Šentvidu 21. junija in naslednji dan sodeloval na vseslovenskem taboru.

Tudi mladi pevci so se radi predstavili. Na Mali Cecilijanki, na prireditvah ob 1. novembru, na zahvalni nedelji, konec januarja so peli v domu onemoglih v Ločniku in poleti na Prazniku špargljev. Večkrat so nastopili skupaj z zborom Oton Župančič.

Društvo Štandrež je sodelovalo in organiziralo več prireditev: miklavževanje, božično srečanje, dan slovenske kulture in Praznik špargljev, na katerem je bilo več kulturnih prireditev, saj so nastopili otroški zbori, zbor Sedej iz Števerjana, domača dramska skupina, ritmična skupina Dom iz Gorice, tekmovalne v pritrtkovanju, risarski extempore in fotografski natečaj.

Društvo je izdalo tudi knjigo *Štandrež, samostojna občina v letih 1866-1927*, ki jo je napisal Damjan Paulin.

Na občnem zboru so poročila podali še Silvan Zavadlav za pevsko dejavnost, Božidar Tabaj za dramsko, Lucijan Pavio blagajniško poročilo, Damjan Paulin predsedniško in predsednik nadzornega odbora Ivo Česčut nadzorniško.

Občni zbor so pozdravili podpredsednik SSO Janez Povše, predsednica ZCPZ prof. Lojzka Bratuž, podpredsednica ZSKP Franka Padovan, predsednik rajonskega sveta Božidar Tabaj ter predstavniki društev Mirko Filej iz Gorice, F.B. Sedej iz Števerjana, Sabotin iz Štmavra, Oton Župančič iz Štandreža in Rupa-Peč.

V novi društveni odbor so bili izvoljeni: Dimitrij Brajnik, Marko Brajnik, Marjan Breščak, Lucijan Kerpan, Martina Nanut, Damjan Paulin, Lucijan Pavio, Daniela Puia, Aleksandra Schettino, Viktor Selva, Anita Tabaj, Božidar Tabaj, Marko Tabaj, Silvan Zavadlav in Tiziana Zavadlav.

ODMEVNA RAZSTAVA

FOTO BUMBACA

V soboto, 11. t.m., je bila na goriškem gradu posebna priložnost: goriški župan Valenti, odbornika goriške in novogoriške občine Devetaj in Mignozzi, umetnostna zgodovinarja G. Fossaluzza in W. Klainscek so številnemu občinstvu predstavili izjemno razstavo dragocenih lesenih gotških kipov. Plemenitita jo očarljiva scenska postavitve in bogat dvojezični katalog, ki so mu prispevali strokovne zapise Lucija Pilon, Walter Klainscek, Saša Quinzi idr. Pri urenitvi razstave sta odločilno sodelovala Slavica Plahuta in Marko Vuk iz Goriškega muzeja. O razstavi, ki postavlja Gorico v središče deželnega kulturnega dogajanja, bomo podrobneje poročali prihodnjič.

SKAVTSKA BARKA ZAPLULA V NOVO SEZONO

V soboto, 11. t.m., so se prvič po poletnih taborih zbrali vsi skavti in skavtinje iz Goriške, da bi slovesno odprli novo sezono. Srečali so se v zgodnjih popoldanskih urah v prostorih Zavoda sv. Družine, in sicer vsi skupaj, od najmlajših do najstarejših, z namenom, da bi poudarili enotnost velike skavtske družine. Tu so se po prvem slovesnem zboru razdelili v dve večji skupini, ki nekako odražata zemljepisno prisotnost na ozemlju, da bi tako lahko lepše opremili barko, ki jih bo popeljala skozi novo sezono. Ker pa vsak skavt dobro ve, da se je treba za daljšo plovbo tudi temeljito pripraviti, sta obe skupini začeli nabirati vse, kar je potrebno za tako zahtevno pot (od materialnih do pristno skavtskih in duhovnih dobrin). Tej simbolični igri, ki je potekala približno eno uro, je sledil slovesen obred prestopov. Najmlajši so se torej po-

slovali od ostalih volčičev in volkuljic ter se odločili, da nadaljujejo svojo pot v četi z izvidniki in vodnicami. Vejo izvidnikov pa je zapustil letnik '81, ki se je v celoti odločil za vstop v noviciat veje roverjev in popotnic. Slovesen trenutek je podčrtala obilica vzklikov in krikov, ki so se iz skavtskih grl dvigali proti nebu.

Popoldan se je uradno končal z mašo, ki jo je v kapeli Zavoda sv. Družine daroval msgr. Močnik. Nekateri enote pa so nadaljevale s svojim programom. Tako so se člani veje roverjev in popotnic odpravili z vlakom v Mačkolje, kjer so prespali v župnišču in naslednjega dne obiskali dolino Glinščice; druga četa pa se je odpravila v Sovodnje, kjer so izvidniki in vodnice preživeli večer ob prasketajočem ognju, pripovedovanju skavtskih zgodb in pečenju kostanjev.

V OBČINSKI RAZSTAVNI DVORANI V TRŽIČU

MAJDA SREBOTNJAK OSTAN SPET RAZSTAVLJA

Majda Srebotnjak je po daljšem delovnem premoru spet razstavljala. Njeno obilno žetev smo lahko občudovali od 3. do 9. oktobra v občinski razstavnici dvorani Pri starem obzidju v Tržiču.

Svečana otvoritev razstave je bila 3. oktobra ob 18. uri. V prostranem in lepo razsvetljenem prostoru je naša umetnica razstavila kar triintrideset akvarelov in olj, ki so sad njenega najnovejšega slikarskega prizadevanja.

Majda Srebotnjak je začela kot samouk. Že kot deklica je rada risala in se udeleževala raznih skupinskih razstav. Svojo slikarsko spretnost je sproti spopolnjevala na raznih risarskih tečajih, ki so ji omogočili, da se je spretno uveljavila z akvareli in olji. Izjavlja, da v svojih delih želi posredo-

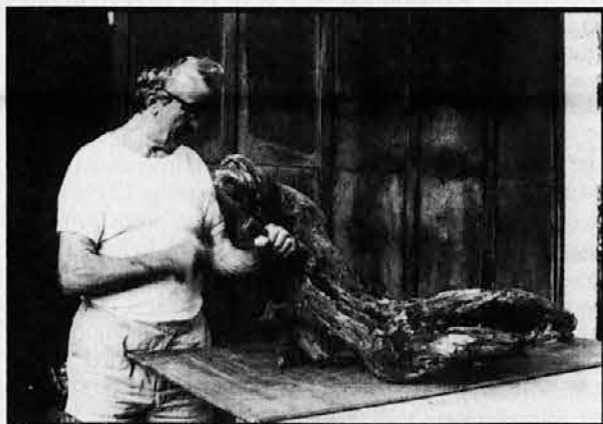

vati ljubezen do narave, morja, skal in kraških motivov. Njeni najnovejši slikarski razstavi so dali primeren poudarek tudi s televizijsko oddajo in intervjujem dne 6. oktobra po večernem dnevniku.

Umetnica živi v Sesslanu. Zato upamo, da jo bomo spet kmalu srečali v občinski razstavnici dvorani na razgledišču ob Rilkejevi stezi.

J. JEŽ

TIHO SE JE POSLOVIL MIRKO MARAŽ

Ko je sredi julija tankočutni umetnik-samouk Mirko Maraz brez obotavljanja sprejel povabilo in prišel s svojimi enkratnimi izdelki na obisk k otrokom, ki so se zbirali v Zavodu sv. Družine na Poletnih srečanjih, si še zdaleč nismo mislili, da je to njegovo poslednje srečanje z našimi malčki. Takrat jim je prijazno obljubil, da jih bo rad še obiskal, če bo mogoče. V družbi malih radovednežev se je namreč prav dobro počutil. Ob koncu šolskega leta se je mudil med pevskimi osnovnošolci in jim celo izročil bralno značko. Kakšne lepe nepozabne spomine bodo ohranili v srcu na pokojnega domačega ustvarjalca, so razkrili šolarji osnovne šole J. Abram v pismu, ki so ga poslali na uredništvo Primorskega dnevnika (objavljeno je bilo v nedeljo, 12. oktobra).

Mirko Maraz je čisto slučajno odkril, da se v njem skriva umetniška žilica. Ko je pred približno dvajsetimi leti bil v zdravilišču Arta Terme, je spoznal domačina, ki je najraje rezljal cvetice iz mehkega lesa. To naključno srečanje z umetnostjo ga je privedlo do tega, da je še sam segel po nožiču in začel rezljati. V začetku je šlo težko, saj je več-

krat krvavel kak prst, sčasoma pa je postalo vse lažje. Sicer se ni zadovoljil z izdelovanjem rožic iz lesenih paličic. Začel je stikati po briških bradadah in potokih. Njegovo občutljivo umetniško oko je iskalo trte, korenine..., ki jim je že narava nakazala svojevrstno obliko. V samoti svoje delavnice je lesenim grotam z dletimi in rezili pomagal, da so se osvobodile nepotrebne navlake in zaživele v čudovitih oblikah. Še posebno se mu je posrečilo oblikovanje vodnih ptic. Izpod njegovih spretnih prstov so se prikazale tudi druge živali in celo marsovci ter kipci za jaslice. Za le-te je prejel prvo nagrado na lanskem goriškem tekmovanju za najlepše jaslice. Svoje izdelke je imel zelo rad. Težko mu je bilo se ločiti od njih, a vendar so nekateri romali v Rim, Milan, Genova in druga italijanska mesta. Nekajkrat smo si njegove lesene izdelke lahko ogledali na razstavah v domačem kraju in v Gorici. Žal ni dočkal večje samostojne razstave v središču mesta.

Sedaj počiva v domači zemlji, na katero je bil zelo navezan, čeprav je na njej okusil, kako je življenje včasih neizprosno in grenko.

— IK

"PREKORAČIMO MEJE", KONCERTI V KULTURNEM DOMU

Gorica-kulturno stičišče ali Gorica-most med narodi bi lahko bila tudi lepa, a danes že preveč izrabljena izraza za lepo glasbeno prireditev, ki se nam obeta v goriškem Kulturnem domu. Across the Border - Prekoračimo meje je naslov glasbenega festivala, ki bo v Kulturnem domu potekal od oktobra do januarja. Že v petek, 17. t.m., bodo ob 20.30 v Kulturnem domu nastopili fantje z Goriškega, ki so si nadeli ime Juke Box. Skupino sestavljajo Andrej Iussa (kitara), David Bensa (klaviature), Manuel Soban (bas kitara) ter Ezio Zupple (bobni), vsi fantje tudi pojejo. Skupina je nastala na pogorišču nekdanjega benda

Revenge; že to je garancija, da z dobro rock glasbo ogrejejo - ne samo - mlada srca. Z njimi bo nastopil tudi Aldo Tagliapietra, znani beneški pevec, ki je nastopal s skupino Le Orme. 28. novembra bo nastopil New Swing iz Slovenije, v Kulturnem centru Lojze Bratuž pa bodo v soboto, 13. decembra, nastopili Old America, medtem ko bodo spet v Kulturnem domu v januarju nastopili Hot Rom in 4WD iz Gorice. Prireditelji opozarjajo, da to gotovo ne bo zadnji koncert festivala Across the Border. Naj še posebej poudarimo, da bodo šli vsi izkupički vseh večerov (enotna vstopnica 10 tisoč lir) v dobrodelne namene!

ZVEZA SLOVENSKE KULTURNIH DRUŠTEV SKRD JADRO - RONKE

vabita na predavanje prof. Marinke PERTOT
"SOČA - BIOLOŠKI PRAG"

reka kot povezovalka oziroma pregrada med alpskim in balkanskim svetom

petek, 17. oktobra 1997, ob 20.30 na sedežu društva Jadro v Ronkah (trg S. Stefano 7)

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA

vabi na

TISKOVNO KONFERENCO

ob predstavitvi publikacije o delovanju
KC Lojze Bratuž in programa nove sezone

torek, 21. oktobra 1997, ob 11. uri v mali dvorani

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA

vabi na odprte razstave

DAVIDA FAGANELA

v petek, 24. oktobra 1997, ob 19. uri.

Umetnika bo predstavil Jurij Paljk

RAZSTAVA BO ODPRTA DO 20. NOVOBRA 1997
PO NASLEDNJEM URNIKU: OD 10. DO 12. URE IN OD 17. DO 19. URE
VSAK DAN, TUDI OB PRAZNIKI.

TISOČ SLOVENCEV - TISOČ DAROV

ZA KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

N.N. 500.000 lir; namesto cvetja na grob Mirka Maraza daruje KD Sabotin 130.000 lir.

Svoj prispevek lahko nakažete na uredništvu Novega glasa ali na tekoči račun št. 31276 na Kmečki banki.

OBVESTILA

ŠKOFIJSKA Karitas je dala na razpolago naslednje tekoče račune za pomoč prizadetemu prebivalstvu v Umbriji in Markah: poštni tekoči račun št. 10289494, bančni tekoči račun pri Cassa di Risparmio v Gorici št. 6817/9 in pri Cassa Rurale e Artigiana di Lucinico, Farra e Capriva št. 2491/9.

CERKVENE pevke in pevce štandreske dekanije, njihove organiste in pevovodje vabimo na dekanjsko srečanje, ki bo v nedeljo, 19. oktobra, ob 16. uri v Štandrežu.

ŽUPNIJA sv. Andreja v Štandrežu vabi k sv. maši za pokojnega župnika msgr. Jožefa Žorža v nedeljo, 19. oktobra, ob 10.30 v Štandrežu. Po maši bo na pokopališču blagoslov nagrobnega kamna pokojnega duhovnika.

ZAMBUJSKA skupina Abana ba Stela bo nastopila v Gorici v ponedeljek, 20. oktobra 1997, ob 20. uri v veliki dvorani Kulturnega centra L. Bratuž. Vsi toplo vabljeni!

V PETEK, 17. oktobra, bo v Kulturnem centru Lojze Bratuž na Drevoredu 20. septembra prva predstava Goriškega vrtljaka. V gosteh bo Mariborsko lutkovno gledališče s priljubljeno pravljico Sneguljica. Prva predstava bo ob 10. uri, druga pa ob 11.15.

SSG. Čehov, Tri sestre (režija Dušan Mlakar): ponedeljek, 20. oktobra, ob 20.30 (red A), v torek, 21. t.m., ob 20.30 (red B). Vpisovanje abonementov poteka od 10. do 13. ure in od 15. do 18. ure v uradu Kulturnega doma v Gorici, ul. Brass 20 (tel. 33288).

SSG. Gostuje Šentjakobsko gledališče - Ljubljana: Fran Milčinski, Ptiki brez gnezda (rež. Vladimir Jurc); torek, 21. t.m., in sredo, 22. t.m., ob 10. in 14. uri v Kult. domu v Trstu, ponovitve v Kulturnem domu v Gorici v četrtek, 23. t.m., ob 10. uri.

DAROV

ZA SLOVENSKE misijonarje: V. Jerica 1.000.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrjah: Z.C.F. 5.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: Albin Covi v spomin na ženo Lavreto 50.000 lir.

ZA MISIJONARJA Petra Opeko: M. Perat 100.000 lir.

ZA CERKEV v Jamljah: Marija Frandolič Marsico 1.000.000; Edvard Pahor 100.000; Danica Radetič 200.000 lir.

ZA ZGONIŠKO cerkev in za cerkveni pevski zbor: Marija Furlan v spomin na pok. Štefanijo Raubar Živec po 50.000 lir.

ZA ZBOR Rupa-Peč: Krista Tomažič ob 90. rojstnem dnevu 150.000 lir.

ZA CERKEV v Dolu: Jožica Ferletič Korsič 550.000; družina Peric Danilo iz Ronk 100.000 lir.

ZA MISIJONARJA Ivana Opeko: N.N. 500.000 lir.

ZA MISIJONE: ob 20-letnici smrti Viktorja Kogoja družina 200.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrjah: N.N. 5.000 lir.

ZA POPRAVILO cerkve v Štandrežu: Terpin 100.000; N.N. v zahvalo za srečno prevožene kilometre 1.000.000; N.N. 100.000; druž. Paglavac 35.000 lir. V spomin na pok. Edija Zavadlavo: Nadja, Sonja, Daniela in Elena 40.000; cerkveni pevci 70.000; Rina 50.000 lir.

Ob vnučkovem krstu Stana in Niko 200.000, ob sinovem krstu druž. Bernardinis 100.000, ob vnučkovem krstu stari starši Bernardinis 50.000, Dragica 100.000 lir. Ob pogrebu pok. Ane Makuc svojci 200.000, N.N. 100.000; v spomin na pok. Edija Zavadlavo Ana in Berta 50.000 lir. V zahvalo za srečno vrnitev domov Lidija 100.000 lir. I. Bolčina 50.000; N.N.: ob rojstvu vnukinje 100.000; Jolanda 50.000; N.N. 500.000; v spomin na strica in svaka Stanota Nanuta, Rado in Rena 200.000; v isti namen Lilijana in Danilo 50.000.

OSTALI DAROVI PRIHODNJIČ

SOŽALJE

Ob nenadni izgubi dragega očeta izrekajo učiteljci Aleksandri Maraz občuteno sožalje starši lanskim obiskovalcev vrtca v ulici Brolo.

Agostinu Manzatu in družini izrekajo prijatelji na Goriškem iskreno sožalje ob boleči izgubi očeta Luciana.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

Dramski odsek PD Štandrež
bo uprizoril komedijo Marcela Francka

SREČA NA KREDIT

v nedeljo, 26. oktobra, ob 17. uri, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici

1897-1997

Posebne ugodnosti

ob

100-letnici

Ul. Carducci 49 - GORICA

POSLANEC V ITALIJANSKEM PARLAMENTU LUCIANO CAVERI MED NAMI

MANJŠINA IN NJENA ZAŠČITA, ODPRTA VPRAŠANJA IN EVROPA

ERIKA JAZBAR

Prejšnji teden se je v najto-plejših kriznih dneh mudil v zamejstvu politik Union Valdôtaine in poslanec v italijanskem parlamentu Luciano Caveri. Omenjenega političnega predstavnika Slovenci v zamejstvu v zadnjih nekaj mesecih precej pogosto omenjamo, saj nosi predlog zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji, ki so ga podpisale vse naše pomembnejše družbene komponente, Caverijevo ime, kajti valdostanski politik ga je predstavil v italijanskem parlamentu.

Predstavnik UV je bil na svojem dvodnevem obisku gost stranke Slovenske skupnosti. Slovenska stranka je priredila z njim srečanje v občinski sejni dvorani v Špetru Slovenov na temo *Zakonska zaščita Slovencev v Italiji v luči varstva manjšin v Italiji in Evropi*. Četrtek večer je sicer nadaljeval diskusijo oz. okroglo mizo, ki so jo pred mesecem dni priredili ravno v Špetru, obenem pa je Slovenska skupnost želela poudariti svojo prisotnost v videmski pokrajini, kjer je imela in ima slovenska manjšina največje ovire pri uveljavljanju svoje identitete. Ne nazadnje pa je predstavljalo življenje naših ljudi v Slovenski Benečiji največjo sporno točko pri sestavljanju in odobritvi enotnega teksta za zaščito naše skupnosti.

Na četrtek večer ni manjkalo niti tokrat zahtev po ponovni cepitvi videmskih Slovencev v posebno skupino (sicer ne več izrecno veteroslovensko govoreče skupnosti, vendar nekaj podobnega), češ da življenje v Nadiških dolinah teče - z jezikovno-etničnega vidika - nekoliko drugače (Clavora); koordinator Nacionalnega zavezništva za Nadiške doline s slovensko-donečim priimkom Feletig pa je pokazal svojo odprtost pri nakazovanju boga-

stva, ki ga predstavlja slovensko govoreči individuum v gospodarstvu, saj se slednje odpira na vzhod, zato bi bilo pomembno poučevanje slovenščine (kot tuj jezik) v italijanskih šolah, seveda usmerjenega izključno v te namene.

Pa vrnimo se k srečanju. Večer je povezoval Pavel Gorjup, ki se je najprej spomnil na Darka Bratino; prisotni so počastili spomin nanj z enominutnim molkom. Pokojni senator je bil namreč pred mesecem dni tisti, ki je podal pri okrogli mizi na podobno temo zaključne misli.

Uvodne pozdrave je spregovoril špetrski župan in predsednik Gorske skupnosti Marinič, ki se ni spuščal v prazne besede, temveč je s kritičnimi številkami demografskega padca povedal, da mora do zakonske zaščite čim prej priti in da mora biti slednja usmerjena tudi oz. predvsem v uresničitev pogojev, ki omogočajo nova delovna mesta v domačem kraju, sicer bo - vsaj za Nadiške doline - jezikovno-kulturna zaščita zaman.

Poslanca UV je predstavil deželni tajnik SSK Breclj in povedal, da vladna kriza sicer spreminja imanentni kontekst srečanja, vendar da je diskusija

na omenjeno temo aktualna in pereča. Zahvalil se je v imenu slovenske manjšine za Caverijevo delo v naš prid in obnovil polpreteklo zgodovinsko pot (oz. ne-pot) zakonskih predlogov za zaščito naše manjšinske skupnosti.

Caverijev poseg je bil zelo jasen in direkten. Obžaloval je, da je prišlo do vladne krize ravno v trenutku, ko je parlament pokazal pripravljenost na reševanje manjšinskega vprašanja, saj je koordinator odbora ustavne komisije poslanske zbornice Maselli že skoraj oblikoval osnovno besedilo omenjenega zakona, izhajajoč iz zakonskih osnutkov, predstavljanih doslej v italijanskem parlamentu. Odobritev tega zakona bi tako tudi rešila italijansko demokracijo pred sramoto, ki ji jo prizadeja neuresničitev 6. člena ustave. Valdostanski poslanec je spregovoril o manjšinskem vprašanju v Italiji, v Dolini Aoste ter o evropskih parametrih za njihovo zaščito. Izpostavil je potrebo po uvedbi federalizma, ki naj bo podoben švicarskemu modelu, kajti slednji je sprejemljiv za italijanske razmere.

Na marsikoga je letela tudi kritika, tako do zadržanja dvodolne komisije kot do avtonomne dežele F-Jk, ki po njegovem mnenju ni izkoristila vseh možnosti za reševanje ključnih problemov manjšinskega vprašanja, kot ji to omogoča njen poseben statut (ki je ne nazadnje tak zaradi prisotnosti slovenske manjšine). Tudi naši manjšinski predstavniki nosijo - sicer majhen - del krivde, saj v ključnih trenutkih niso znali spregledati politično-ideoloških ovir in so bili s svojo nenotnostjo preveč šibki; misel je seveda letela na primerjavo z Južnimi Tirolci, ki so pri svojih nastopih složnejši oz. uspešnejši...

37. SLOVENSKI DAN V MAASMECHELNU

IZ BELGIJE

Slovenski dan v Maasmehelnu, ki je že tradicionalno praznovanje vedno na soboto pred drugo nedeljo oktobra, je bil že sedemintrideset let po prvi v soboto, 11. t.m., v Kulturnem centru, in velja kot največji slovenski praznik, ki ga vsako leto priredi društvo Slomšek.

Pravzaprav je to praznovanje uveljavil in spodbudil pokojni msgr. Vinko Žakelj, ki je bil eden od samoustanovitelj društva v letu 1960. Njegova največja skrb pri kulturnem in duhovnem delovanju v društvu je bila, kako bomo napolnili dvorano na ta dan. Vedno ga je najbolj skrbelo, da bi ljudje hodili najprej k maši in h kulturnim programom, šele potem, naj bi se veselili na večerni zabavi. Tudi letos je bil Slovenski dan zelo obiskan. Pri službi božji smo opazili več ljudi kot ponavadi. V imenu Slovenske katoliške misije je slovenski župnik g. Alojzij Rajk pozdravil prisotno množico. Po maši se je v kulturnem domu zbralo še več ljudi. Pozdravili smo prijatelje iz Škofje Loke, folklorno skupino in predstavnika občine. Na odru so nastopili mešani in moški zbor Slomšek, folklorna skupina Škofja Loka in Škofjeloški muzikantje. Predstavnika občine Škofja Loka sta že dopoldne bila sprejeta na občini za pogovore s krajevnimi občinskimi predstavniki o pobratenju med občinama.

Med kulturnim programom je g. Alojzij Rajk podelil Viliju Roglju za več kot 35-letno zvesto sodelovanje v društvu kot pevovodja v imenu Slovenske škofovske konference Odličje Cirila in Metoda. Za to nagrado je skrbel msgr. Vinko Žakelj, še preden je umrl.

Med obiskovalci našega tradicionalnega praznika smo lahko pozdravili številne goste iz drugih slovenskih društev, celo iz tujine, številne občinske predstavnike in kot zveste obiskovalce tudi predstavnike slovenske države, gospoda Jaka L. Zlobca in soprogo ter druge sodelavce veleposlaništva in misije pri Evropski uniji v Bruslju. Zvečer pa je bilo veselo razpoloženje z ansamblom "Die Mergelländer Buben" in razgibanimi veseljaki iz Škofje Loke. Presenetili so publiko mladi škofjeloški muzikantje, ki so skupno z ansamblom in med pavzami igrali do zgodnjih uric.

Gostje iz Škofje Loke so ob priliki svojega obiska tudi obiskali in si ogledali mesti Maasticht in Bruselj.

Prepričani smo, da je bil tudi letos slovenski dan uspešen in da smo skupni praznik doživeli kot prikaz naše zvestobe do slovenstva v tujini.

PC

IZTOK KOVAČ & EN-KNAP V GENTU

23. in 24. septembra je bil znani plesalec Iztok Kovač iz Trbovlja s skupino En-Knap na gostovanju v flamskem mestu Gent. V četrtek je bila predstavljena njegova plesna kompozicija *Codes of Cobra*, drugi dan pa plesnega filma *Vertigo Bird*.

Že v letu 1991 je prvič neznan slovenski plesalec Iztok Kovač obiskal Belgijo in v Leuvnu zaplesal solo *How I caught a Falcon*. Potem je ustanovil plesno skupino En-Knap. V kratkem času je postala skupina zelo poznana tudi izven slovenskih mej. Za predstave v Gentu je bila dvorana vedno do zadnjega sedeža zasedena. - PC

GORIŠKA BRDA

SPOMENIK ALOJZU GRADNIKU

Svet Občine Brda je sprejel sklep o postavitvi spomenika na Dobrovem pesniku Alojzu Gradniku.

Na začetku seje občinskega sveta 8. t.m. je bil sprejet sklep o postavitvi spomenika na Dobrovem. Pobudo za postavitev je dal univerzitetni profesor, zgodovinar dr. Vasko Simoniti. V razpravi je bilo sicer ugotovljeno, da je že pred časom svetniška skupina Slovenskih krščanskih demokratov predstavila podobno pobudo, ki pa se je izšla v smer ureditve Gradnikove rojstne hiše v Medani 30 let po pesnikovi smrti, to je v tekočem letu. Rojstna hiša oz. spominska soba v Medani sicer še ni dokončana in sedaj si je občinski svet zastavil v program tudi postavitev spomenika. Edina pripomba v razpravi je bila, da bi takšen spomenik morda sodil v rojstno vas Medano. Vendar je prevladalo stališče, da naj bo spomenik na Dobrovem, ki se utrjuje kot upravno središče celotnih Goriških Brd. Morda bo zanimivo, da kar citiram sprejeti sklep: "Občina Brda bo v sodelovanju z ministrstvom za kulturo Republike Slovenije, Slovenskim Pen klubom in drugimi zainteresiranimi postavila na Dobrovem spomenik velikega slovenskega pesnika dr. Alojzu Gradniku." Za postavitev spomenika je občina imenovala komisijo, ki jo sestavlja 12 članov, in sicer po en predstavnik političnih strank in list, ki delujejo v Občinskem svetu (šest članov) in še šest članov izmed javno delujočih ljudi v Brdih. Med njimi je tudi dr. Vasko Simoniti. Župan bo sklical prvi sestanek komisije, ki bo morala določiti primerno lokacijo, izbrati kiparja in poskrbeti za kritje dela stroškov.

- PETER STRES

OB 50. OBLETNICI LOVSTVA NA GORIŠKEM POUDAREK OHRANJANJU KULTURNEGA LIKA SLOVENSKEGA LOVCA

MARJAN DROBEŽ

Zveza lovskih druščin v Novi Gorici je počastila 50. obletnico ustanovitve lovskih druščin.

prebivalstvu dovoli lov na malo divjad in na veliko zverjad, kadar dela škodo.

Stanje in možnosti lova v preteklosti so imeli torej tudi narodne, gospodarske in politične razsežnosti. Navajamo razmere na tem področju, ki so nastale po prvi svetovni vojni oz. potem, ko so naši kraji pripadli Italiji. Takoj po vojni so na nekaterih območjih premožnejši domačini

(gostilničarji, trgovci in večji kmetje) ustanovili slovenska lovska društva, vendar so bila z vzpostavitvijo fašističnega režima vsa prepovedana in ukinjena. Lov so v zakup dobili izključno italijanski priseljenci, ki so v nekaterih primerih Slovence najeli kot lovske čuvaje. Ob vse večji gospodarski krizi med obema vojnama ter v boju za preživetje pa tudi zaradi tega, ker so bili domačini prikrajšani za lov, se je v tistem obdobju zelo razširil divji lov.

Omenjene in druge izkušnje, ko je bil lov tudi v funkciji raznarodovalne politike proti Slovincem, so bile osnova za izhodišče za ustanovitev slovenske lovske organizacije,

ob priključitvi Primorske pred 50 leti. Zveza lovskih druščin Gorica združuje danes 34 lovskih druščin, ki imajo 2.141 članov. Slednji gojijo in gospodarijo z divjadjo na površini 171.675 ha. Lovci so ob obletnici svoje organizacije predvsem poudarjali, da z lovom opravljajo tudi pomembno vlogo naravovarstvenikov, da stalež divjadi ohranjajo oz. celo povečujejo, saj del sredstev, ki jih pridobivajo z lovom, vračajo v gozdove, za ohranitev divjadi.

Na Goriškem imajo skoraj vse vrste divjadi, ki jih poznamo na Slovenskem. Mufloni, ki so jih pred nekaj desetletji pripeljali z Brionov, so se razširili zlasti na Tolminskem, kjer jih je zdaj okrog 600. V gozdovih se nahajajo tudi medvedji; divjih prašičev, ki povzročajo veliko škodo na poljih in v sadovnjakih, pa je kljub velikemu odstrelu kar približno 600. Znižalo pa se je

število zajcev, fazanov in druge male divjadi.

Na slovesnosti ob srebrnem jubileju lovske organizacije, ki je bila v Bovcu, so posebej poudarili dobre stike, ki jih imajo s Slovenskim lovskim društvom Doberdob. Sodelujejo tudi z lovske federacijami v tržaški, goriški in videmski pokrajini. Na svečanosti so posredno polemizirali s tistimi organizacijami ali ustanovami, ki zmanjšujejo, kot so dejali, poslanstvo lova in lovske organizacije v Sloveniji. Gre tudi za Društvo za odpravo lova v Sloveniji, ki deluje v Novi Gorici. Ob tem pa so bili tudi lovci sami kritični do raznih pojavov v lovu.

Predsednik Zveze lovske druščin v Novi Gorici Dušan Jug je med drugim dejal, "da se marsikateri lovec v javnosti neprimerno obnaša ob uspešni uplenitvi divjadi. Odmevni so strel na domače in klateške pse. Opazni so 'zadnji pogoni' po gostilnah in opazni so tudi naši osebni spori

med lovci, saj z vsem tem zapravljamo ugled organizacije. Vse bolj bomo morali paziti na ohranjanje in graditev kulturnega lika slovenskega lovca, ki ima svoje korenine že v slovenski lovski tradiciji, in gojiti tovariške odnose med članstvom. Zaradi tega bi potrebovali nov lovske kodeks."

Dušan Jug je bil krivičen do nekaterih strank in gibanj, ki si - je dejal - z ustvarjanjem protilovskega razpoloženja "nabirajo politične točke."

Sicer pa sta v Sloveniji lov in njegova organiziranost predmet polemik in aktualne politike. Pripravljajo namreč nov zakon o lovu, ki naj bi omogočil tudi zasebna lovišča v primerih, ko so gozdovi last zasebnikov. Temu pa lovska organizacija nasprotuje z utemeljitvijo, da je divjad po slovenski ustavi javna oz. državna last, zaradi česar bi bilo ustanavljanje zasebnih lovišč protiusstavno dejanje. Takega mnenja je tudi Zveza lovske druščin v Novi Gorici.

SLOVENSKI RADIO-TELEVIZIJSKI PROGRAMI
BODO VIDNI PO VSEJ EVROPI

RADIO-TELEVIZIJA SLOVENIJA NA SATELITU

MARJAN DROBEŽ

Slovenija je dosegla pomemben uspeh na področju najmodernejših telekomunikacij. Državna Radio-televizija bo namreč že čez nekaj dni začela oddajati svoje programe prek satelita Vroča ptica (*Hot bird*), ki so ga s 470 ton težko raketo Ariane 4 zahodnoevropskega konzorcija Arianespace 2. septembra letos izstrelili z evropskega vesoljskega izstrelilca Kourou v Francoski Gvajani. Nega od dvajsetih kanalov na satelitu je zakupila slovenska vlada, prek njega pa bodo oddajali radijske in televizijske programe tega državnega elektronskega medija. Ker so zmogljivosti satelita oz. kanala, ki je namenjen Sloveniji, prevelike, je naša država del prostora namenila Hrvaški, ki bo seveda plačevala ustrezen del najemnine. O projektu Slovenija na satelitu je Svet RTV v Ljubljani prvič razpravljal že leta 1991, odobrili pa ga je leto pozneje. Boris Bergant, poročnik generalnega direktorja RTV Slovenija za mednarodno sodelovanje, je v pogovoru posebej za Novi Glas pojasnil posamezne faze uvajanja satelitske komunikacije. Priprave, polemike in prepričevanje javnosti o omejenih novosti, potekajo že od leta 1992. V tem okviru se je Slovenija včlanila v razna mednarodna telesa, vlada pa je zagotovila potrebna finančna sredstva. V bistvu je s tem podprla oz. omogočila izvajanje tehničnega posodabljanja javnega zavoda nacionalne radio-televizijske ustanove. Zaradi tega pomeni dan izstrelitve satelita pomemben mejnik za slovensko državo.

Potem ko so satelit uspešno utirili v geostacionarno tirnico 36 tisoč km nad ekvatorjem ter ga primerno uglasili in preizkusili, bo konec tega meseca začel redno oddajati. Boris Bergant poudarja, "da bo najpozneje 1. novembra mogoče po vsej Evropi ter celo do Bližnjega vzhoda gledati in poslušati programe RTV Slovenija". Najprej bodo priklučili na satelit oba kanala državne televizije ter pet radijskih programov iz Ljubljane ter iz Kopra-Capodistrie in Maribora. V začetku leta 1998 pa bodo na satelit priklučili še program državne TV, ki oddajata iz Kopra-Capodistrie in iz Maribora.

Pomočnik generalnega direktorja državne RTV ustanove je v pogovoru za naš tisk poudaril pomembnost oddajanja prek satelita, tudi za Slovenijo, ki živi v raznih evropskih državah, ter za pripadnike slovenskega naroda v Italiji in Avstriji. Kot znano doslej tudi na nekaterih območjih Furlanije-Juljske krajine zaradi pomanjkanja prenosnih naprav oz. spričo najrazličnejših drugih težav niso mogli gledati oz. poslušati programov RTV Slovenije. Glede tega so bili najbolj prizadeti

ponekod v Beneški Sloveniji in v Kanalski dolini. Predsednik Slovenije Milan Kučan je ob uvedbi satelitskih RTV prenosov v pismo s čestitkami Janu Čadežu, generalnemu direktorju Radio-televizije Slovenija, tudi zapisal: "Z zvezo preko tega najnovejšega telekomunikacijskega satelita se tako tudi Sloveniji odpira nova pomembna možnost komuniciranja s širšo mednarodno javnostjo. Kako bomo izkoristili to novo 'okno v svet' za boljše seznanjanje mednarodne javnosti o sebi, svojem življenju, namerah, razvoju in o ustvarjalnih dosežkih vseh vrst, za svojo promocijo in boljše prepoznavnost, je odvisno od nas samih. Je izziv in priložnost hkrati, ki naj vzpodbuja in tudi zavezuje državne, poslovne, kulturne in druge dejavnike."

V že omenjenem pogovoru za Novi glas je Boris Bergant tudi povedal, da je RTV Slovenija sprva razmišljala le

o zakupu satelitskega kanala v t.i. analogni tehniki za štiri ure dnevno, zaradi prehoda k naprednejši tehnologiji pa bo lahko ob skoraj enakih izdatkih ponudila vse svoje programe. S tem je RTV zamudo spremenila v prednost in stopila kar v prvi vagon vlaka, ki pelje v tehnološko prihodnost. Ta novost je precej večja, kot pa je bil prehod od črno-bele k barvni televiziji ali od mono k stereofonski tehniki. Seveda pa prehod na satelitsko tehniko zahteva prilagoditev TV sprejemnikov. Opremiti jih bo treba s t.i. satelitskimi dekorderji, kar pa je seveda le strokovno in tehnično opravilo. Končna faza satelitskih prenosov radijskih in televizijskih programov (čez 10 do 15 let) pa bo zahtevala popolno zamenjavo sprejemnikov.

JUGOSLAVIJA PRIPRAVLJENA LETA 1948 ODSTOPITI KOPER?

Na nedavni konferenci v Kopru in Novi Gorici o pariški mirovni pogodbi, o novi jugoslovansko (zdaj slovensko)-italijanski meji in o priključitvi Primorske Sloveniji je imel izredni prof. Filozofske fakultete oz. njenega oddelka za zgodovino v Ljubljani dr. Božo Repa zanimiv referat. Razčlenil je temo z naslovom *Slovenska zahodna meja in ekonomska vprašanje*. Ko je analiziral politiko in usmeritev slovenskih oblasti v coni B Svobodnega tržaškega ozemlja, je poudaril, da je hotela Slovenija cono B čim bolj integrirati v slovenski gospodarski prostor (enako je težila Italija s cono A STO, o.p.) ter ji s tem omogočiti hiter razvoj. Doslej neznana in presenetljiva pa je ugotovitev dr. Repeta, da je glede gospodarske politike ter celo bodoče usode Cone B STO - vsaj po nekaterih pričevanjih - prihajalo do različnih pogledov lokalnih oblasti v Kopru, slovenskih oblasti v Ljubljani in centralnih jugoslovanskih oblasti v Beogradu. Zvezne oblasti naj bi bile pod težo spora z Informburojem leta 1948 nekaj časa celo pripravljene na poravnavo z Italijo, tako da bi ji odstopile Koper in še nekatera ozemlja, v zameno za izhod na morje in za rafinerijo v Žavljah pri Trstu. To zamisel naj bi kasneje Jugoslavija opustila. Slovenske oblasti so se težnjam in pobudam iz Beograda iz načelnih razlogov nasprotovale, ker so se zavzemale za decentralizacijo in so hotele same prevzeti skrb za gospodarski razvoj v Coni B STO in na celotnem slovenskem ozemlju.

M.

NOTRANJE MINISTRSTVO JE "TAJNE SEZNAM ŽE ODPRVILO"

Slovenski notranji minister Mirko Bandelj je sporočil javnosti nekaj podrobnosti iz delovanja ministrstva, ki kažejo predvsem na demokratično usmeritev institucije in na učinkovitost pri izvajanju pravnih dejanj, ki so v njeni pristojnosti.

Pomembna je ministrova izjava, "da je notranje ministrstvo v veliki meri odpravilo tajne sezname oseb, ki jim ni dovoljen vstop v Slovenijo. Odpravili pa smo tudi druge tajne sezname," je sporočil minister. "Letos poleti je bil številnim osebam, ki so bile na seznamu nezaželenih, omogočen prihod v državo, zdaj pa se pogajamo z obrambnim ministrstvom, da bi tudi ono morda odpravilo ali pa omejilo razne pridržke, ki se nanašajo na vstop nekaterih oseb, predvsem oficirjev nekdanje jugoslovanske vojske v Slovenijo. Naj poudarim, da so prepovedi, ki še veljajo, pretežno politične narave, ki nimajo utemeljitve v predpisih, tako da so z vidika pravne in demokratične države in upoštevanje varovanja človekovih pravic, nevzdržne."

Na seznamu nezaželenih, ki jih predvideva zakon o tujcih, je sedaj še 80 nekdanjih oficirjev ter ok. 600 oseb. To so osebe, ki npr. nimajo sredstev za preživljanje, ki prihajajo z območij z nalezljivimi boleznimi, ali pa bi bile v Sloveniji v kazenskih postopkih.

Ministrstvo je tudi sporočilo, da so izpolnjena merila in zahteve iz Agende 2000, dokumenta, ki ocenjuje sposobnost Slovenije za sprejem v polnopravno članstvo EZ.

M.

PRIZADEVANJA
CENTRALNE
SLOVENSKE BANKE

SLOVENSKI TOLAR TRDNA VALUTA

V Sloveniji so pred šestimi leti (8. oktobra leta 1991) uvedli denarno enoto oz. valuto, slovenski tolar. Njegov nastanek je bil ena izmed najbolj varovanih državnih skrivnosti. Nekateri politiki so imeli razne pridržke o uvedbi in imenu slovenske valute, vendar je prevladala ocena, da ne more biti samostojna država, ki nima tudi svoje valute oz. lastnega denarja. Ključni dogovori o novi valuti so potekali med Banko Slovenije in finančnim ministrstvom, v celjski banki pa so prav tako v veliki tajnosti pripravljali papirnate bone s podobama Triglava in knežjega kamna pri Gospe sveti na Korškem.

Po šestih letih od uvedbe valute velja tolar za stabilnega. Njegova moč se celo krepi, kar pa povzroča ugovore med finančnimi izvedenci in tistim delom gospodarstva, ki svoje blago oz. storitve izvažajo v tujino. V Sloveniji so se, denimo, maloprodajne cene v zadnjih treh letih povečale za 27,6 odstotka, nemška marka pa se je v odnosu do tolarja v omenjenem obdobju podražila le za 15,1 odstotka.

Za stabilni tolar naj bi imel največ zaslug dr. France Arhar, guverner Banke Slovenije. Med obiskom misije Mednarodnega denarnega sklada v Sloveniji prejšnji teden je monetarno politiko, ki jo izvaja, potrdil s izjavo, da je cilj Banke Slovenije fiksni tečaj tolarja in vpeljava evropskih denarnih instrumentov tudi v Slovenijo. Vendar je za to potrebnih več ukrepov, zlasti znižanje inflacije, da bi bila leta primerljiva z inflacijo v državah članicah EZ. Če se bo sedanja usmeritev centralne slovenske banke nadaljevala, seveda ob gospodarski in finančni stabilnosti države, bi tudi v Sloveniji leta 2003, ko bi slovenska država predvidoma postala članica EZ, tolar zamenjali s skupno evropsko valuto, to je z evrom. Toda do tedaj bo treba odpraviti pomembne pedsodke in pridržke varčevalcev v Sloveniji, saj imajo le-ti tretjino svojih prihrankov še vedno v devizah, zlasti v nemških markah.

M.

SLOVENIJA

BOGATA ZALOŽNIŠKA DEJAVNOST
OB PETLETNICI DELOVANJA

ZALOŽBA BRANKO IZDAJA CD PLOŠČO, POSVEČENO SVETI GORI

MARJANA REMIAŠ

Založba Branko gospoda Branka Lušine obeležuje v letošnjem letu petletnico delovanja in obstoja v vse prej kot enostavnem svetu slovenskega založništva. Bogato dejavnost založbe, ki daje prednost primorskim, domačim avtorjem, v zadnjem času dopolnjuje izdaja razglednic, propagandnega materiala, turističnih brošur in prospektov pa tudi kompaktne plošče z naslovom: *Na skali roža raste*. Kompaktna plošča, ki je bila posneta v novogoriškem snemalnem studiu Rose, je izbor slovenskih in tujih skladateljev sakralnih napevov; z združenimi močmi so jih na nosilec zvoka prenesli tenorist Franc Lisjak, pater Vid in organist profesor Marko Gašperšič. Pesmi in napeve nove plošče so avtorji preteklo nedeljo na koncertu predstavili v svetogorski cerkvi.

Pater Vid, rojen v Malovšah na Vipavskem, se je že v otroških letih zapisal glasbi. Klavirja se je učil na ajdovski glasbeni šoli, obiskoval orglarsko šolo v Ljubljani in se kot bogoslovec učil petja pri profesorju Marku Bajuku. Poleg rednega pastoralnega dela in samostanskih obveznosti v župniji Ljubljana-Siška se ob vsaki priložnosti rad posveča petju.

Profesor Marko Gašperšič pa je diplomiral iz klavirja pri profesorici Zorki Bradačevi in na Akademiji za glasbo zaključil študij dirigiranja pri primorskem profesorju Antonu Nanutu. V času študija je prejel študentsko Prešernovo nagrado. Kot dirigent je zaposlen v ljubljanski Operi. Kot organist občasno sodeluje s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija, z ljubljanskim oktetom pa je posnel kaseto božičnih pesmi.

Nedeljska predstavitev kompaktne plošče *Na skali roža raste* je bila splot glasbe, zvoka in besede, ki sta jih poleg tenorista patra Vida in organista Marka Gašperšiča, dodali sopranistka Barbara Vodnik in povezovalka programa Valentina Sever.

Pri kompaktni plošči so sodelovali znani primorski umetniki (David Šuligoj kot snemalec, Rafael Podobnik kot avtor fotografije na naslovnici plošče in Zmago Šviligoj kot oblikovalec). Ker je obstoj založništva, založb in založnikov spričo utesnjene majhnosti slovenskega prostora vedno bolj vprašljiv, gre ob prvi petletki vsem, ki pri Založbi Branko delajo, čestitka z željami za delovno prihodnost tudi v imenu uredništva in bralcev Novega glasa.

SLIKAR-SAMORASTNIK RINO BONIN V HIŠI OD ČJUDA

Dne 28. septembra so v galeriji Stari Hram, v Hiši od Čjuda v Loparju, v tem svojevrstnem in priljubljenem kulturnem zbiralšču Slovenske Istre, odprli razstavo slik domačina in samouka Rina Bonina, doma iz Potoka pri Sv. Antonu. Iz predstavitevne publikacije zvemo, da se je Rino Bonin rodil leta 1950 v zaselku Bonini pri Potoku, končal poklicno šolo in bil več desetletij zaposlen v podjetju Jestvina ter da "ga je že od rane mladosti spremljal klic slikarske umetnosti". V sedemdesetih letih je bil nekaj časa član

sekcije slikarjev samoukov in z njej razstavljal na skupinskih razstavah "Človek, delo in kultura" v galeriji Meduza in v Pokrajinskem muzeju v Kopru ter v nekaterih delovnih organizacijah. Leta 1978 je imel samostojno razstavo v združenem domu pri Sv. Antonu. Od samega začetka ustvarjanja njegova dela krasi domove ljubiteljev slikarskih del in gostinskih lokalov. V devetdesetih letih je pustil službo ter se popolnoma predal likovnemu ustvarjanju in to na očetovi kmetiji v Potoku.

"Na njegovih slikah", pravi umetnostna kritičarka Anamarija Stibilj, "se zrcali vsakdanja vizualna stvarnost, ki odraža slikarjevo željo po čimbolj verodostojnem zapisu realnosti. In vendar videno na sliki naredi celo lepše, idealizirano, rahlo romantično obarvano. Toda ne namenoma. Takšen se mu pač zdi svet, ki ga obdaja. Njegov opus bi motivno lahko označili kot pejzaže, vedute ali tihožitja. V zadnjem času pa se na njegovih slikarskih površinah vse bolj prezentira tudi podoba človeka, ki ob skrbni kompoziranosti v okolje igra dominantno vlogo... Za takšen način slikanja potrebuje veliko časa in potrpljenja. Ni mu ničesar žal - slika z ljubeznijo..."

M. GREGORIČ

DRUŽINA Z OSMIMI OTROKI

V Sloveniji odmeva novica, da se je v družini Čepov iz Pake 45 pri Borovnici rodil osmi otrok. Gre žal, glede na sedanja demografska gibanja v državi, za redke in skoraj nenavadne dogodke. Mati Marija Čepov z družino je z veseljem sprejela novega člana.

Rojstvo osmega otroka je nekaj nevsakdanjega tudi zato, ker imajo slovenske družine povprečno največ dva otroka. Za primerjavo navajamo, da se je v Sloveniji lani rodilo 18.788 otrok, kar v povprečju, izraženem v statistiki, pomeni, da na vsako žensko v Sloveniji pride po 1,28 otroka.

IZREDNI OBČNI ZBOR ČEBELARJEV S TRŽAŠKEGA

LEPI USPEHI ZA KRAŠKE ČEBELARJE

Konzorcij čebelarjev iz tržaške pokrajine, ki povezuje kakih sto članov, je imel v soboto, 11. t.m., na sedežu prosekne podružnice deželne ustanove za razvoj kmetijstva ERSa svoj izredni občni zbor. Zasedanje je pokazalo, da so čebelarji v tržaški pokrajini v letošnjem letu zelo zavzeto delali na več ravneh in da se lahko pohvalijo s pomembnimi uspehi.

Predsednik konzorcija dr. Livio Dorigo je poročal o novostih glede deželne zakonodaje in dodeljevanja prispevkov za delovanje konzorcijev in ustanov. Gre za odloke, ki so končno v skladu s predpisi evropske skupnosti. Srečanje čebelarjev pa je bilo tudi priložnost, da so predali namenu sodobno urejen in po predpisih opremljen prostor za točenje in tržno pripravo medu. To pomeni, da bodo lahko člani konzorcija tudi lažje in uspešneje tržili svoj pridelek. Pobuda je bila sicer stara že več let, a letos, tudi s finančnim prispevkom Tržaške trgovinske zbornice, so ga končno uresničili. Ista ustanova je tudi prispevala sredstva za postavitev posebnega prikazovalnega ali učnega čebelnjaka. Namenjen bo samim čebelarjem, ko se bodo udeleževali strokovnih tečajev, a tudi ostalim ljudem, ki bi radi

kaj več zvedeli o življenju čebel. V prvi vrsti naj bi ta čebelnjak obiskovali učenci in dijaki. Konzorcij pa tudi razmišlja, da bi priredil poseben tečaj za učitelje in profesorje nižjih srednjih šol, da bi si tako pridobili določeno znanje na področju čebelarstva in prirodoslovja.

Količinsko gledano daje Kras sicer zelo skop pridelek. To velja za vse, a kakovost pridelkov, ki jih je mogoče pridelati na tem področju, je izjemna. To velja tudi za med. Da bi ga ovrednotili in tako izboljšali tržno vrednost, je

Konzorcij čebelarjev sprožil pobudo, da bi za nekatere vrste medu uvedli oznako zaščitenega porekla DOC. O kakovosti kraškega medu priča tudi dejstvo, da je neki kraški čebelar dobil najvišje priznanje na deželni razstavi medu, ki je bila pred kakim tednom v Verzegnisu v Karniji. Dva druga pa sta se uvrstila na prvo in drugo mesto na podobni razstavi v Sacileju. Za nadaljnje ovrednotenje kraškega medu pa je pomembno, da je stekel postopek, da bi priznali oznako o zaščitenem poreklu za rešeljikov med in mogoče še za eno ali dve strdi, ki ju čebele nabirajo na kraški gmajni. V sodelovanju z italijanskim ministrstvom za kmetijstvo so namreč v deželni čebelarski laboratoriji na videmskem vseučilišču začeli z analizami vseh značilnosti rešeljikovega medu. To je zelo kakovosten med, ki bo s pridobitvijo oznake o zaščitenem poreklu nedvomno močno ovrednoten.

Glede kraške gmajne pa velja povedati, da točijo čebelarji odlični med, ki pa mu dajajo splošen naziv cvetlični med (*millefiori*). Zda bo mogoče, da se znanstveno določijo kriteriji, na osnovi katerih bo mogoče prepoznavati eno ali dve sorti in ju natančno poimenovati. To bo gotovo velika pridobitev za kraško čebelarstvo.

Konzorcij čebelarjev iz tržaške pokrajine načrtuje še nekaj pomembnih pobud. Omeniti velja čebelarski tečaj za začetnike in veliko bolj zahteven 400 ur dolg mednarodni usposobljenostni tečaj, ki ga prirejajo v sodelovanju z državno ustanovo ENAIP. Ob razpisu so določili, da je določeno število mest na razpolago tudi za slušatelje iz Slovenije in Hrvaške. V tem smislu bodo tudi predavatelji iz obeh omenjenih držav in seveda iz Italije. Posebno pozornost naj bi v tem okviru posvetili tudi zakonodaji na področju čebelarstva. Predavanja se bodo začela v kratkem in po razpoložljivih podatkih je število vpisanih tudi iz Slovenije zelo vzpodbudno.

Izredni občni zbor Konzorcija čebelarjev iz tržaške pokrajine je pokazal, da je to panoga, ki pridobiva na ugledu. Večja pozornost do prehranbenih in zdravilnih učinkov medu in drugih čebeljih proizvodov gotovo omogoča boljše trženje samega medu in drugih čebeljih izdelkov. Ljudje se obenem vse bolj zavedajo, da imajo čebele s svojo opravevalno dejavnostjo izredno pomembno vlogo pri drugih kmetijskih panogah, a tudi pri ohranjanju biološke raznolikosti kraške gmajne, čeprav je rastlinstvo na njej zaradi splošnega zaraščanja vse bolj enolično in revno. Tudi v tej luči so torej čebele dragocene pomočnice človeka!

Zaradi teh in še drugih neuresničenih obljub je odbor razpravljati tudi o umestnosti splošne manifestacije za dosego omenjenih obvez.

SEZNAMI SAMOSTOJNIH POKLICEV ODSLEJ ODPRTI TUDI TUJCEM?

ITALIJANSKO PRAVO

DAMJAN HLEDE

Kasacijsko sodišče je v prejšnjih tednih z razsodbo št. 9655/97 dejansko odprlo vrata seznamov samostojnih poklicev tujcem iz držav izven Evropske zveze. Gre za precej odločno stališče, saj se je sodišče nalašč sestalo v združenih sekcijah, da bi s tem dalo svoji razsodbi moč skoraj obvezne interpretacijske smernice za bodoče sodne spore na tem področju. Po mnenju vrhovnih sodnikov se bo tuj državljani, ki ima za to priznane študijske naslove, lahko vpisal v italijanske poklicne sezname in v Italiji izvrševal odgovarjajoči poklic ne glede na njegovo državljanstvo in ne glede niti na obstoj načela vzajemnosti med Italijo in državo, iz katere tujec prihaja.

V konkretnem primeru je šlo za somalskega državljanca, ki je v Italiji diplomiral v medicini in mu je bila prošnja za vpis v zdravniške sezname zavrnjena, češ da med Italijo in Somalijo ne obstaja načelo vzajemnosti in na podlagi restriktivne interpretacije zakona, ki ureja to področje, in sicer zakona št. 39/90. Predstavnik zdravniških kategorij so se negativno odzvali na to razsodbo, saj postaja že za same italijanske zdravnike zaposlitev vse težja. Dejstvo pa je, da tudi osnutek novega zakona, ki bo urejal stanje tujcev iz držav izven Evropske zveze v Italiji, določa njihovo pravico do vpisa v sezname zdravniških poklicev (zdravniki, poklicni bolničarji). Pravi se celo, da bo predstavljen amandma, ki omenjeno pra-

vico razširja tudi na druge samostojne poklice.

Vsekakor gre za delikaten problem: omenjena liberalizacija po eni strani odgovarja na danes že neizbežen izziv multietnične družbe, po drugi pa trči na problem brezposelnosti, predvsem če upoštevamo podatke, po katerem 35-40% regularnih priseljencev poseduje diplomu višje šole ali celo fakulteto.

RAZSODBA O PRAVNEM SVETOVALSTVU

Pred kratkim se je italijansko kasacijsko sodišče (razsodba št. 7359/97) izreklo na temo pristojnosti pravnega svetovalstva in potrdilo načelo, ki ga je že pred skoraj tridesetimi leti zapečatila razsodba združenih sekcij kasacijskega sodišča (št. 1474/68): dejavnost pravnega svetovalstva ni v izključni pristojnosti odvetnikov, kar pomeni, da njegovega izvrševanja ne pogojuje vpis v odvetniške sezname. Tako pravi vrhovno sodišče: "Izvrševanje intelektualne dejavnosti v okviru pravne asistencije je v izključni pristojnosti vpisanih v odvetniške sezname samo v mejah predstavnosti, asistencije in obrambe strank v sodnem postopku in samo v mejah neposrednega sodelovanja s sodnikom znotraj sodnega postopka. Izven teh meja pa pravna asistencija in svetovalstvo, pa naj se uresniči v pripravi obrambnih aktov ali preprostih pravnih svetov in tudi če predstavlja stike z nasprotno stranko ali poizkuse izvensodne razrešitve spora, ne moreta biti v izključni pristojnosti vpisanih v odvetniške sezname in torej ne spadata v določilo člena 2231 civilnega zakonika, ampak nudita izvrševalcu pravico do plačila."

To pa pomeni uveljavitev načela konkurence znotraj dejavnosti pravnega svetovalstva. Pomeni, da v omenjenih mejah lahko to dejavnost izvajajo tudi preprosti diplomirani pravniki, juristi in profesorji pravnih predmetov, ki niso istočasno vpisani v odvetniške sezname, in drugi izvedenci. Pri tem imajo pravico do plačila, pri katerem pa seveda ne veljajo odvetniške tarife.

Odvetniška doktrina se v glavnem s to interpretacijo vrhovnega sodišča ne strinja, saj je res, da je konkurenca že v njihovih vrstah precejšnja, dejstvo pa je, da ne obstaja zakon, ki bi izvrševanje omenjenih dejavnosti omejeval na vpisane v odvetniške sezname, zato se debata lahko nanaša le na primernost omenjenega načela konkurenčnosti, in sicer samo v smeri *de jure condendo*, ne pa *de jure condito*.

DH

SODOBNA ELEKTRONIKA

GABRIJEL DEVETAK

44. mednarodna razstava profesionalne elektronike, telekomunikacij, RTV difuzije, opreme za proizvodnjo, sestavnih delov, funkcijskih enot in materialov, visokih tehnologij in znanja.

Sejmi in razstave so zanimivi tako za razstavljalce kakor tudi za obiskovalce. Tovrstne priložnosti povezujejo proizvajalce in kupce, hkrati pa informirajo širšo javnost o dogajanju na področju razvoja določene ponudbe in povpraševanja. Tista podjetja, ki pravočasno pripravijo vse potrebno za sejemske aktivnosti in so profesionalno prisotne na sejmu, dosegajo primerne učinke v nadaljnjem poslovanju.

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani je potekala od 6. do 10. oktobra letos že 44. specializirana mednarodna razstava elektronike, telekomunikacij in drugih področij, ki so povezana z elektroniško. Na 8.000 m² razstavnih površin se je letos predstavilo 587 podjetij iz 24 držav s štiri celin, od tega jih je bilo neposredno prisotnih 262. Med neposrednimi razstavljalci je bilo 206 domačih. Največje zanimanje in živo prisotnost pa so pokazala avstrijska, švicarska, hrvaška in nemška podjetja; iz Italije sta bili le dve podjetji.

Marsikateri obiskovalec letošnjega sejma je bil navdušen nad številnimi novostmi in zanimivostmi, kot so na primer integrirana govorna poslušala, mobilni telefon z barvnim displayem, visokofrekvenčni sistemi, elastično omrežje ipd.

Tovrstni sejmi in razstave nudijo tudi možnosti številnih strokovnih obsejmskih aktivnosti. Tudi v mestu Ljubljani so v času sejma potekala pomembna posvetovanja in srečanja, kot sta na primer posvet *Intelligentne zgradbe* in mednarodni simpozij o elektroni-

ki v prometu. Sicer pa se je od prvega do zadnjega dne na ljubljanskem sejmu sodobne elektronike sistematično odvijalo pravo sejmsko in strokovno življenje.

Slavnostni otvoritelj letošnje Sodobne elektronike je bil mag. Anton Bergauer, minister za promet in zveze RS, ki je znal celovito prikazati začetne napore pred 44 leti in sedanje uspehe na sejmu. Ministrstvo za promet in zveze je pristojno tako za področje prometa kot tudi telekomunikacij. Minister je v otvoritvenem govoru omenil, da je slovenski parlament letos končno sprejel tudi zakon o telekomunikacijah, ki je močno posegel v ustaljene tokove nujenja in opravljanja telekomunikacijskih storitev. Ta zakon omogoča odpiranje slovenskega telekomunikacijskega trga novim pobudam in novi, boljši opremitvi. Pri tem odpira trg tudi konkurenci med izvajalci telekomunikacijskih storitev, kar bo zagotovilo uporabnikom tudi višjo kakovost in načeloma nižje cene tako storitev kot opreme.

V času tega sejma so se predstavila številna specializirana podjetja na področju sodobne elektronike, kot na primer Microchip, Robotina, Iskra, Telstar, Ericsson, Procad in druga, ki so na zanimiv in razumljiv način predstavila med drugim tudi delovanje sistema GSM s prikazi uporabe mobilnega telefona v povezavi s faksom, računalnikom - Internetom, nove merilne principe za merjenje energije, prihodnost kabelskih sistemov itd.

ZDRUŽENJE KRAŠKIH LASTNIKOV SE JE SESTALO

Dne 10. t.m. se je sestal prvič po občnem zboru odbor Zdrženja kraških lastnikov. Na dnevnem redu je bila porazdelitev funkcij, ki jih je odbor tako izglasoval: predsednik Ivan Antonič; podpredsednika Paolo Ferfoglia in Giuseppe Tomšič; tajnik Stanissa Walter; blagajnik Boris Čok. Paolo Milič (predsednik), Igor Dolenc in Franco Milkovič pa so bili imenovani v nadzorni odbor že na občnem zboru.

Sledilo je poročilo predsednika, ki je orisal delovanje v prejšnjih mesecih. Najpomembnejše je bilo sodelovanje na posvetu agrarnih skupnosti, ki je potekalo v Ravasclettu. Ocene so bile s tem v zvezi pozitivne še posebej zaradi konkretnosti in tehtnosti argumentov, ki so jih ugledni in kompetentni gosti s svojimi posegi iznesli. Udeleženci so izrazili zaskrbljenost glede organiziranja posveta o kraški gmajni s strani naravovarstvenih organizacij in deželnega odborništva za prostorsko načrtovanje, ki niso dodelile primerne pozornosti domačinom, ki tukaj živijo in delajo. Vlada pa pričakovanje za meddeželni posvet, ki ga bo organizirala univerza iz Trenta 14. in 15. novembra, na katerem bo odbor zagotovil prisotnost svojih predstavnikov.

Sledili so posegi raznih odbornikov. Ti so obravnavali predvsem obveze, ki jih je svoj čas sprejel deželni odbor F-Jk (20. 4. 1990 št. 1904 - ob razlastitvi zemljišč za sinhron in raziskovalni center ter 27. 5. 1994 št. 2212 - odobritev zakona o kraškem parku), in še vedno čakajo na rešitev.

Zaradi tega je odbor izrazil svojo nezaupanje v računice, ki jih deželna uprava dela in bi jih želela izvesti v breme kraškega teritorija (Kraški Park, naj si bodi v medobčinski, deželni ali mednarodni obliki, in ostale infrastrukture, ki jih nameravajo zgraditi na tem teritoriju), vsaj dokler ne bo uresničila svečano sprejetih obvez. Te zadevajo predvsem:

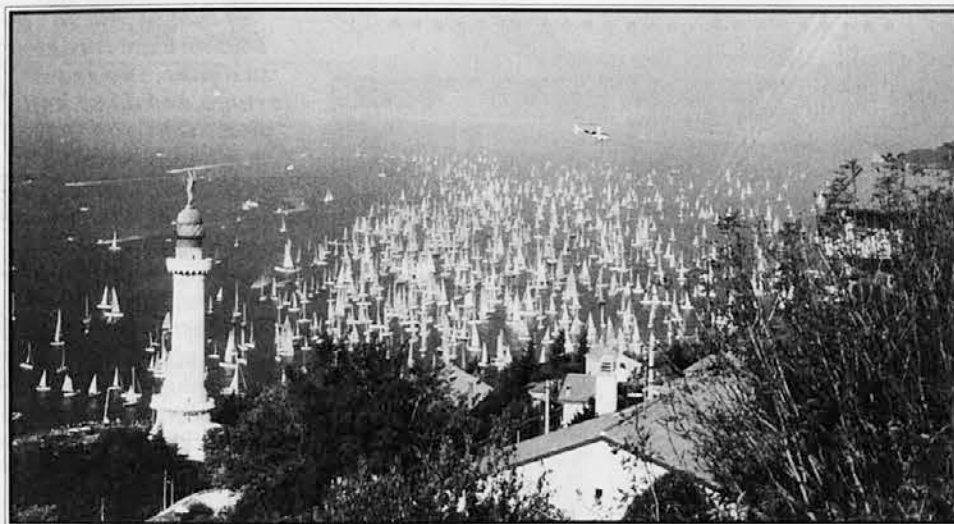
- razvojni poseg v korist kmetijstva kot dejavnika za razvoj in obrambo teritorija;
- priznavanje srenjskih odborov v smislu načel Evropske skupnosti;
- omogočanje izvedbe zakona 16, kateremu je Dežela z odobritvijo regulacijskega načrta za tržaško občino dejansko odvzela možnost uresničitve posegov.

Zaradi teh in še drugih neuresničenih obljub je odbor razpravljati tudi o umestnosti splošne manifestacije za dosego omenjenih obvez.

SLOVENSKA TROBOJNICA ZAPLAPOLALA TRETJIČ ZAPOREDOMA

ERIK DOLHAR

Gaja Legend izolske krmarke dvojice Kosmina-Puh se je vpisala v zgodovino najbolj množične regate v Evropi. Slovenski uspeh je dopolnilo peto mesto E-simita Nova Gorica.

Pregovor "v tretjič gre rado" je tokrat držal. Na 29. izvedbi regate "Barcolana", ki jo je tudi letos priredilo barkovljansko-grljansko jadrno društvo s predsednikom, bivšim glavnim urednikom italijanskega časnikarskega oddelka deželne sedeža RAI Fulviom Molinarijem na čelu, je spet zmagala slovenska jadrnica Gaja Legend. Po tem ko je modro ladijsko ogradije že lani in predlanskim prvo dospelo na ciljno črto pred Barkovljami, so že mnogi izjavljali, da je slovenska jadrnica zastrela in da so jo novejša konstrukcije drugih italijanskih jadrnic že prehiteli. A ni bilo tako. Gaja Legend je z zmago na Barcolani dvajseti zaporedoma osvojila regato, tako da je že povsod znana kot nepremagljiva jadrnica. Doslej je na Barcolani trikrat zmagala le jadrnica Fanatic, kar pa se ni zgodilo trikrat zaporedoma. Ta jadrnica, ki je zares zastrela, je bila v nedeljo tretja, na njenem krovu pa je bil tudi zamejski jadrlec Berti Brus.

Letošnji epilog Barcolane je bil kratkoma navdušujoč. Od miramarskega gradu sta se namreč vračali dve jadrnici, druga ob drugi. Na prvi, ki je rahlo vodila, je bilo videti na rumenkastem jadrju (ker je iz ogljikovih vlaken) napis: *Spirit of Slovenia*. Gaja Legend je bila spet najboljša! Nekdanja nasprotnika, zadnja leta pa združena krmarja Mitja Kosmina in Dušan Puh sta spretno izkoristila veter, ki je v drugem delu regate hvalježno zapihal v Tržaškem zalivu in ga "kradel" drugi, vedno bolj nevarni jadrnici, Nafti Watch. Trepetanje na barkovljanskem nabrežju pa je bilo odveč, saj je Kosmina obdržal mirne živce in kot prvi dospel na cilj, potem ko so ga nasprotniki skušali prehiteti s svo-

jo zadnjo karto: zamenjavo jadra. Med tem postopkom pa je Nafta Watch dokončno izgubila letošnjo Barcolano, saj je bila Gaja Legend že nedosegljiva. Zapiskala je sirena in slovenska posadka je spet lahko dala duška svojemu veselju.

A začnimo od začetka. Zgodaj zjutraj se je pod svetilnikom začelo gnetiti neverjetno število belih jader. Teh je bilo letos kar 1482, kar seveda predstavlja nov rekord. Od teh jih je regato končalo 1300, kar je spet rekordna številka. Kako pa lahko toliko jadrnic starta skupaj? Organizatorji so letos nekoliko podaljšali startno črto, tako da je bilo na začetku manj gneče kot običajno. Najboljše barke pred začetnim strelom iščejo optimalni po-

ložaj s pomočjo motorja, ki ga ugasnejo za start. Tedaj najboljše oz. največje jadrnice "zbežijo" naprej, ker imajo večja jadra in višje jambore kot večina ostalih jadrnic (Gaja Legend ima npr. 28 m visok jambor, Nafta Watch pa več kot 30). To je spretno storila tudi Gaja Legend, ki je povedla od samega začetka in vodstvo obdržala do konca. Proti Debelu rtiču, kjer sta bili prvi dve boji, ji je najbližje sledila znana jadrnica Moro di Venezia (bivša Ferruzzijska jahta), med zadnjima stranicama trapeznega regatnega polja pa jo je, kot že rečeno, zasledovala Nafta Watch. Slednja ima sodobnejše ladijsko ogradije kot Gaja Legend, zato so bili mnogi prepričani, da ji bo uspelo prehiteti Gajo. To pa se

ni zgodilo predvsem zato, ker je slovenska posadka tehnično-taktično veliko boljše in bolj izkušena kot tista, ki je bila na krovu Nafta. V tem je razlika.

Med 1482 jadrnicami je bilo seveda tudi veliko slovenskih in zamejskih. Po zmagovalki Gaji Legend, ki je bila v finišu boljše od Nafta Watch, gre omeniti 3. mesto "večne jadrnice" Fanatic, na krovu katere je bil tudi zamejski jadrlec Berti Brus. Na 5. mesto se je uvrstilo plovilo Esimit Nova Gorica s krmarjema Antonom in Strausom. Od zamejskih jadrnic se je najbolje odrezala Sciuscià Cupinega krmarja Tomaža Miliča, ki je bila na koncu 127., najboljše uvrščena jadrnica barkovljanske Sirene pa je bila Selve Franka Tomšiča. Mladi, a izkušeni Sirenin jadrlec Andrej Gregorič je bil na krovu 28. - uvrščene jadrnice Meccanostampi, poleg njega pa je bilo še veliko drugih Slovencev in zamejcev na raznih jadrnicah letošnje izvedbe Barcolane.

Naj na koncu kot zanimivost povemo, da so predniki "nepremagljivega morskega heroja", izolskega krmarja Mitje Kosmine zamejci, saj sta se njegov oče in ded rodila v Šempolaju.

V nedeljo, 19. t.m., bo v Tržaškem zalivu na sporedu še regata Alpe-Adria Kermesse, na kateri se bodo pomerile najboljše uvrščene jadrnice letošnje Barcolane, s tem pa bo konec tudi tokratnega Jesenskega pokala.

NAMIZNI TENIS

ZGODOVINSKI DOSEŽEK KRASA GENERALI

V petek, 10. t.m., so igralke zgonskega Krasa Generali poskrbele za pravi podvig, saj so se uvrstile v 3. kolo evropskega pokala Nancy Evans, kar jim doslej še nikoli ni uspelo. Tokratne nasprotnice so prihajale iz Carigrada in bile delno enakovredne tekmice našim le s svojo najboljšo igralko Kazujevo, ki ji je po ostrem dvoboju uspelo tesno premagati najmlajšo Krasovko, Katjo Milič. Zgoniška tujka, Kitajka Wang, pa ni imela enakovrednih nasprotnic, tako da je priigrala Krasu dve zmagi kot posameznica, eno pa v dvojici z Vanjo Milič, ki je bila uspešna tudi proti Bredenovi. Končni rezultat: Kras Generali-Buyuksehir Belediyesi Carigrad 4-1.

Krasovke bodo v prihodnjem kolu igrale v avstrijskem Oberndorfu pri tamkajšnji ekipi Union Falfelsen 31. t.m.

Pred začetkom te vrhunske namiznoteniške predstave je zgoniška občinska uprava poskrbela za odprtje preurejenih prostorov oz. parkirišč pred telovadnico. O tem pomembnem dogodku nam je predsednik Krasa Mirko Sardo povedal: "Dela, ki so se začela pred 12 leti z odprtjem telovadnice, so danes zaključena. Dali smo še »rožico« na opravljeno delo. Prostor je pridobil predvsem na videzu. Tako, ko imamo pri nas goste, jih lahko sprejmemo na prostoru, ki je tudi lep za videz. Poleg tega pa lahko tudi bolj izkoristimo zunanje prostore, tako za koncerte kot za praznike ali prireditve ob spodnjem parkirišču. Sploh če bomo imeli poleti kake mladinske dejavnosti, jih bomo lahko priredili tudi zunaj."

Na mladinskih kvalifikacijah za državno prvenstvo je medtem Krasovka Martina Milič zasedla odlično 2. mesto. V Alassiu se je dobro odrezala tudi Sara Sardo, ki je bila na koncu peta.

AMATERSKI NOGOMET

PROMOCIJSKA LIGA: San Canzian - Zarja/Gaja 97 0-2, Juventina - Maranese 0-0, Trivignano - Primorje 1-0;

1. AMATERSKA LIGA: Sovodnje - Fincantieri 3-0, Vesna - Lignano 2-1;

2. AMATERSKA LIGA: Breg-Villesse 1-0, Medeuza-Primorec 0-2, Poggio-Mladost 0-0;

3. AMATERSKA LIGA: Cus TS-Breg B 2-1, Zarja/Gaja B-San Vito 0-2.

ROKOMET

KRAS OSVOJIL PRIMORSKI DERBY!

Krasovi fantje, ki letos nastopajo v 2. slovenski ligi, so v 2. kolu presenetljivo premagali klub Hrvatini s 33-26 (1. pol. 18-12 za Kras). Najuspešnejša sta bila Vremec in Nait z 12 oz. 10 goli. Fantje so se tako oddolžili svojemu trenerju Mahničju za pekoč poraz v prvem kolu.

DOMAČA KOŠARKA

ČASTNA PORAZA JADRANA IN DOMA

V soboto začetek D lige: napovedi in novosti Bora, Kontovela in Cicibone

Združena ekipa Jadrana NTKB je v 3. kolu prvenstva C lige izgubila na igrišču močnega Bassana z 91-82 (prvi polčas 49-39). Kot je razvidno po rezultatu in tudi po mnenju Jadranevega trenerja Vatovca, je težko zmagati, če nasprotnikova ekipa da več kot 70 točk. Iz tega sledi, da je obramba Jadranevecev pešala, oz. da so jo nasprotnikovi dolgini prevečkrat premagali. V napadu se je od naših tokrat posebno izkazal mladi Michel Grbec (na sliki, ko je nosil še Borov dres), ki je odigral življenjsko tekmo, saj je bil na koncu s 33 točkami zdaleč najboljši strelec. Tudi njegove točke pa so bile zamen.

V soboto se je začelo tudi prvenstvo C2 lige, v katerem nastopa goriški Dom Agorest Rob Roy. Šemoličevi fantje so v uvodni tekmi v Porciji odigrali zelo dobro, na koncu pa jih je v bistvu premagal nasprotnik Američan, ki je bil za goriške fante, predvsem v 2. polčasu, neresljiva uganka. Končni izid: Porcia - Dom Agorest Rob Roy 97-90 (prvi polčas 38-48).

V letošnjem prvenstvu D lige bodo barve zamejske košarke

tudi letos branile kar tri slovenske ekipe: Bor Radenska, Kontovel in Cicibona Pref. Marsich. Pred začetkom prvenstvenih naporov smo se do vseh treh peterk obrnili z istim vprašanjem:

Do katerih novosti je prišlo v Vaši ekipi in kaj si pričakujete od letošnjega prvenstva?

Luka Furlan, novi trener Bora Radenske: "Glavne novosti predstavljata dva nova igralca: Marko Possega, ki je odslužil vojaški rok, in Kristjan Rebuta, ki je prestopil iz Jadranevih vrst v naše. Do zadnjega trenutka sploh nismo vedeli, če bomo igrali v D ali C2 ligi, kar pa je sedaj končno jasno. Tudi če bi nas zveza uvrstila v C2 ligo, bi bili na to pripravljeni, saj smo s pripravami začeli že konec avgusta in smo doslej dobro trenirali z resnim pristopom in rednim obiskom igralcev na treningih. V D ligi vsekakor ciljamo na uvrstitev v končnico prvenstva in nato na prvi dve mesti, ki direktno vodita v višjo ligo. To sicer ne bo lahko, vseeno pa si bomo močno prizadevali."

Andrej Vremec, novi trener Kontovela (na sliki med time-outom): "Ekipa je bolj ali manj ista kot lani. Edino spremembo predstavlja odsotnost Iva Miliča, ki je zaradi študijskih obveznosti opustil igranje. Zaenkrat je tudi poškodovan Mitja Starec, za katerega še ne vemo, kdaj bo okrevljal. Novost pred-

stavlja tudi dejstvo, da nas je košarkarska zveza obvezala, da imamo na vsaki tekmi vsaj dva mladince na klopi. Zato smo tudi odločili, da bomo skušali počasi in postopno pomladiti ekipo. Deveti mož bo gotovo Boštjan Starc, na desetem mestu pa se bodo vrstili najzaslužnejši kadeti, s katerimi nastopamo v državni ligi. Letošnje prvenstvo D lige se kaže nekoliko drugače kot doslej: štiri skupine po osem ekip, od kate-

rih se prve štiri uvrstijo v play-off, zadnje štiri pa v play-out. Naš cilj je, da se uvrstimo na 3. ali 4. mesto, tako da si zagotovimo obstanek že pred začetkom 2. dela prvenstva."

Štefan Persi, playmaker Cicibone Pref. Marsich: "Novosti je pri nas kar veliko, začeniš s trenerjem Battilano, ki je »obesil copate na klin«, ker je Luka Furlan prestopil k Boru, Ricky nima velikih izkušenj na trener-ski klopi, zato za nas ne bo tako lahko, kot je bilo druga leta. Od

igralcev sta tudi Vanja Jogan in Giacomini opustila aktivno igranje, medtem ko nam bo Peter Furlan priskočil na pomoč, ko mu bodo delovne obveznosti to dopuščale. Zato smo se glede igralskega kadra tudi nekoliko ošibili. Vsekakor treniramo dobro in smo zadovoljni tudi s potekom priprav, tako da upam, da bomo tudi prvenstvo odigrali najbolje."

ODBOJKA

OLYMPIA V FINALU POKALA

Sredi preteklega tedna je bil v Štandrežu občni zbor Odbojarskega kluba Val, o katerem bomo podrobneje poročali prihodnjič.

Ženska postava goriške Olympie Kmečke banke se je uvrstila v finale deželne pokala, v katerem bo 6. januarja igrala proti Tarcentu. Podvig je še toliko večji, če pomislimo, da so se Goričanke uvrstile v finale nepremagane. Kar je uspelo dekletom, pa se je ponesrečilo fantom Olympie, ki so na troboju v Trstu s tesnim 2-1 izgubili proti šestki Il Pozzo in proti Preveniru.

Medtem ko bodo fantje Koimpex igrali šele v četrtek v Repinu proti Cordenonsu, sta bili v torko na sporedu dve tekmi, ki nas približajo zanimata. Izida: moški: VBU-IMSA KMEČKA BANKA 0-3;

ženske: Castenetto-KO-IMPEX 3-1.

ROLKANJE

MLADINA ZMAGALA GRAND PRIX

Kriško športno društvo Mladina je kronalo svojo izredno uspešno sezono z absolutno zmago na društveni lestvici Grand Prix. Do tega je prišlo po zadnji preizkušnji v Appianu, kjer je bil David Bogatec v špritu celo hitrejši od olimpijca De Zolta. Mladini rolkarji so vsega skupaj pobrali kar sedem prvih mest. Odlična je bila tudi Mateja Bogatec (na sliki), ki je presenetljivo dosegla najboljši abso-

lutni čas, čeprav je šele naraščajnica. V svojih kategorijah so poleg bratov Bogatec zmagali še Ana Košuta (najmlajši, 2. Veronika Bogatec), Mateja Paulina (deklice), Eros Sullini (dečki), Jara Košuta (naraščajniki) in Enzo Cossaro (master 2). Med kadeti je bil Lorenzo Schirra drugi, Aleksander Tretjak 4., Ivo Košuta pa 5., medtem ko je med mladinci Aljoša Paulina osvojil 6. mesto.

15

ČETRTEK
16. OKTOBRA
1997

GORICA / INTERVJU

"NAŠA KNJIGARNA NI SAMO GOLA PRODAJALNA..."

JURIJ PAJJK

Gospo Jerico Humar poznamo kot upraviteljico Katoliške knjigarnice na Travniku v Gorici, kjer vedno z nasmehom sprejema obiskovalce in kupce ene najstarejših slovenskih kulturnih ustanov na Goriškem. Katoliška knjigarna namreč ni samo trgovina s slovenskimi in italijanskimi knjigami, nabožnimi predmeti in prodajalna papirnih izdelkov, saj v njej uspešno deluje tudi likovna galerija Ars; prav v galerijskih prostorih se vsako leto zvrsti lepo število kulturnih prireditev. Med temi še posebej poudarjamo predstavitev novih slovenskih knjig. Tudi zato smo gospo Jerico Humar povabili na pogovor.

FOTO: BUMBACA

Gospa Jerica, predstavite se našim bralcem, vsaj tistim, ki vas še ne poznajo.

Rojena sem v Števerjanu, torej sredi lepih Brd, in v Števerjanu tudi prebivam. Sem poročena in imam dve hčerki. Vrsto let sem delala v veleprodajni Standa, nakar so me na začetku leta 1990 prosili, da bi prišla v Katoliško knjigarno na Travnik. V začetku smo bili v službi samo gospa Sonja Pavio, Martin Komjanc in jaz. Po dveh letih se nam je pridružila tudi Katja Sfiligoj, zadnje leto pa dela z nami tudi gospa Marija Hlede.

Ali nam lahko poveste, kakšno je

pravzaprav delo v Katoliški knjigarni in kako poteka?

Najpreprosteje bi povedala tako, če rečem, da je delo v Katoliški knjigarni zahtevno, saj je tako, kot da bi delal v treh, štirih trgovinah. To pa zato, ker so prodajni artikli zelo različni med seboj. V knjigarni prodajamo poleg knjig tudi vse šolske potrebščine, ki so seveda glavni artikel naše knjigarnice. Seveda prodajamo tudi nekaj igračk za malčke. Druga naša zelo pomembna dejavnost je prodaja nabožnih oz. sakralnih predmetov, ki gredo od preprostih sveč pa vse do mašnih kelihov in podobnega. Tu imamo še lepo izbiro daril, in to od dragocenih naličnih

peres pa vse do vseh potrebščin za slikarje. Obenem naj povem, da smo dobro založeni tudi z artikli, ki so vezani na vezavo knjig, ker je tudi po tem veliko povpraševanja.

Od kod pribajajo vaše stranke?

Na srečo imamo veliko slovenskih kupcev iz naše, se pravi italijanske strani meje. Veliko, zelo veliko pa jih seveda prihaja tudi iz Slovenije. Prav ti nam s svojim obiskom in nakupi dajejo veliko poguma pri našem delu. Lepo jih je spreje-

mati, kupujejo šolske potrebščine in tudi knjige, posebno tiste, ki jih ne morejo še dobiti na knjižnem trgu v Sloveniji, ter seveda nabožne predmete. Pridobili pa smo si tudi italijanske kupce, ki so tudi naši redni klienti. Sama ocenjujem, da je med našimi kupci okrog dvajset odstotkov prav Italijanov. Lahko pa vam tudi z veseljem povem, da iz osrednje Slovenije skorajda ni človeka, ki v Gorici ne bi poznal Katoliške knjigarnice, če je le kdaj stopil v naše lepo mesto.

Ja, to je res, poleg Katoliške knjigarnice jih večina pozna še Raštel in Travnik...

Ne gre samo za to. Nekateri naši gostje iz matične države vedo tudi, da naša knjigarna ni samo gola prodajalna, ampak tudi kraj, kjer se Slovenci zbiramo ob raznih kulturnih prireditvah.

Rada bi tudi povedala, da je naša Katoliška knjigarna kraj, v katerega prihajajo Slovenci iz matične države tudi samo po razne informacije. Hočem povedati, da je poleg kupcev tudi veliko ljudi, ki vsotopa v naše prostore samo zato, ker ve, da mi vsi govorimo slovensko in jim lahko povemo, kje bodo lahko kaj našli. Res nas vprašajo, kje bi lahko kaj kupili, sprašujejo pa nas tudi po naših kulturnih ustanovah, po Kulturnem centru Lojze Bratuž, po Kulturnem domu in drugih stvareh; tudi po tem, kje je vaše uredništvo...

Veliko jih prihaja k nam predvsem na otvoritve slikarskih razstav, na ogled le-teh in seveda na predstavitev novih slovenskih knjig. Že vrsto let prirejamo v naši galeriji likovne razstave. Za to dejavnost skrbi prof. Vida Bitežnik s sodelavci. Rada bi še povedala, da je upraviteljica knjigarnice prof. Franka Žgavec.

So razstave dobro obiskane?

Da. Lahko rečem, da so razstave postale skorajda naše vsakdanje delo, ker nas nekateri obiskovalci v primeru, da po enem mesecu ne priredimo nove razstave, že sprašujejo, ali ne bomo več prirejali razstav in zakaj še ni nove. Za razstave v naših prostorih je precejšnje zanimanje.

Prodajate slovenske in italijanske knjige in tudi knjige za šoloobvezne otroke in dijake. Danes vsi tarnajo, češ da se knjige ne da več prodajati. Kako je s tem?

Prodajamo skoraj vse knjižne novosti, ki so sad dela naših ljudi v našem prostoru. Poleg teh knjig pa prodajamo tudi šolske učbenike. Konec aprila pridejo v našo knjigarno slovenski učitelji in profesorji in nas sprašujejo po novih slovenskih učbenikih za naslednje šolsko leto. Mi jim seveda pomagamo pri iskanju in našim strankam tudi svetujemo, kdaj naj pri nas naročijo nove šolske knjige, tako slovenske kot italijanske. To pravim zato, ker bi bilo za vse najboljše, če bi prišli k nam naročit šolske knjige pravočasno. Tako italijanska kot slovenska država namreč vsako leto natisneta toliko knjig, kolikor je po približnih ocenah novih šolarjev in dijakov. Nekateri ne dobijo pred novim šolskim letom več knjig samo zato, ker jih niso pravočasno naročili.

Kako pa je s prodajo knjig slovenskega leposlovja?

Zanimanje obstaja, a je zelo odvisno od cene posamezne knjige. Vidim ljudi, ki pridejo v knjigarno, vzamejo v roke knjigo, ki jih zanima, a jo spet odložijo na polico, ko na hrbtini strani vidijo za svoj žep previsoko ceno. Enostavno si je ne morejo privoščiti...

Lepo pa je, da imamo v Katoliški knjigarni veliko slovenskih knjig. Zelo lepo je to, saj smo slovenska knjigarna s skoraj stoletno tradicijo! Ne predstavljam si naše izlozbe brez slovenskih knjig. Končno moramo tudi ovrednotiti delo tistih, ki se trudijo za slovensko besedo.

Kako bi rada sklenila najin pogovor?

Na koncu pogovora bi rada še povedala, da je seveda pri vsaki prodaji veliko odvisno tudi od vsakega prodajalca. Mene so vedno učili, da ima kupec vedno prav, tudi takrat, ko ni ravno najbolj priazen. Tega načela se skušamo v Katoliški knjigarni tudi držati.

SGZ-SDGZ

USTANOVILI SKUPNO DEŽELNO GOSPODARSKO PREDSTAVNIŠTVO

Na začetku oktobra je bila v občinski sejni dvorani v Dohberdolu seja predsedstva Slovenskega deželnega gospodarskega združenja in Slovenskega gospodarskega združenja. Po približno enoletnih pogovorih so člani predsedstva potrdili ustanovitev skupnega Deželnega gospodarskega predstavništva (DGP). Predsedstvi obeh združenj sta sprejeli sklep, da ustanovita, ob upoštevanju avtonomije ter spoštovanju obstoječih statutarov navodil posameznih organizacij, skupno DGP med SDGZ Trst in Čedad ter SGZ Gorica, ki bo pristojno za usklajevanje skupnih dejavnosti na strateških področjih, ki so skupnega in splošnega interesa (odnosi s Slovenijo, sodelovanje sekcij, odnosi na deželni ravni z javnimi ustanovami...). Skupno deželno predstavništvo naj bi spremljalo izvedbo skupnih dejavnosti na nešteti področjih, spodbujalo pobude in opredeljevalo smerice za enotno delovanje ter imelo povezovalno vlogo. Predsedstvi ugotavljata, da sta ustanovitve in delovanje DGP v prvi vrsti v korist članov obeh združenj, da bo imelo manjšinsko gospodarstvo večjo težo v okviru naše skupnosti v Italiji, da se bo uveljavilo v širšem kontekstu dežele F-Jk ter za splošno blagostanje celotne naše skupnosti.

Predstavništvo sestavljajo trije zastopniki iz SDGZ in trije iz SGZ, in sicer: predsednika obeh organizacij Vid Primožič (SGZ) in Marino Pečenik (SDGZ), predstavnik za SDGZ Trst Robert Vidoni, predstavnik za SGZ Gorica Beni Kosič in Karel Primožič ter predstavnik SDGZ Čedad Vladimir Kont. Poleg tega sta bila imenovana kot odgovorna za sodelovanje in povezovanje delovanja DGP-ja Davorin Devetak (SDGZ) in Martin Drufovka (SGZ).

Na sestanku so tudi začrtali spored dela, ki čaka DGP v sezoni 1997/98. Ob koncu seje so obravnavali še problem sestave in predstavitev kandidatnih list za občni zbor Zadruga Primorski dnevnik; v zvezi s tem so sestavili skupen poziv, ki so ga poslali vsem komponentam enotne delegacije.

- MARTIN DRUFOVKA

Z 2. STRANI

KATALONIJA...

Posebej še katalonski predsednik razlaga stališče sedanega španskega premiera Aznarja do katalonskega vprašanja. V začetku je bil omenjeni španski politik dvoumen in se posluževal tudi raznih demagoških gesel, ki so bila predvsem predvolilne narave. Nato pa se je vladni mandatar (Aznar) začel zavedati, da lahko sestavi večino le s sredinskimi silami v parlamentu. To je pokazala katalonska stranka *Convergencia i Unió*, ki je potem podprla Aznarja. V nadaljevanju svojega intervjuja se katalonski predsednik zaustavlja še ob odnosih z Okcitanji. Tudi ti so (v Franciji in v Italiji) močna jezikovna skupnost. Predsednik Pujol poudarja

podobnosti med obema etničnima skupnostima. Pri tem dodaja, da je tudi v njegovi deželi, v dolini Val d'Aran, okcitanška manjšina, ki ji njegova vlada (*Generalitat de Catalunya*) daje določene pravice in priznanje.

Katalonski jezik spada v romansko jezikovno skupino. Deli se v staro, srednjo in (od 17. stol. dalje) moderno katalonščino. Enotna knjižna govorica se naslanja na barcelonsko narečje. Tudi za Katalonco (kot za nas Slovence) je prav 19. in 20. stol. čas narodnega preporoda in prebujenja, prav tako pa tudi politične zavesti v modernem pomenu besede. Dežela je lahko danes vsekakor marsikateri evropski državi za zgled v politiki avtonomije in jezikovne enakopravnosti vseh državljanov.

NEPREMIČNINSKA POSOJILA

posojila po znižani obrestni meri za nakup, gradnjo in obnovitev nepremičnin, tudi za komercialne dejavnosti

7%

fiksna obrestna mera za prvih 24 mesecev

*od 25. meseca dalje
Prime Rate Abi manj 1,25%
trajanje posojila 12 let*

Gorica	Sedež	Corso Verdi 55	tel. 3871
Trst	Agencija 1	Via Kugy 22	tel. 536955
Krmin	Podružnica	Via Milano 25	tel. 369015
	Podružnica	Viale Friuli 38	tel. 630042

Obrestne mere in ekonomski pogoji so nakazani na "analitičnih informativnih listih", ki so strankam na razpolago pri naših okencih.